Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: F l e r k ó Béla

Születési helye, éve: Pécs, 1924

Szükebb szakterülete: neuroendokrinológia, szaporodásbiológia

Akadémiai levelező tagságának kelte:

1970.

Jelenlegi munkahelye, beosztása:

POTE Anatómiai Int., Pécs
egyetemi tanár

Akadémiai rendes tagságra történő ajánlás

Név: Dr. FLERKÓ BÉLA
Születési hely, év: Pécs, 1924
Akadémiai levelező tagság kelte: 197o
Jelenlegi munkahely, beosztás: Pécsi Orvostudományi Egyetem Anatómiai és Szövet- Fejlődéstani Intézet, igazgató, egyetemi tanár

Indoklás:
Dr. FLERKÓ BÉLA tudományos munkássága a neuroendokrinológia tárgykörének szaporodásbiológiai aspektusai köré csoportosul. Levelező taggá választása óta kettő kivételével idegen nyelven megjelent 43 tudományos közleményében lefektetett kutatási eredményei jellemzéseként három jelentős teljesitmény emelhető ki: (1) Kisérletesen bizonyitotta, hogy az ujszülött nőstény állat aránylag kicsiny adag androgénekkel való sterilizálhatósága agyi oestrogen receptor tartalmuk nagymértékü csökkenésén alapul. E megállapitása elvi szaporodásbiológiai jelentőségén tul gyakorlati fontosságu is, mert leánymagzat esetén a terhes anya hormonkezelésének egy fontos potenciális veszélyére mutat rá. (2) Kimutatta a norepinephrin és a prostaglandin E_2 ovulatiót serkentő hatását. (3) Munkatársaival világviszonylatban az elsők között kezdett foglalkozni a luteinizáló hormon-releasing hormon (LH-RH)-termelő neuronok immunhistologiai módszerekkel történő agyi lokalizálásával. Idevágó vizsgálataik eredményeinek köszönhető két fontos laboratóriumi rágcsáló: a fehér patkány és a nyul LH-RH-termelő neuron rendszerének ezidő szerint legrészletesebb anatómiai feltérképezése, ami alapvető fontosságu az e két speciesen agyi ingerléses és sértéses technikákkal végzendő szaporodásbiológiai kisérletes

munkák szempontjából. Dr. FLERKÓ BÉLA nemzetközileg elismert és a nemzetközi élvonalba tartozó szaktekintély. Tudományos munkásságának nemzetközi elismerését jelzi, hogy fontos kongresszusok és symposiumok ismételten felkérték tárgykörének referálására illetve nemzetközi kiadványokban egy-egy fejezet megirására. 1979-ben a Nemzetközi Neuroendokrinológiai Társaság a 4. Geoffrey Harris emlékelőadás megtartására kérte fel. 4 éven át a Nemzetközi Neuroendokrinológiai Társaság alelnöke volt, jelenleg is tagja a társaság vezetőségének. A neuroendokrinológusok képviselője az UNESCO keretében müködő Nemzetközi Agykutatási Szervezetben, amelynek jelenleg is végrehajtó bizottsági tagja. A WHO ismételten igénybe vette szakismeretét ad hoc szaktanácsadói minőségben. Öt éven át egy WHO kutatás irányitó bizottság tagja volt. Több nemzetközi tudományos folyóirat szerkesztő bizottsági tagja. Vezetőségi tagja több nemzetközi és hazai tudományos társaságnak, tiszteleti tagja több külföldi tudományos társaságnak.- 1972-75-ig országgyülési képviselő volt. 1979 óta a Pécsi Orvostudományi Egyetem rektora.- 1976-ban a Munka Érdemrend arany fokozatával, 1978-ban kutató munkája elismeréseként Állami Dijjal tüntették ki. 1981-ben Markusovszky emlékplakettet kapott.

Budapest, 1981. augusztus 26.

Donhoffer Szilárd, MTA r. tagja

Törő Imre, MTA r. tagja

Ádám György, MTA r.tagja

Halász Béla, MTA lev.tagja

Salánki János, MTA lev.tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Grasselly Gyula

Születési helye, éve: Szeged 1920.

Szükebb szakterülete: geokémia

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: JATE Ásványtani,Geokémiai és Kőzettani Tanszék tszv.egyetemi tanár

J A V A S L A T

a k a d é m i a i r e n d e s t a g s á g r a

Név: Dr. Grasselly Gyula
Szül. helye, ideje: Szeged, 1920. július 4.
Jelenlegi munkahely, beosztás: JATE, Ásványtan Tanszék
tanszékvezető egyetemi tanár

I n d o k l á s

Levelező tagsága óta tovább folytatta és szélesítette tudományos tevékenységét. Főleg a mangánére telepek geológiai és mineralógiai kutatásában ért el világviszonylatban figyelemre méltó eredményeket, amit az UNESCO Geológiai Korrelációs Programjának mangán projectjében való irányító részvétele is igazol. Ilyen minőségben társszerkesztője a háromkötetes Geology and Geochemistry of Manganese, összesen 1310 oldalnyi terjedelmi munkának. Igen figyelemre méltó ezen kivül az üledékek szervesanyag tartalmának /kerogénnek/ az ő kezdeményezésére és vezetésével megindult kutatása. Ennek nagy szerepe van és méginkább lesz az olajtelepek anyakőzetének felkutatásában és általában az olajfelhalmozódás geológiai megitélésében.

A rendes tag választásában nem elhanyagolható szempont a számitásba vett személy akadémián belül kifejtett tudománypolitikai és szervező tevékenysége. Ebben a vonatkozásban is Grasselly Gyula személye ritka áldozatkészségével kimagaslik a levelező tagok soraiból. Levelező taggá választása óta különösen sok akadémiai funkciót vállalt és látott el az Osztály és az Akadémia legnagyobb megelégedésére.

Öt jelenlegi akadémiai funkciója közül kiemeljük a TMB tagságát és a X. Osztályban a Földtudományi Bizottság elnöki tisztét. Utóbbi minőségében jelentősen hozzájárult a korábban elaprózott földtudományi bizottságok tevékenységének a kor megkivánta összefogásához s igy az Osztály szintjén felmerülő szakmai kérdések szintetikus kezelhetőségének biztositásához. Nemzetközi vonatkozásban a legtekintélyesebb szervezetek vezetőségi tagjaként képviseli a magyar tudomány érdekeit. 1976-80. között az IUGS alelnöke volt, a IAGOD Comm. on Manganese alapitója, és elnöke s legujabban a IUGS Research Development Program európai igazgatója. Utóbbi különösen nagy nemzetközi befolyást reprezentáló megbizás, amit jól fel lehet használni a magyar érdekek érvényesitésére is.

A szükebb akadémiai tevékenység mellett Grasselly Gyula jelentős és nagyra értékelt szerepet visz szaktudománya tekintélyének egyetemi, ill. minisztériumi szintü képviseletében is. A Magyarhoni Földtani Társulat érdemeit tiszteleti tagsággal honorálta.

A csak rövidre fogott indoklásból is kitünik, hogy Grasselly Gyula levelező tag mind tudományos kutató, mind tudományszervezői munkássága alapján a magyar tudományos élet kiemelkedő személyisége, ezért meggyőződéssel javasoljuk az Akadémia rendes tagjává történő megválasztását.

Veszprém, 1981. szeptember 17.

Fülöp József
rendes tag

Nemecz Ernő
rendes tag

Kapolyi László
levelező tag

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Grasselly Gyula

Születési helye, éve: Szeged 1920.

Szűkebb szakterülete: geokémia

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: JATE Ásványtani,Geokémiai és Kőzettani Tanszék tszv.egyetemi tanár

J A V A S L A T

a k a d é m i a i r e n d e s t a g s á g r a

Név: Dr. Grasselly Gyula
Szül. helye, ideje: Szeged, 1920. július 4.
Jelenlegi munkahely, beosztás: JATE, Ásványtan Tanszék
tanszékvezető egyetemi tanár

I n d o k l á s

Levelező tagsága óta tovább folytatta és szélesítette tudományos tevékenységét. Főleg a mangánérc telepek geológiai és mineralógiai kutatásában ért el világviszonylatban figyelemre méltó eredményeket, amit az UNESCO Geológiai Korrelációs Programjának mangán projectjében való irányító részvétele is igazol. Ilyen minőségben társszerkesztője a háromkötetes Geology and Geochemistry of Manganese, összesen 1310 oldalnyi terjedelmű munkának. Igen figyelemre méltó ezen kívül az üledékek szervesanyag tartalmának /kerogénnek/ az ő kezdeményezésére és vezetésével megindult kutatása. Ennek nagy szerepe van és méginkább lesz az olajtelepek anyakőzetének felkutatásában és általában az olajfelhalmozódás geológiai megítélésében.

A rendes tag választásában nem elhanyagolható szempont a számításba vett személy akadémián belül kifejtett tudománypolitikai és szervező tevékenysége. Ebben a vonatkozásban is Grasselly Gyula személye ritka áldozatkészségével kimagaslik a levelező tagok soraiból. Levelező taggá választása óta különösen sok akadémiai funkciót vállalt és látott el az Osztály és az Akadémia legnagyobb megelégedésére.

Öt jelenlegi akadémiai funkciója közül kiemeljük a TMB tagságát és a X. Osztályban a Földtudományi Bizottság elnöki tisztét. Utóbbi minőségében jelentősen hozzájárult a korábban elaprózott földtudományi bizottságok tevékenységének a kor megkivánta összefogásához s így az Osztály szintjén felmerülő szakmai kérdések szintetikus kezelhetőségének biztositásához. Nemzetközi vonatkozásban a legtekintélyesebb szervezetek vezetőségi tagjaként képviseli a magyar tudomány érdekeit. 1976-80. között az IUGS alelnöke volt, a IAGOD Comm. on Manganese alapitója, és elnöke s legujabban a IUGS Research Development Program európai igazgatója. Utóbbi különösen nagy nemzetközi befolyást reprezentáló megbizás, amit jól fel lehet használni a magyar érdekek érvényesitésére is.

A szükebb akadémiai tevékenység mellett Grasselly Gyula jelentős és nagyra értékelt szerepet visz szaktudománya tekintélyének egyetemi, ill. minisztériumi szintü képviseletében is. A Magyarhoni Földtani Társulat érdemeit tiszteleti tagsággal honorálta.

A csak rövidre fogott indoklásból is kitünik, hogy Grasselly Gyula levelező tag mind tudományos kutató, mind tudományszervezői munkássága alapján a magyar tudományos élet kiemelkedő személyisége, ezért meggyőződéssel javasoljuk az Akadémia rendes tagjává történő megválasztását.

Veszprém, 1981. szeptember 17.

Ülöp József
rendes tag

Nemecz Ernő
rendes tag

Kapolyi László
levelező tag

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: HAHN ISTVÁN

Születési helye, éve: Budapest, 1913

Szükebb szakterülete: Ókori történet és vallástörténet

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1979

Jelenlegi munkahelye, beosztása:

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Ókori Görög-Római Történeti Tanszék, tanszékvezető egyetemi tanár

Hahn István Levelező taggá való megválasztása óta mind mennyiségét, mind tartalmát tekintve imponáló tudományos munkásságot fejtett ki, amely szerves folytatása széles érdeklődésről és nagy problémaérzékenységről tanuskodó kutatásainak. Érdeklődésének középpontjában a nagy folyamatok lényeges momentumaira rávilágitó problémák állnak; e tekintetben kiemelendők az ókori gazdaságtörténetre vonatkozó tanulmányai: a munkaintenzitás ókori megitélésének nagyivü áttekintése a munkaszervezés tipusainak finom megkülönböztetése alapján; a Solón előtti tulajdonviszonyokról tett uj megállapitásai; a barbár népek és a Római Birodalom gazdasági kapcsolatainak Bukarestben előadott összegezése; az ókori város uj tipológiája, amely a harmadik világ és a periféria problémáinak megközelitéséhez járult hozzá stb. Kutatásainak nemzetközi elismerését nagy idézettségén kivül mi sem bizonyitja jobban, mint hogy régebbi és ujabb tanulmányaiból többet átvettek olyan tanulmánygyüjteményekbe, amelyek az ókori történet legfontosabb problémáiban elért uj eredményeket vannak hivatva reprezentálni. - Hahn István másik kutatási területe az ókori eszmetörténet. Ujabb tanulmányaiban a politikai terminológia és a propaganda egyes kérdéseit vizsgált a,

alapvetően uj felismerésekre jutva pl. az ideológia és a tendencia viszonyáról az ókori historiográfiában. - Végezetül nem hagyható emlités nélkül az, hogy a történelemtanitás megujitását szolgáló kisérletek egyik legaktivabb részvevője, aki irányt mutató modellt adott jó pedagógiai érzékről is tanuskodó ókori történeti Olvasókönyvével.

Berend T. Iván
akadémiai rendes tag

Iulius József
akadémiai levelező tag

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: HAHN ISTVÁN

Születési helye, éve: Budapest, 1913

Szükebb szakterülete: Ókori történet és vallástörténet

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1979

Jelenlegi munkahelye, beosztása:

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Ókori Görög-Római Történeti Tanszék, tanszékvezető egyetemi tanár

Hahn István levelező taggá való megválasztása óta mind mennyiségét, mind tartalmát tekintve imponáló tudományos munkásságot fejtett ki, amely szerves folytatása széles érdeklődésről és nagy problémaérzékenységről tanuskodó kutatásainak. Érdeklődésének középpontjában a nagy folyamatok lényeges momentumaira rávilágitó problémák állnak; e tekintetben kiemelendők az ókori gazdaságtörténetre vonatkozó tanulmányai: a munkaintenzitás ókori megitélésének nagyivü áttekintése a munkaszervezés tipusainak finom megkülönböztetése alapján; a Solón előtti tulajdonviszonyokról tett uj megállapitásai; a barbár népek és a Római Birodalom gazdasági kapcsolatainak Bukarestben előadott összegezése; az ókori város uj tipológiája, amely a harmadik világ és a periféria problémáinak megközelitéséhez járult hozzá stb. Kutatásainak nemzetközi elismerését nagy idézettségén kivül mi sem bizonyitja jobban, mint hogy régebbi és ujabb tanulmányaiból többet átvettek olyan tanulmánygyüjteményekbe, amelyek az ókori történet legfontosabb problémáiban elért uj eredményeket vannak hivatva reprezentálni. - Hahn István másik kutatási területe az ókori eszmetörténet. Ujabb tanulmányaiban a politikai terminológia és a propaganda egyes kérdéseit vizsgált a,

alapvetően uj felismerésekre jutva pl. az ideológia és a tendencia viszonyáról az ókori historiográfiában. - Végezetül nem hagyható emlités nélkül az, hogy a történelemtanitás megujitását szolgáló kisérletek egyik legaktivabb részvevője, aki irányt mutató modellt adott jó pedagógiai érzékről is tanuskodó ókori történeti Olvasókönyvével.

Borzsa T. István
akadémiai rendes tag

Iuhász József
akadémiai levelező tag

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Hajnal András

Születési helye, éve: Budapest, 1931.

Szükebb szakterülete: matematika /halmazelmélet, halmazelméleti topológia, kombinatorika/

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: MTA Matematikai Kutatóintézet tudományos osztályvezető, egyetemi tanár

Javaslat akadémiai rendes taggá történő választásra

A megválasztani javasolt személy neve: Hajnal András

Születési helye és éve: Budapest, 1931

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976

Jelenlegi munkahelye és beosztása: MTA Matematikai Kutatóintézete, tudományos tanácsadó, osztályvezető

Az axiomatikus és kombinatorikus halmazelméletben a legutóbbi 15 év folyamán óriási fejlődés ment végbe, s ebben Hajnal Andrásnak is komoly szerepe volt. Természetes következménye lett e fejlődésnek, hogy az igy kidolgozott módszerek a matematika más ágaiban is alkalmazásra találtak, sőt a 70-es évek közepétől kezdve elsősorban az alkalmazások irányába helyeződött át a halmazelméleti kutatások sulypontja.

Tükröződik ez a folyamat Hajnal Andrásnak erre az időszakra eső munkáiban is, hiszen 1976 óta készitett dolgozatainak többsége halmazelméleti topológiával, kisebb részük univerzális algebrai és kombinatorikai alkalmazásokkal foglalkozik.

Az emlitett időszakban Hajnal András 16 dolgozatot közölt idegen nyelvü folyóiratokban ill tanulmánykötetekben. A 92. dolgozat Wilanskynak egy hosszu ideje nyitott problémáját oldja meg. A 95. dolgozat egy Arhangelszkijtól származó problémával kapcso-

latban szinte meghökkentően ujszerü eredményeket ér el. A 99. és 102. dolgozat egy Tkacsenkótól származó probléma megoldását adja, s a módszerek továbbfejlesztésével választ ad egy, a téma több kiváló müvelője által kutatott kérdésre. Igen jelentős a 100. goldozat, amelyben Shelahnak egy módszerét finomitva nemcsak lényegesen egyszerübb bizonyitás található Shelah tételére /amely Arhangelszkijnak egy nevezetes problémáját oldja meg/, hanem két további hosszu ideje nyitott probléma megoldása is sikerül. A 90., 93. és 98. dolgozat a kombinatorikus halmazelméletet gazdagitja lényeges eredményekkel. A 97. és 103. dolgozatban érdekes módon ötvöződnek a véges és végtelen halmazokra vonatkozó kombinatorikai eszközök.

Hajnal Andrásnak az a már korábban is megnyilvánult jellegzetes tulajdonsága, hogy képes másokban az érdeklődést felkelteni, őket uj gondolatokra inspirálni, ebben az időszakban csak tovább erősödött. Mutatja ezt az is, hogy 1976 óta készült dolgozatait kivétel nélkül társszerzővel, többnyire fiatalabb munkatársaival együtt készitette; iskolateremtő munkáját ismerte el a Bolyai János Matematikai Társulat Szele Tibor Emlékérme is /1980/. Levelezésen ill. személyes érintkezésen alapuló kapcsolatban áll a halmazelmélet csaknem minden neves müvelőjével.

Hajnal András rendszeres oktató munkát végez az ELTE egyetemi tanáraként; szemináriumai számos fiatal tehetséget inditanak utjára. Tagja a MTA III. Osztálya Matematikai Bizottságának, igen tevékeny részt vett a hazai matematika helyzetét elemző munkában. A Bolyai János Matematikai Társulat főtitkára.

Budapest, 1981. szeptember 21.

Császár Ákos	Fejes Tóth László	Lovász László
MTA rendes tag	MTA rendes tag	MTA lev. tag

Javaslat akadémiai rendes taggá történő választásra

A megválasztani javasolt személy neve: Hajnal András

Születési helye és éve: Budapest, 1931

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976

Jelenlegi munkahelye és beosztása: MTA Matematikai Kutatóintézete, tudományos tanácsadó, osztályvezető

Az axiomatikus és kombinatorikus halmazelméletben a legutóbbi 15 év folyamán óriási fejlődés ment végbe, s ebben Hajnal Andrásnak is komoly szerepe volt. Természetes következménye lett e fejlődésnek, hogy az igy kidolgozott módszerek a matematika más ágaiban is alkalmazásra találtak, sőt a 70-es évek közepétől kezdve elsősorban az alkalmazások irányába helyeződött át a halmazelméleti kutatások sulypontja.

Tükröződik ez a folyamat Hajnal Andrásnak erre az időszakra eső munkáiban is, hiszen 1976 óta készitett dolgozatainak többsége halmazelméleti topológiával, kisebb részük univerzális algebrai és kombinatorikai alkalmazásokkal foglalkozik.

Az emlitett időszakban Hajnal András 16 dolgozatot közölt idegen nyelvü folyóiratokban ill tanulmánykötetekben. A 92. dolgozat Wilanskynak egy hosszu ideje nyitott problémáját oldja meg. A 95. dolgozat egy Arhangelszkijtól származó problémával kapcso-

latban szinte meghökkentően ujszerü eredményeket ér el. A 99. és 102. dolgozat egy Tkacsenkótól származó probléma megoldását adja, s a módszerek továbbfejlesztésével választ ad egy, a téma több kiváló müvelője által kutatott kérdésre. Igen jelentős a 100. goldozat, amelyben Shelahnak egy módszerét finomitva nemcsak lényegesen egyszerübb bizonyitás található Shelah tételére /amely Arhangelszkijnak egy nevezetes problémáját oldja meg/, hanem két további hosszu ideje nyitott probléma megoldása is sikerül. A 90., 93. és 98. dolgozat a kombinatorikus halmazelméletet gazdagitja lényeges eredményekkel. A 97. és 103. dolgozatban érdekes módon ötvöződnek a véges és végtelen halmazokra vonatkozó kombinatorikai eszközök.

Hajnal Andrásnak az a már korábban is megnyilvánult jellegzetes tulajdonsága, hogy képes másokban az érdeklődést felkelteni, őket uj gondolatokra inspirálni, ebben az időszakban csak tovább erősödött. Mutatja ezt az is, hogy 1976 óta készült dolgozatait kivétel nélkül társszerzővel, többnyire fiatalabb munkatársaival együtt készitette; iskolateremtő munkáját ismerte el a Bolyai János Matematikai Társulat Szele Tibor Emlékérme is /1980/. Levelezésen ill. személyes érintkezésen alapuló kapcsolatban áll a halmazelmélet csaknem minden neves müvelőjével.

Hajnal András rendszeres oktató munkát végez az ELTE egyetemi tanáraként; szemináriumai számos fiatal tehetséget inditanak utjára. Tagja a MTA III. Osztálya Matematikai Bizottságának, igen tevékeny részt vett a hazai matematika helyzetét elemző munkában. A Bolyai János Matematikai Társulat főtitkára.

Budapest, 1981. szeptember 21.

Császár Ákos	Fejes Tóth László	Lovász László
MTA rendes tag	MTA rendes tag	MTA lev. tag

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: HOLLÁN Zsuzsa

Születési helye, éve: Budapest, 192o

Szükebb szakterülete: Hematológia, vértranszfúzió, immunológi

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Országos Haematológiai és Vértranszfúziós Intézet, tudományos igazgatója, egyetemi tanár

Hollán Zsuzsát 1973-ban választották meg MTA levelező taggá. Azóta tudományos kutató munkája, klinikai, oktatói és tudományos szervező tevékenysége tovább mélyült és szélesedett. Az elmult 8 esztendő alatt 71 közleménye és könyvfejezete jelent meg, ebből 52 rangos nemzetközi lapokban és monográfiákban. Az orvostudományok területén egyike a legtöbbet idézett magyar kutatóknak. A Tudománypolitikai Bizottság 1980-as felülvizsgálata szerint az általa vezetett intézet az ország 85 kutató intézete közül az egy kutatóra eső nemzetközi idézettség szempontjából kimagaslóan első helyen áll /impakt/ kutató = 4,18/.

Legfontosabb kutatási területe változatlanul a haemoglobin α-lánc genetikai polymorphismusának vizsgálata. Az általa elsőként kimutatott emberi haemoglobin α-gén duplicatiót a legujabb rekombináns DNS technikával is megerősitették és igazolták azt a tudományos feltevését, hogy azokban a népességekben, ahol csak egy α-gén fennállását vélték kimutatni, ott a valóságban a másik α-gén egésze vagy egy része egy öröklődő mutatio /thalassaemia/ következtében deleálódott. A Hollán Zsuzsa által kimutatott 2 alfa-lánc gén alapján nyert magyarázatot a világ különböző részein népbetegséget jelentő α-thalassaemia öröklésmenete és az eltérő klinikai manifestátiók molekuláris alapja. Ujabb munkáiban protein sequentia vizsgálattal bizonyitotta a két normális α-lánc produktum elsődleges szerkezetének tökéletes azonosságát. Az immunokémiai vizsgálatokkal talált kisfoku eltérést a glycosylálódásuk különbségével magyarázzák. Igazolást nyert az a két korábban leközölt tudományos feltevése is, hogy a két α-lánc gén a fehérje szerkezetet nem-kódoló szakaszokban és gen expressiójukban tér el egymástól.

Kimutatta a sejtmembrán külső, illetve belső felszinét érintő ingerek kölcsönhatását. Elsőként mutatott ki zárványtestek okozta vvs.membrán fehérje és lipid változást és a Ca^{2+}-pumpa károsodásának alapvető szerepét különböző eredetü haemolytikus anaemiák okozta irreversibilis membrán károsodásban. Ultrastrukturális eltéréseket irt le a különböző tipusu zárványtest keletkezés során.

A haemoglobin membrán kötődés vizsgálata alapján kimutatta, hogy a membránhoz kötődés során csökken a haemoglobin oxygén affinitása, ami az O_2 átjutását facilitálja. Leirták a haemoglobin, a membránfehérjék és az albumin glycosylálódását in vitro a vérkonzerválás során.

Legujabb kisérleteikben sikerült emberi haemoglobint és 2, 3- DPG-t lipid microvesiculumokba /liposomákba/ zárni. Az igy létrehozott "mesterséges vvs-ek" /haemosomák/ O_2 transport kapacitása megközeliti a normális vvs-ekét.

Egy, a malignus proliferatióra jellemző lipid változást ismert fel a vérlemezkékben, ami membránjuk fokozott folyékonyságát okozza. Ennek fontos szerepe lehet a thrombocythaemiás betegek sulyos vérzésének pathogenesisében.

Munkatársaival összefüggéseket ismertek fel az Rh vércsoportrendszer és egyes immunfunkciók között. Kimutatták a természetes ölő sejtek /NK sejtek/ funkciójának és interferon termelő képességének csökkenését multiplex sclerosisban és rámutattak ennek pathogenetikai jelentőségére.

Elsők között mutattak rá a keringő immunkomplexek jelentőségére leukémiában és egyéb haematológiai megbetegedésben, és sikeresen alkalmazzák a therápiás plasmapheresist ezek gyógyitásában.

Vértranszfuziós munkáját jellemzi az uj kutatási eredmények minél gyorsabb átvitele a gyakorlatba. Ez jól jellemezhető azzal, hogy Intézete és az országos hálózat uj vérkészitmé-

nyeket és uj módszereket nemzetközi szinten elsők között állit elő, illetve dolgoz ki és bocsát a betegellátás rendelkezésére.

Munkája nemzetközi megbecsülését mutatja, hogy 1966. óta a Nemzetközi Vértranszfuziós Társaság szinte minden kongresszusának plenáris ülés előadója, számos haematológiai és immunológiai nemzetközi társaság symposiumainak, kerekasztal konferenciáinak elnöke, a WHO tudományos szakértői plénumának tagja, nemzetközi irányelvek kidolgozását végző tudományos munkacsoportok elnöke, alelnöke, illetve rapporteurje. A Nemzetközi Haemagológiai Társaság elnöke, a Nemzetközi Vértranszfuziós Társaság alelnöke és mindkét Társaság 1982-es Nemzetközi Kongresszusának elnöke. A 32 ill. 43 év óta működő két nagy nemzetközi társaságnak először lesz Hollán Zsuzsa személyében azonos elnöke. A Nemzetközi Vértranszfuziós Társaság Oktatási Bizottságának és Nemzetközi Vizsgabizottságának elnöke, a Haematológiai Nemzetközi Standarcizációs Bizottság alelnöke és 1982-re választott elnöke, az International Research Institute for Haematological Diseases tudományos orvosi tanácsának tagja, Ntl. Inst. of Health project-ek biráló bizottságának tagja, a 100.000 $-os Dag Hammarskjöld-dij és a Jean-Julliard biráló bizottsági tagja stb. A legtöbb nemzetközi haematológiai, vértranszfuziós és több immunológiai folyóirat, a Magyar Tudomány, és az Orvosképzés szerkesztőbizottsági tagja, a Haematológia főszerkesztője. Számos külföldi egyetem és kutató intézet meghivott előadója. Tiszteletbeli tagja a szovjet, a lengyel, az NSZK, a török Haematológiai és Vértranszfuziós Társaságoknak, a Purkinje Társaságnak, levelező tagja a Société de Biologie, Collége de France /Paris/-nak.

Mint intézetvezetőre, mint tudománypolitikusra jellemző, hogy a magyar vérellátás és haematológia gyakorlatát a tudomány legujabb eredményeire építi. A nemzetközi és hazai kutatások legujabb eredményeit elsők között viszi át széles körü továbbképzéssel a gyakorlatba.

Kiterjedt tudománypolitikai munkásságának néhány jellemzője: MTA Elnökség tagja, számos Elnökségi Bizottság tagja, a Genetikai Információs Átviteli Kutatásokat Ellenőrző Bizottság elnöke, az ETT elnökségének tagja. Az MTA - Egészségügyi Minisztérium Humángenetikai Bizottság tb. elnöke, stb.

Dr. Kerpel-Frónius Ödön
MTA r.tagja

/Donhoffer Szilárd/
MTA r.tagja

Dr. Bálint Péter
MTA r.tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: HOLLÁN Zsuzsa

Születési helye, éve: Budapest, 192o

Szükebb szakterülete: Hematológia, vértranszfúzió, immunológia

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Országos Haematológiai és Vértranszfúziós Intézet, tudományos igazgatója, egyetemi tanár

Hollán Zsuzsát 1973-ban választották meg MTA levelező taggá. Azóta tudományos kutató munkája, klinikai, oktatói és tudományos szervező tevékenysége tovább mélyült és szélesedett. Az elmult 8 esztendő alatt 71 közleménye és könyvfejezete jelent meg, ebből 52 rangos nemzetközi lapokban és monográfiákban. Az orvostudományok területén egyike a legtöbbet idézett magyar kutatóknak. A Tudománypolitikai Bizottság 1980-as felülvizsgálata szerint az általa vezetett intézet az ország 85 kutató intézete közül az egy kutatóra eső nemzetközi idézettség szempontjából kimagaslóan első helyen áll /impakt/ kutató = 4,18/.

Legfontosabb kutatási területe változatlanul a haemoglobin δ-lánc genetikai polymorphismusának vizsgálata. Az általa elsőként kimutatott emberi haemoglobin δ-gén duplicatiót a legujabb rekombináns DNS technikával is megerősitették és igazolták azt a tudományos feltevését, hogy azokban a népességekben, ahol csak egy α-gén fennállását vélték kimutatni, ott a valóságban a másik α-gén egésze vagy egy része egy öröklődő mutatio /thalassaemia/ következtében deleálódott. A Hollán Zsuzsa által kimutatott 2 alfa-lánc gén alapján nyert magyarázatot a világ különböző részein népbetegséget jelentő α-thalassaemia öröklésmenete és az eltérő klinikai manifestátiók molekuláris alapja. Ujabb munkáiban protein sequentia vizsgálattal bizonyitotta a két normális α-lánc produktum elsődleges szerkezetének tökéletes azonosságát. Az immunokémiai vizsgálatokkal talált kisfoku eltérést a glycosylálódásuk különbségével magyarázzák. Igazolást nyert az a két korábban leközölt tudományos feltevése is, hogy a két α-lánc gén a fehérje szerkezetet nem-kódoló szakaszokban és gen expressiójukban tér el egymástól.

Kimutatta a sejtmembrán külső, illetve belső felszinét érintő ingerek kölcsönhatását. Elsőként mutatott ki zárványtestek okozta vvs.membrán fehérje és lipid változást és a Ca^{2+}-pumpa károsodásának alapvető szerepét különböző eredetü haemolytikus anaemiák okozta irreversibilis membrán károsodásban. Ultrastrukturális eltéréseket irt le a különböző tipusu zárványtest keletkezés során.

A haemoglobin membrán kötődés vizsgálata alapján kimutatta, hogy a membránhoz kötődés során csökken a haemoglobin oxygén affinitása, ami az O_2 átjutását facilitálja. Leirták a haemoglobin, a membránfehérjék és az albumin glycosyláló-dását in vitro a vérkonzerválás során.

Legujabb kisérleteikben sikerült emberi haemoglobint és 2, 3- DPG-t lipid microvesiculumokba /liposomákba/ zárni. Az igy létrehozott "mesterséges vvs-ek" /haemosomák/ O_2 transport kapacitása megközeliti a normális vvs-ekét.

Egy, a malignus proliferatióra jellemző lipid változást ismert fel a vérlemezkékben, ami membránjuk fokozott folyékonyságát okozza. Ennek fontos szerepe lehet a thrombocythaemiás betegek sulyos vérzésének pathogenesisében.

Munkatársaival összefüggéseket ismertek fel az Rh vércsoportrendszer és egyes immunfunkciók között. Kimutatták a természetes ölő sejtek /NK sejtek/ funkciójának és interferon termelő képességének csökkenését multiplex sclerosisban és rámutattak ennek pathogenetikai jelentőségére.

Elsők között mutattak rá a keringő immunkomplexek jelentőségére leukémiában és egyéb haematológiai megbetegedésben, és sikeresen alkalmazzák a therápiás plasmapheresist ezek gyógyitásában.

Vértranszfuziós munkáját jellemzi az uj kutatási eredmények minél gyorsabb átvitele a gyakorlatba. Ez jól jellemezhető azzal, hogy Intézete és az országos hálózat uj vérkészitmé-

nyeket és uj módszereket nemzetközi szinten elsők között állit elő, illetve dolgoz ki és bocsát a betegellátás rendelkezésére.

Munkája nemzetközi megbecsülését mutatja, hogy 1966. óta a Nemzetközi Vértranszfuziós Társaság szinte minden kongresszusának plenáris ülés előadója, számos haematológiai és immunológiai nemzetközi társaság symposiumainak, kerekasztal konferenciáinak elnöke, a WHO tudományos szakértői plénumának tagja, nemzetközi irányelvek kidolgozását végző tudományos munkacsoportok elnöke, alelnöke, illetve rapporteurje. A Nemzetközi Haemagológiai Társaság elnöke, a Nemzetközi Vértranszfuziós Társaság alelnöke és mindkét Társaság 1982-es Nemzetközi Kongresszusának elnöke. A 32 ill. 43 év óta működő két nagy nemzetközi társaságnak először lesz Hollán Zsuzsa személyében azonos elnöke. A Nemzetközi Vértranszfuziós Társaság Oktatási Bizottságának és Nemzetközi Vizsgabizottságának elnöke, a Haematológiai Nemzetközi Standarcizációs Bizottság alelnöke és 1982-re választott elnöke, az International Research Institute for Haematological Diseases tudományos orvosi tanácsának tagja, Ntl. Inst. of Health project-ek biráló bizottságának tagja, a 100.000 $-os Dag Hammarskjöld-dij és a Jean-Julliard biráló bizottsági tagja stb. A legtöbb nemzetközi haematológiai, vértranszfuziós és több immunológiai folyóirat, a Magyar Tudomány, és az Orvosképzés szerkesztőbizottsági tagja, a Haematológia főszerkesztője. Számos külföldi egyetem és kutató intézet meghivott előadója. Tiszteletbeli tagja a szovjet, a lengyel, az NSZK, a török Haematológiai és Vértranszfuziós Társaságoknak, a Purkinje Társaságnak, levelező tagja a Société de Biologie, Collége de France /Paris/-nak.

Mint intézetvezetőre, mint tudománypolitikusra jellemző, hogy a magyar vérellátás és haematológia gyakorlatát a tudomány legujabb eredményeire építi. A nemzetközi és hazai kutatások legujabb eredményeit elsők között viszi át széles körü továbbképzéssel a gyakorlatba.

Kiterjedt tudománypolitikai munkásságának néhány jellemzője: MTA Elnökség tagja, számos Elnökségi Bizottság tagja, a Genetikai Információs Átviteli Kutatásokat Ellenőrző Bizottság elnöke, az ETT elnökségének tagja. Az MTA - Egészségügyi Minisztérium Humángenetikai Bizottság tb. elnöke, stb.

Dr. Kerpel-Frónius Ödön
MTA r.tagja

/Donhoffer Szilárd/
MTA r.tagja

Dr. Bálint Péter
MTA r.tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: KÁLMÁN BÉLA

Születési helye, éve: Lakompak, 1913

Szűkebb szakterülete: magyar és finnugor nyelvtudomány

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973

Jelenlegi munkahelye, beosztása: tszv. egyetemi tanár
KLTE, Debrecen
Finnugor Tanszék

A j á n l á s

akadémiai rendes tagságra

Kálmán Béla a magyar nyelvtudomány egyik fontos irányzatának képviselője, amely kiindulva a magyar népnyelv és nyelvjárások tanulmányozásából s ezt összekapcsolva a legfontosabb folklore-műfajok és a helynevek kutatásával halad időben visszafelé a régi magyarság nyelvének és művelődésének feltárásán keresztül a legközelebbi rokon nyelvnek a vogulnak és a vogul népköltészetnek a tanulmányozása felé s ebből értékes eredményeket vetit át egyrészt a régi magyarság művelődésére, másrészt megrajzolja belőle az obi-ugor korszak körvonalait is. Ennek a kutatási iránynak volt képviselője annak idején Munkácsi Bernát s Kálmán Béla munkássága sok tekintetben kapcsolódik az ő életművéhez. Nem véletlen, hogy ő irta meg "A mult magyar tudósai" sorozatban a Munkácsi Bernátról szóló kötetet, amely a közelmultban jelent meg.

Kálmán Béla azok közé a tudósok közé tartozik, akiknek a levelező taggá választás nagy lendületet adott és jelentős mértékben hozzájárult tudományos munkássága kiteljesedéséhez. Nemcsak régibb fontos munkáit dolgozta át és jelentette meg ujból az elmult években (A nevek világa.[3] 327 l., Nyelvjárásaink.[4] 149 l., Chrestomathia Vogulica.[2] 149 l.), hanem olyan jelentős uj müveket is alkotott, mint a "Wogulische Texte mit einem Glossar" (Bp.1976.354 l.) vagy a "Leszállt a medve az égből" (Bp.1980.537 l.), amelyek jól tükrözik tudós egyéniségét és

értékes eredményeit. Ebben az időszakban jelentek meg "A magyar nyelvjárások atlasza" azok a levelei, amelyekben jelentős részt vállalt, továbbá számos tanulmánya, amelyek a magyar nyelvjárások és helynevek kérdéseitől kezdve a magyar történeti nyelvtan, a történeti helynévkutatás, a vogul nyelv fonológiai szerkezete és a vogul s általában az uráli népköltészet számos problémáját világitották meg. Rendkivül gazdag kritikai munkássága és a magyar közmüvelődést gazdagitó nyelvészeti tevekenysége is (előadások, tanulmányok, könyvek).

Ezek az eredményei jólismertek és megbecsültek a nemzetközi tudományos világban is. Elismerésükről és értékelésükről világosan tanuskodik, hogy a Finn Tudományos Akadémia Külföldi tagjává, az International Committee of Onomastic Sciences pedig vezetőségi tagjává választotta.

Kalmán Béla egész életműve és levelező taggá választása óta kifejtett értékes, gazdag tudományos munkássága alapján méltan megérdemli, hogy a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává válassza.

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: KÁLMÁN BÉLA

Születési helye, éve: Lakompak, 1913

Szűkebb szakterülete: magyar és finnugor nyelvtudomány

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973

Jelenlegi munkahelye, beosztása: tszv. egyetemi tanár
KLTE, Debrecen
Finnugor Tanszék

A j á n l á s

akadémiai rendes tagságra

Kálmán Béla a magyar nyelvtudomány egyik fontos irányzatának képviselője, amely kiindulva a magyar népnyelv és nyelvjárások tanulmányozásából s ezt összekapcsolva a legfontosabb folklore-műfajok és a helynevek kutatásával halad időben visszafelé a régi magyarság nyelvének és művelődésének feltárásán keresztül a legközelebbi rokon nyelvnek a vogulnak és a vogul népköltészetnek a tanulmányozása felé s ebből értékes eredményeket vetit át egyrészt a régi magyarság művelődésére, másrész megrajzolja belőle az obi-ugor korszak körvonalait is. Ennek a kutatási iránynak volt képviselője annak idején Munkácsi Bernát s Kálmán Béla munkássága sok tekintetben kapcsolódik az ő életművéhez. Nem véletlen, hogy ő irta meg "A mult magyar tudósai" sorozatban a Munkácsi Bernátról szóló kötetet, amely a közmultban jelent meg.

Kálmán Béla azok közé a tudósok közé tartozik, akiknek a levelező taggá választása nagy lendületet adott és jelentős mértékben hozzájárult tudományos munkássága kiteljesedéséhez. Nemcsak régibb fontos munkáit dolgozta át és jelentette meg ujból az elmult években (A nevek világa.[3] 327 l., Nyelvjárásaink.[4] 149 l., Chrestomathia Vogulica.[2] 149 l.), hanem olyan jelentős uj müveket is alkotott, mint a "Wogulische Texte mit einem Glossar" (Bp.1976.354 l.) vagy a "Leszállt a medve az égből" (Bp.1980.537 l.), amelyek jól tükrözik tudós egyéniségét és

értékes eredményeit. Ebben az időszakban jelentek meg "A magyar nyelvjárások atlasza" azok a levelei, amelyekben jelentős részt vállalt, továbbá számos tanulmánya, amelyek a magyar nyelvjárások és helynevek kérdéseitől kezdve a magyar történeti nyelvtan, a történeti helynévkutatás, a vogul nyelv fonológiai szerkezete és a vogul s általában az uráli népköltészet számos problémáját világitották meg. Rendkivül gazdag kritikai munkássága és a magyar közmüvelődést gazdagitó nyelvészeti tevekenysége is (előadások, tanulmányok, könyvek).

Ezek az eredményei jólismertek és megbecsültek a nemzetközi tudományos világban is. Elismerésükről és értékelésükről világosan tanuskodik, hogy a Finn Tudományos Akadémia Külföldi tagjává, az International Committee of Onomastic Sciences pedig vezetőségi tagjává választotta.

Kalmán Béla egész életmüve és levelező taggá választása óta kifejtett értékes, gazdag tudományos munkássága alapján méltan megérdemli, hogy a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává válassza.

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: K e r e s z t e s i Béla

Születési helye, éve: Kiskunfélegyháza, 1922.

Szükebb szakterülete: erdészet

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Erdészeti Tudományos Intézet főigazgatója

Keresztesi Béla

1922-ben született Kiskunfélegyházán. Tudományos szakterületei: erdészetpolitika, erdőművelés, erdészeti nemesités és erdészeti tájgondozás. 1973 óta levelező tag. Az Erdészeti Tudományos Intézet főigazgatója.

1953-196o között az Országos Erdészeti Főigazgatóság szakmai vezetője volt. Vezetésével 1954-ben koncepciót dolgoztak ki az erdészet tudományos alapon való fejlesztésére, melyet a Minisztertanácsnak az erdőgazdaság fejlesztéséről /1954/ és a faipar fejlesztéséről /1955/ hozott határozatai országos programmá tettek. E határozatok a hetvenes évek végéig megszabták a hazai erdészet fejlesztését. Végrehajtásuk eredményeként az erdők fahozama, a kitermelhető fatömeg 198o-ban már meghaladta az 195o. évi fahozam 2,5-szeresét.

Szakirói kollektivában irányitásával 1956-ban uj erdőművelési - erdőfelujitási és nevelési - rendszert dolgoztak ki, főként az ország faellátásában döntő szerepet játszó dombsági és hegységi természetszerü erdőkre. A korábbi alföldfásitási programot országfásitási programmá szélesitették és korszerü ökológiai alapon továbbfejlesztették.

Az ötvenes évek óta foglalkozik a legfontosabb gyorsannövő fafajok, a nyárak és az akác termesztésével, nemesitésével. 1957 óta résztvesz a FAO Nemzetközi Nyárfabizottság munkájában. 1957-ben meginditotta az erdészet első komplex kutatási feladattervét, melynek segitségével viszonylag rövid idő alatt lerakták a korszerü hazai nyárfatermesztés tudományos

alapjait, ezek felhasználásával mintegy 13o ezer hektáron létesitettek uj nemesnyárast. Az elért nyárfakutatási eredményeket "A magyar nyárfatermesztés" /1962/, és "A nyárak és a füzek termesztése" /1978/ cimü monográfiában foglalták össze. Résztvett a termesztett nemesnyárak honositásában illetőleg létrehozásában is /I-214, I-154, OP-229 és Favorit kultivárok/.

A gyorsannövő lombos fafajok közül a világon az eukaliptuszok után az akác terjedt el a legjobban. Akáctermesztési és nemesitési kutatási eredményeit nemzetközileg is elismerik. A FAO felkérésére irt akác minimonográfiáját 198o-ban az Unasylva publikálta. Az Országos Mezőgazdasági Fajtaminősitő Tanács 1973-ban 3, 1979-ben pedig 5 akácfajtáját ismerte el. 13 bejelentett fajtajelöltje van. Fajtáit eddig 18 országban vették kisérleti termesztésbe.

A HUNGARONEKTÁR megbizásából a hatvanas évek közepétől végzett méhlegelőjavitási kutatásait nemzetközileg is számontartják. Az APIMONDIA a témában 1976-ban Budapesten rendezett nemzetközi szimpóziumot. A Bee World 1977-ben cikket közölt tőle, publikációit rendszeresen ismerteti. A FAO felkérésére 1978-ban "Méhészet az erdőgazdaságban" cimen előadást tartott Jakartában a VIII. Erdészeti Világkongresszuson.

Az erdő szociális, kulturális és esztétikai jelentősége már egyetemi hallgató korában érdekelte. 1968-ban könyve jelent meg a jóléti erdőgazdálkodásról /Magyar erdők, Jóléti

erdőgazdálkodás/. Ez olyan erdőgazdálkodási rendszer, mely a legnagyobb mennyiségü, legjobb minőségü fa és egyéb erdei termék tartamos és gazdaságos termelése mellett következetesen számol az erdő immateriális hasznaival, az erdő által nyujtott infrastrukturális szolgáltatásokkal. Az Erdészeti Kutatóintézetek Nemzetközi Szövetsége /IUFRO/ XVII. Világkongresszusán 1981-ben Kyoto-ban őt kérték fel, hogy ismertesse a többcélu erdőhasznositás helyzetét és az erdők üdülési funkciójának ökonómiai értékelését a kelet-európai szocialista országokban. Elvégezte a hazai erdőtájak esztétikai értékelését, vizsgálta a tudatos erdészeti tájformálás lehetőségeit. 1975-től a Kertészeti Egyetem Tájépitési Karán oktatja az erdészeti tájgondozást.

1961 óta az Erdészeti Tudományos Intézet igazgatója. Az elmult két évtizedben a korábban főként fatermesztési, biológiai témákkal foglalkozó intézetben erős müszaki fejlesztési, közgazdasági és üzemszervezési, valamint környezetvédelmi részlegeket alakitott ki. Az intézet jobban a gyakorlat felé fordult, az erdőgazdaságok 5-lo éves szerződések keretében bizták meg kutatással.

Az MTA-MÉM Erdészeti Bizottság elnöke, az MTA Tudományos Minősitő Bizottság Növénytermesztési Szakbizottságának elnöke, tagja az MTA Elnökségi Interdiszciplináris Problémabizottságának, tagja az Országos Mezőgazdasági Fajtaminősitő Tanács Erdészeti Szakbizottságának, tagja az Országos Erdé-

szeti Egyesület elnökségének, elnöke a MEDOSZ Budapesti Bizottságának. Tagja a FAO Nemzetközi Nyárfabizottság Végrehajtó Bizottságának és a IUFRO Nemzetközi Tanácsának. Meghatalmazott "Az ökoszisztémák és a táj védelme" KGST koordinációs központban.

Ez ideig 12 könyvet szerkesztett, illetőleg irt. 126 tudományos cikke, 37 kutatásszervezési tanulmánya, 87 népszerüsitő irása jelent meg. Ezekből 1973 óta jelent meg 5 könyv, 57 tudományos cikk, 12 kutatásszervezési tanulmány és 59 népszerüsitő irás. Publikációiról 1o5 referátumot, illetőleg recenziót irtak, jórészt külföldi folyóiratokban. 1954-1979-ig felelős szerkesztője volt az Országos Erdészeti Egyesület lapjának, AZ ERDŐ-nek.

1956-ban Munka Érdemrend, 1957-ben Szocialista Munkáért Érdemérem, 1968-ban Munka Érdemrend aranyfokozat, 197o-ben Felszabadulási Jubileumi Emlékérem kormánykitüntetésben részesült. Az Országos Erdészeti Egyesület 1957-ben Bedő Albert dijjal tüntette ki. 1972-ben MTESZ dijat, 1974-ben KGST Jubileumi Emlékérmet kapott. A bolgár erdészeti és faipari miniszter 1969-ben a bolgár erdőgazdálkodás érdekében kifejtett munkásságáért az egymilliomodik hektár erdősités létesitése alkalmából aranyérmet adományozott számára. 1981-ben a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter a magyar erdőgazdálkodás fejlődésére nagy hatásu tudományos és kutatásirányitó munkásságáért Eötvös Loránd dijjal tüntette ki.

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: K e r e s z t e s i Béla

Születési helye, éve: Kiskunfélegyháza, 1922.

Szükebb szakterülete: erdészet

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Erdészeti Tudományos Intézet főigazgatója

Keresztesi Béla

1922-ben született Kiskunfélegyházán. Tudományos szakterületei: erdészetpolitika, erdőmüvelés, erdészeti nemesités és erdészeti tájgondozás. 1973 óta levelező tag. Az Erdészeti Tudományos Intézet főigazgatója.

1953-196o között az Országos Erdészeti Főigazgatóság szakmai vezetője volt. Vezetésével 1954-ben koncepciót dolgoztak ki az erdészet tudományos alapon való fejlesztésére, melyet a Minisztertanácsnak az erdőgazdaság fejlesztéséről /1954/ és a faipar fejlesztéséről /1955/ hozott határozatai országos programmá tettek. E határozatok a hetvenes évek végéig megszabták a hazai erdészet fejlesztését. Végrehajtásuk eredményeként az erdők fahozama, a kitermelhető fatömeg 198o-ban már meghaladta az 195o. évi fahozam 2,5-szeresét.

Szakirói kollektivában irányitásával 1956-ban uj erdőmüvelési - erdőfelujitási és nevelési - rendszert dolgoztak ki, főként az ország faellátásában döntő szerepet játszó dombsági és hegységi természetszerü erdőkre. A korábbi alföldfásitási programot országfásitási programmá szélesitették és korszerü ökológiai alapon továbbfejlesztették.

Az ötvenes évek óta foglalkozik a legfontosabb gyorsannövő fafajok, a nyárak és az akác termesztésével, nemesitésével. 1957 óta résztvesz a FAO Nemzetközi Nyárfabizottság munkájában. 1957-ben meginditotta az erdészet első komplex kutatási feladattervét, melynek segitségével viszonylag rövid idő alatt lerakták a korszerü hazai nyárfatermesztés tudományos

alapjait, ezek felhasználásával mintegy 13o ezer hektáron létesitettek uj nemesnyárast. Az elért nyárfakutatási eredményeket "A magyar nyárfatermesztés" /1962/, és "A nyárak és a füzek termesztése" /1978/ cimü monográfiában foglalták össze. Résztvett a termesztett nemesnyárak honositásában illetőleg létrehozásában is /I-214, I-154, OP-229 és Favorit kultivárok/.

A gyorsannövő lombos fafajok közül a világon az eukaliptuszok után az akác terjedt el a legjobban. Akáctermesztési és nemesitési kutatási eredményeit nemzetközileg is elismerik. A FAO felkérésére irt akác minimonográfiáját 198o-ban az Unasylva publikálta. Az Országos Mezőgazdasági Fajtaminősitő Tanács 1973-ban 3, 1979-ben pedig 5 akácfajtáját ismerte el. 13 bejelentett fajtajelöltje van. Fajtáit eddig 18 országban vették kisérleti termesztésbe.

A HUNGARONEKTÁR megbizásából a hatvanas évek közepétől végzett méhlegelőjavitási kutatásait nemzetközileg is számontartják. Az APIMONDIA a témában 1976-ban Budapesten rendezett nemzetközi szimpóziumot. A Bee World 1977-ben cikket közölt tőle, publikációit rendszeresen ismerteti. A FAO felkérésére 1978-ban "Méhészet az erdőgazdaságban" cimen előadást tartott Jakartában a VIII. Erdészeti Világkongresszuson.

Az erdő szociális, kulturális és esztétikai jelentősége már egyetemi hallgató korában érdekelte. 1968-ban könyve jelent meg a jóléti erdőgazdálkodásról /Magyar erdők, Jóléti

erdőgazdálkodás/. Ez olyan erdőgazdálkodási rendszer, mely a legnagyobb mennyiségü, legjobb minőségü fa és egyéb erdei termék tartamos és gazdaságos termelése mellett következetesen számol az erdő immateriális hasznaival, az erdő által nyujtott infrastrukturális szolgáltatásokkal. Az Erdészeti Kutatóintézetek Nemzetközi Szövetsége /IUFRO/ XVII. Világkongresszusán 1981-ben Kyoto-ban őt kérték fel, hogy ismertesse a többcélu erdőhasznositás helyzetét és az erdők üdülési funkciójának ökonómiai értékelését a kelet-európai szocialista országokban. Elvégezte a hazai erdőtájak esztétikai értékelését, vizsgálta a tudatos erdészeti tájformálás lehetőségeit. 1975-től a Kertészeti Egyetem Tájépitési Karán oktatja az erdészeti tájgondozást.

1961 óta az Erdészeti Tudományos Intézet igazgatója. Az elmult két évtizedben a korábban főként fatermesztési, biológiai témákkal foglalkozó intézetben erős müszaki fejlesztési, közgazdasági és üzemszervezési, valamint környezetvédelmi részlegeket alakitott ki. Az intézet jobban a gyakorlat felé fordult, az erdőgazdaságok 5-lo éves szerződések keretében bizták meg kutatással.

Az MTA-MÉM Erdészeti Bizottság elnöke, az MTA Tudományos Minősitő Bizottság Növénytermesztési Szakbizottságának elnöke, tagja az MTA Elnökségi Interdiszciplináris Problémabizottságának, tagja az Országos Mezőgazdasági Fajtaminősitő Tanács Erdészeti Szakbizottságának, tagja az Országos Erdé-

szeti Egyesület elnökségének, elnöke a MEDOSZ Budapesti Bizottságának. Tagja a FAO Nemzetközi Nyárfabizottság Végrehajtó Bizottságának és a IUFRO Nemzetközi Tanácsának. Meghatalmazott "Az ökoszisztémák és a táj védelme" KGST koordinációs központban.

Ez ideig 12 könyvet szerkesztett, illetőleg irt. 126 tudományos cikke, 37 kutatásszervezési tanulmánya, 87 népszerüsitő irása jelent meg. Ezekből 1973 óta jelent meg 5 könyv, 57 tudományos cikk, 12 kutatásszervezési tanulmány és 59 népszerüsitő irás. Publikációiról 1o5 referátumot, illetőleg recenziót irtak, jórészt külföldi folyóiratokban. 1954-1979-ig felelős szerkesztője volt az Országos Erdészeti Egyesület lapjának, AZ ERDŐ-nek.

1956-ban Munka Érdemrend, 1957-ben Szocialista Munkáért Érdemérem, 1968-ban Munka Érdemrend aranyfokozat, 197o-ben Felszabadulási Jubileumi Emlékérem kormánykitüntetésben részesült. Az Országos Erdészeti Egyesület 1957-ben Bedő Albert dijjal tüntette ki. 1972-ben MTESZ dijat, 1974-ben KGST Jubileumi Emlékérmet kapott. A bolgár erdészeti és faipari miniszter 1969-ben a bolgár erdőgazdálkodás érdekében kifejtett munkásságáért az egymilliomodik hektár erdősités létesitése alkalmából aranyérmet adományozott számára. 1981-ben a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter a magyar erdőgazdálkodás fejlődésére nagy hatásu tudományos és kutatásirányitó munkásságáért Eötvös Loránd dijjal tüntette ki.

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: KERESZTURY DEZSŐ

Születési helye, éve: Zalaegerszeg, 1904

Szűkebb szakterülete: magyar irodalomtörténet

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973

Jelenlegi munkahelye, beosztása: ny.tud.főov. (OSZK)

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Keresztury Dezső, az MTA levelező tagja korunk hazai értelmiségének tevékeny, kiemelkedő alakja. Elsősorban mint tudós, irodalompedagógus és müvelődéspolitikus szerzett elévülhetetlen érdemeket.

A felszabadulás előtt folyóiratokban /Nyugat, Magyar Csillag ill. Ungarische Jahrbücher, Pester Lloyd/ irt cikkeiből, kritikáiból, önálló publikációjából bontakozik ki érdeklődésének köre, a modern magyar irodalom, ideértve a 19. század haladó hagyományait, jövőbe mutató iróegyéniségeit. Ekkori legjelentősebb munkája, mely módszerének az adott pillanatban legteljesebb megvalósulása is, Arany János /1937/. Horváth János tanitványaként egyensúlyt teremt itt "eszményités és megelevenités erőjátékában", egyéniség és mü változásait figyeli; fő ereje a milié-rajz és a pszichológiai megfigyelés, de szemléletének már ekkor is értéke a történetiség elvének alkalmazása. A Nyugat ún. első és második nemzedékéről irt korabeli irásaiban /Babits, Kosztolányi, Török Sophie stb/, valamint szinikritikáiban és irodalomtörténeti birálataiban egy tisztultabb irodalmi és tudományos eszménytől indittatva dolgozik. Életének külső alakulása ugyancsak a pozitiv előjelü tudatosodás fejlődésvonalát mutatja. A berlini egyetem lektorátusára nyer kinevezést, de a nácizmus uralomra jutása csakhamar otthagyja állomáshelyét és hazatér. Az Eötvös Kollégium tanárként működik egészen a felszabadulásig; ekkor átveszi az újjáéledt intézmény vezetését és megveti demokratizálásának alapjait. Ezzel egyidőben a bölcsészkaron magántanárként ad elő, proszemináriumot vezet.

Még 1945-ben országos feladatra kap megbizást; vallás- és közoktatásügyi miniszter 1947-ig. Ebben a minőségben gyökeres iskolareformot szorgalmaz: nevéhez fűződik az általános iskolák felállitása és rendszerük hatható kiépitése.

1948-ban az MTA levelező tagja és főkönyvtárnoka.

1950-ben az OSZK osztályvezetője; itt a szinháztörténeti osztály kiépitésével szerez érdemeket, de része van a kézirattár Babits-archivuma felállitásában is; ez utóbbinak mindmáig egyik kurátora, a hagyaték irodalomtörténeti hatásának ébrentartója.

Tudományos tevékenysége a felszabadulás után új lendületet kap. Már Helyünk a világban /1946/ cimü tanulmánykötete jelzi, látásmódja szélesedett, szempontjai átfogóbbá váltak. Tudományos tevékenységének köre is tágul. Sajtó alá rendezi és megjelenteti /Tarnai Andorral/ Batsányi szövegkritikai kiadását, majd a munka befejeztével Arany János tudományos kiadását gondozza és adja ki köteteit évről évre.

Az elmúlt negyedszázadban publikált tanulmányainak gyüjteménye /Örökség, 1970/ számadás az újkori magyar irodalomról, egy kirajzolódó irodalomtörténet fejezetei. Irásai müfajuk szerint elsősorban irói arcképek, alkotójuk tollát ember és mü dialektikája irányitja, de többre néz, mint az irodalmi tényekre: a magyar történelmi tudat-formálódás változatait vizsgálja "hőseiben". Egyik-másik hosszabb lélegzetü tanulmánya kismonográfiának is beillik. Batsányi-portréja az életrajzi tényanyagot kapcsolja össze lélektani jellemzéssel, Babits-tanulmánya pedig mindmáig az iró legjobb irányadó pályaképe: tárgyilagos éleslátással helyezi el a fejlődésében és gazdagodásában bemutatott életmüvet az egyre ellentmondásosabb történelmi kontextusban.

Legfontosabb irodalomtörténeti alkotása Arany monográfiájának I. kötete /"S mi vagyok én...", 1967/. Az 1856-ig tárgyalt korrajz és pályakép elemzése társadalmi igényü, de természetes összhangot alkot az esztétikai részletekre is kiterjedő, mégis lényegre sarkitott mü-elemzésekkel. Irodalomtörténeti munkáinak stilusa is példamutató: a gondolatok árnyalásával és polarizálásával éles itéletei ezáltal nyernek plasztticitást és élményszinezetet.

A hazai germanisztikai életből is kivette részét. Mint a Lenau-társaság tagja, öregbiti tudományunk hirét; szerkesztette és részben forditotta a Német költők antológiáját /1966/.

Irodalomnépszerüsitő munkássága is sokrétü; sajtó alá rendezte A magyar irodalom képeskönyvét /1956/, majd ennek zenei párját, a televizió számos országos érdekü müsorát állitotta össze, illetve vezette be. Az Irodalomtörténeti Társaság és a TIT tevékeny vezetőegyéniségei közé tartozik.

Szépirói tevékenysége összhangban áll irodalomtörténeti gondolkodásával. Világos rajzú költői stilusát klasszikus ember- és szépség-eszmény, de a hazai problematika is ihleti. Összegyüjtött versei: Emberi nyelven, 1965.

Keresztury Dezső tudományos munkásságát - miként a megelőző évtizedekben - levelező taggá választása /1973/ óta - is a tematikai sokszinüség, az elmélyült gondolatiság s nem utolsó sorban a tanulmányok megfogalmazásának nyelvi igényessége jellemzi. Irásainak vizsgálati köre a régi magyar irodalom kérdéseitől a reformkor problematikáján át Ady és Babits életmüvének méltatásáig, az irodalomtörténet horizontján túl pedig képző- és szinházmüvészeti témákig terjed. Az utóbbi vonatkozásban mindenekelőtt a Staud Gézával és Fülöp Zoltánnal a magyar opera- és balettszcenikáról irt könyv /Budapest, 1975. Magvető/ emelendő ki. Az irodalomtörténeti témakörön belül változatlanul jelentős teret foglal el Arany János életének és költészetének bemutatása, illetve elemzése. Különösen figyelemre méltó e tekintetben az, amit a Kapcsos könyvről s az abban foglalt versekről tudhatunk meg Kereszturytól. Az érintett időszakban publikált új tanulmányokon kivül 1973-ban látott napvilágot Keresztury 1935 és 1971 között irt tanulmányainak, esszéinek válogatott gyüjteménye /A szépség haszna. Szépirodalmi/, mely bár régebbi irásokat ad közre, az irások tematikus csoportositása révén felfokozza azok gondolati kisugárzását. A kötet épp e vonása miatt érdemel említést Keresztury

munkássága későbbi periódusa kapcsán is. A kötet anyagát s az újabb tanulmányokat együtt olvasva, egy igényes tudós életműve tárul elénk, akinek munkássága a magyar tudományosságban méltán vivott ki elismerést, s akinek eredményei megbizható támaszt jelentenek a további kutatás számára.

Összefoglalva: Keresztury Dezső egész tudományos és közéleti tevékenységét az teszi kiemelkedővé, hogy következetesen kereste a továbbvezető utakat. Már Horváth János követőjeként is a mester koncepciójának legproblematikusabb és legelavultabb mozzanatát korrigálta, amikor az Arany János-i nemzeti klasszicizmus és a Nyugat modern magyar irodalma között megszüntette a prekoncepcionális ellentétet. S később a továbbvezető út keresése tette a népi mozgalom, illetve a Parasztpárt munkájának részesévé. Ez a közvetitő szándék vezette át - külső és belső konfliktusok után - a magyar társadalom szellemi fejlődésének legújabb korszakába.

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: KERESZTURY DEZSŐ

Születési helye, éve: Zalaegerszeg, 1904

Szűkebb szakterülete: magyar irodalomtörténet

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973

Jelenlegi munkahelye, beosztása: ny.tud.főov. (OSZK)

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Keresztury Dezső, az MTA levelező tagja korunk hazai értelmiségének tevékeny, kiemelkedő alakja. Elsősorban mint tudós, irodalompedagógus és müvelődéspolitikus szerzett elévülhetetlen érdemeket.

A felszabadulás előtt folyóiratokban /Nyugat, Magyar Csillag ill. Ungarische Jahrbücher, Pester Lloyd/ irt cikkeiből, kritikáiból, önálló publikációjából bontakozik ki érdeklődésének köre, a modern magyar irodalom, ideértve a 19. század haladó hagyományait, jövőbe mutató iróegyéniségeit. Ekkori legjelentősebb munkája, mely módszerének az adott pillanatban legteljesebb megvalósulása is, Arany János /1937/. Horváth János tanitványaként egyensúlyt teremt itt "eszményités és megelevenités erőjátékában", egyéniség és mü változásait figyeli; fő ereje a miliő-rajz és a pszichológiai megfigyelés, de szemléletének már ekkor is értéke a történetiség elvének alkalmazása. A Nyugat ún. első és második nemzedékéről irt korabeli irásaiban /Babits, Kosztolányi, Török Sophie stb/, valamint szinikritikáiban és irodalomtörténeti birálataiban egy tisztultabb irodalmi és tudományos eszménytől indittatva dolgozik. Életének külső alakulása ugyancsak a pozitiv előjelü tudatosodás fejlődésvonalát mutatja. A berlini egyetem lektorátusára nyer kinevezést, de a nácizmus uralomra jutása csakhamar otthagyja állomáshelyét és hazatér. Az Eötvös Kollégium tanárként müködik egészen a felszabadulásig; ekkor átveszi az újjáéledt intézmény vezetését és megveti demokratizálásának alapjait. Ezzel egyidőben a bölcsészkaron magántanárként ad elő, proszemináriumot vezet.

Még 1945-ben országos feladatra kap megbizást; vallás- és közoktatásügyi miniszter 1947-ig. Ebben a minőségben gyökeres iskolareformot szorgalmaz: nevéhez füződik az általános iskolák felállitása és rendszerük hatható kiépitése.

1948-ban az MTA levelező tagja és főkönyvtárnoka.

1950-ben az OSZK osztályvezetője; itt a színháztörténeti osztály kiépítésével szerez érdemeket, de része van a kézirattár Babits-archívuma felállításában is; ez utóbbinak mindmáig egyik kurátora, a hagyaték irodalomtörténeti hatásának ébrentartója.

Tudományos tevékenysége a felszabadulás után új lendületet kap. Már Helyünk a világban /1946/ című tanulmánykötete jelzi, látásmódja szélesedett, szempontjai átfogóbbá váltak. Tudományos tevékenységének köre is tágul. Sajtó alá rendezi és megjelenteti /Tarnai Andorral/ Batsányi szövegkritikai kiadását, majd a munka befejeztével Arany János tudományos kiadását gondozza és adja ki köteteit évről évre.

Az elmúlt negyedszázadban publikált tanulmányainak gyűjteménye /Örökség, 1970/ számadás az újkori magyar irodalomról, egy kirajzolódó irodalomtörténet fejezetei. Írásai műfajuk szerint elsősorban írói arcképek, alkotójuk tollát ember és mű dialektikája irányítja, de többre néz, mint az irodalmi tényekre: a magyar történelmi tudat-formálódás változatait vizsgálja "hőseiben". Egyik-másik hosszabb lélegzetű tanulmánya kismonográfiának is beillik. Batsányi-portréja az életrajzi tényanyagot kapcsolja össze lélektani jellemzéssel, Babits-tanulmánya pedig mindmáig az író legjobb irányadó pályaképe: tárgyilagos éleslátással helyezi el a fejlődésében és gazdagodásában bemutatott életművet az egyre ellentmondásosabb történelmi kontextusban.

Legfontosabb irodalomtörténeti alkotása Arany monográfiájának I. kötete /"S mi vagyok én...", 1967/. Az 1856-ig tárgyalt korrajz és pályakép elemzése társadalmi igényű, de természetes összhangot alkot az esztétikai részletekre is kiterjedő, mégis lényegre sarkitott mű-elemzésekkel. Irodalomtörténeti munkáinak stílusa is példamutató: a gondolatok árnyalásával és polarizálásával éles ítéletei ezáltal nyernek plasztikitást és élményszínezetet.

A hazai germanisztikai életből is kivette részét. Mint a Lenau-társaság tagja, öregbiti tudományunk hirét; szerkesztette és részben forditotta a Német költők antológiáját /1966/.

Irodalomnépszerüsitő munkássága is sokrétü; sajtó alá rendezte A magyar irodalom képeskönyvét /1956/, majd ennek zenei párját, a televizió számos országos érdekü müsorát állitotta össze, illetve vezette be. Az Irodalomtörténeti Társaság és a TIT tevékeny vezetőegyéniségei közé tartozik.

Szépirói tevékenysége összhangban áll irodalomtörténeti gondolkodásával. Világos rajzú költői stilusát klasszikus ember- és szépség-eszmény, de a hazai problematika is ihleti. Összegyüjtött versei: Emberi nyelven, 1965.

Keresztury Dezső tudományos munkásságát - miként a megelőző évtizedekben - levelező taggá választása /1973/ óta - is a tematikai sokszinüség, az elmélyült gondolatiság s nem utolsó sorban a tanulmányok megfogalmazásának nyelvi igényessége jellemzi. Irásainak vizsgálati köre a régi magyar irodalom kérdéseitől a reformkor problematikáján át Ady és Babits életmüvének méltatásáig, az irodalomtörténet horizontján túl pedig képző- és szinházmüvészeti témákig terjed. Az utóbbi vonatkozásban mindenekelőtt a Staud Gézával és Fülöp Zoltánnal a magyar opera- és balettszcenikáról irt könyv /Budapest, 1975. Magvető/ emelendő ki. Az irodalomtörténeti témakörön belül változatlanul jelentős teret foglal el Arany János életének és költészetének bemutatása, illetve elemzése. Különösen figyelemre méltó e tekintetben az, amit a Kapcsos könyvről s az abban foglalt versekről tudhatunk meg Kereszturytól. Az érintett időszakban publikált új tanulmányokon kivül 1973-ban látott napvilágot Keresztury 1935 és 1971 között irt tanulmányainak, esszéinek válogatott gyüjteménye /A szépség haszna. Szépirodalmi/, mely bár régebbi irásokat ad közre, az irások tematikus csoportositása révén felfokozza azok gondolati kisugárzását. A kötet épp e vonása miatt érdemel említést Keresztury

munkássága későbbi periódusa kapcsán is. A kötet anyagát s az újabb tanulmányokat együtt olvasva, egy igényes tudós életműve tárul elénk, akinek munkássága a magyar tudományosságban méltán vivott ki elismerést, s akinek eredményei megbizható támaszt jelentenek a további kutatás számára.

Összefoglalva: Keresztury Dezső egész tudományos és közéleti tevékenységét az teszi kiemelkedővé, hogy következetesen kereste a továbbvezető utakat. Már Horváth János követőjeként is a mester koncepciójának legproblematikusabb és legelavultabb mozzanatát korrigálta, amikor az Arany János-i nemzeti klasszicizmus és a Nyugat modern magyar irodalma között megszüntette a prekoncepcionális ellentétet. S később a továbbvezető út keresése tette a népi mozgalom, illetve a Parasztpárt munkájának részesévé. Ez a közvetitő szándék vezette át - külső és belső konfliktusok után - a magyar társadalom szellemi fejlődésének legújabb korszakába.

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: K i r á l y Zoltán

Születési helye, éve: Óbecse, 1925.

Szükebb szakterülete: növényi kórélettan

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Növényvédelmi Kutató Intézet igazgató

J a v a s l a t

Király Zoltán az MTA lev. tagjának az MTA rendes tagjává történő megválasztására

Király Zoltán 1925-ben Obecsén született. Jelenleg a Növényvédelmi Kutató Intézet, Budapest, igazgatója. Szükebb szakmaterülete a növénypathológia és növényi kórélettan. Az MTA levelező tagjává 1973-ban választották.

Király Zoltán a növényi kórélettan és növényi rezisztenciabiológia területén végzett alapkutatási szintü és gyakorlati jelentőségü tudományos munkát. Főleg a beteg növény respirációja, fenol-anyagcseréje, fehérje- és nukleinsav-anyagcseréje, valamint hormon-anyagcseréje területén ért el nemzetközileg is elismert eredményeket. Ennek bizonysága az, hogy külföldi szerzőkkel irt angol nyelvü és amerikai kiadásu tankönyvét a külföldi posztgraduális oktatásban használják, továbbá, hogy az 1977-ben megindult Plant Disease c. könyvsorozat /Academic Press, New York/ szerkesztőbizottsági tagja, valamint egy fejezet irója. Felkérés alapján megirta az Annual Review of Phytopathology /Palo Alto, California/ egyik kötetében a magyar növénykórtan fejlődésének történetét. Meghivások alapján Király Zoltán előadó-utakon volt Dániában, Törökországban, Egyiptomban, az Egyesült Államokban stb. A Nemzetközi Atomenergia Ügynökség előadónak kérte fel az olaszországi és indiai rezisztencia-nemesitési tanfolyamain. A skandináv egyetemek szövetsége ugyancsak előadónak hivta meg egyik növénypathológiai kutatói kurzusára. Külföldi lev. tagja a Deutsche Phytomedizinische Gesellschaft-nak /Göttingen/, továbbá tagja az International Biosciences Networks Kormányzó Bizottságának /Páris/. Nemzetközi elismerésnek számit az is, hogy a korábbi hazai angol, majd egy olasz forditás után orosznyelvü és lengyel kiadásban is megjelent Király Zoltán és társai növénykórtani módszertani könyve Moszkvában ill. Varsóban.

Király Zoltán alapkutatási szinten elért ujabb eredménye a növényi virusok elleni szerzett rezisztencia mechanizmusának tisztázása. Kimutatta, hogy az előzetesen fertőzött növény leveleinek cytokinin hormon-szintje jelentősen megemelkedik, és ez a juvenil hormon-hatás gátolja egy későbbi virusfertőzés nekrózisos tüneteinek kifejlődését. Eredményét a legjelentősebb nemzetközi növény-

kórtani folyóiratban /Physiological Plant Pathology, London/ is közölte. Az 1978. évi müncheni Növénykórtani Világkongresszuson a témáról tartott előadása nagy visszhangot váltott ki.

Egy gyakorlati szempontból is fontos uj felismerése a növénytáplálás illetve mütrágyázás szempontjából hozott ujdonságot. Eszerint az intenziv nitrogén trágyázás csökkenti a fakultativ növényi paraziták által okozott betegségek sulyosságát, de az obligát paraziták által okozott betegségek intenzitását fokozza. A korábbi általánositások, amelyek szerint a növény betegség-fogékonyabb, ha bő nitrogén-ellátásban részesül, tévesek voltak. Kiderült, hogy szinte az összes levélfoltosodást okozó /fakultativ/ parazitával szemben ellenállóvá válik a növény, ha a nitrát-nitrogén ellátás bőséges.

További gyakorlati eredménye annak kideritése, hogy a buza rozsda elleni toleranciája /amikor a betegség ellenére sem csökken a növény termése/ mitől függ és hogyan határozható meg. A biológiai védekezés alkalmazása területén is ujat hozott, amikor hazai viszonyok között megszervezte és bevezette a gyengitett virus-törzsekkel való immunizálást paradicsom-kulturákban.

Doktori értekezése megvédése, 1967 óta 8 könyve ill. könyvrészlete, 62 tudományos és számos ismeretterjesztő közleménye jelent meg /l. a mellékelt bibliográfiai jegyzéket/.

Király Zoltán, mint igazgató vezeti a Növényvédelmi Kutató Intézetet, elnöke az MTA Növényvédelmi Bizottságának, amely egyben a MÉM-MTA közös bizottsága is. Szerkesztője az Acta Phytopathologica-nak; hosszu ideje müködik a TMB egyik szakbizottságában. Tagja volt az Akadémia virus-kérdésekkel és a növénygenetika kérdéseivel foglalkozó alkalmi bizottságainak. A növénypathológia oktatásában rendszeresen részt vesz két egyetemen is: az Agrártudományi Egyetemen Gödöllőn és a szegedi JATE-en, ahol cimzetes egyetemi tanárként müködik.

Munka Érdemrend Ezüst Fokozata /1980/ kitüntetés tulajdonosa.

Budapest, 1981.október 22.

Máthé Imre
az MTA rendes tagja

Szent-Iványi Tamás
az MTA rendes tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: K i r á l y Zoltán

Születési helye, éve: Óbecse, 1925.

Szükebb szakterülete: növényi kórélettan

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Növényvédelmi Kutató Intézet igazgató

J a v a s l a t

Király Zoltán az MTA lev. tagjának az MTA rendes tagjává történő megválasztására

Király Zoltán 1925-ben Obecsén született. Jelenleg a Növényvédelmi Kutató Intézet, Budapest, igazgatója. Szükebb szakmaterülete a növénypathológia és növényi kórélettan. Az MTA levelező tagjává 1973-ban választották.

Király Zoltán a növényi kórélettan és növényi rezisztenciabiológia területén végzett alapkutatási szintü és gyakorlati jelentőségü tudományos munkát. Főleg a beteg növény respirációja, fenol-anyagcseréje, fehérje- és nukleinsav-anyagcseréje, valamint hormon-anyagcseréje területén ért el nemzetközileg is elismert eredményeket. Ennek bizonysága az, hogy külföldi szerzőkkel irt angol nyelvü és amerikai kiadásu tankönyvét a külföldi posztgraduális oktatásban használják, továbbá, hogy az 1977-ben megindult Plant Disease c. könyvsorozat /Academic Press, New York/ szerkesztőbizottsági tagja, valamint egy fejezet irója. Felkérés alapján megirta az Annual Review of Phytopathology /Palo Alto, California/ egyik kötetében a magyar növénykórtan fejlődésének történetét. Meghivások alapján Király Zoltán előadó-utakon volt Dániában, Törökországban, Egyiptomban, az Egyesült Államokban stb. A Nemzetközi Atomenergia Ügynökség előadónak kérte fel az olaszországi és indiai rezisztencia-nemesitési tanfolyamain. A skandináv egyetemek szövetsége ugyancsak előadónak hivta meg egyik növénypathológiai kutatói kurzusára. Külföldi lev. tagja a Deutsche Phytomedizinische Gesellschaft-nak /Göttingen/, továbbá tagja az International Biosciences Networks Kormányzó Bizottságának /Páris/. Nemzetközi elismerésnek számit az is, hogy a korábbi hazai angol, majd egy olasz forditás után orosznyelvü és lengyel kiadásban is megjelent Király Zoltán és társai növénykórtani módszertani könyve Moszkvában ill. Varsóban.

Király Zoltán alapkutatási szinten elért ujabb eredménye a növényi virusok elleni szerzett rezisztencia mechanizmusának tisztázása. Kimutatta, hogy az előzetesen fertőzött növény leveleinek cytokinin hormon-szintje jelentősen megemelkedik, és ez a juvenil hormon-hatás gátolja egy későbbi virusfertőzés nekrózisos tüneteinek kifejlődését. Eredményét a legjelentősebb nemzetközi növény-

kórtani folyóiratban /Physiological Plant Pathology, London/ is közölte. Az 1978. évi müncheni Növénykórtani Világkongresszuson a témáról tartott előadása nagy visszhangot váltott ki.

Egy gyakorlati szempontból is fontos uj felismerése a növénytáplálás illetve mütrágyázás szempontjából hozott ujdonságot. Eszerint az intenziv nitrogén trágyázás csökkenti a fakultativ növényi paraziták által okozott betegségek sulyosságát, de az obligát paraziták által okozott betegségek intenzitását fokozza. A korábbi általánositások, amelyek szerint a növény betegség-fogékonyabb, ha bő nitrogén-ellátásban részesül, tévesek voltak. Kiderült, hogy szinte az összes levélfoltosodást okozó /fakultativ/ parazitával szemben ellenállóvá válik a növény, ha a nitrát-nitrogén ellátás bőséges.

További gyakorlati eredménye annak kideritése, hogy a buza rozsda elleni toleranciája /amikor a betegség ellenére sem csökken a növény termése/ mitől függ és hogyan határozható meg. A biológiai védekezés alkalmazása területén is ujat hozott, amikor hazai viszonyok között megszervezte és bevezette a gyengitett virus-törzsekkel való immunizálást paradicsom-kulturákban.

Doktori értekezése megvédése, 1967 óta 8 könyve ill. könyvrészlete, 62 tudományos és számos ismeretterjesztő közleménye jelent meg /l. a mellékelt bibliográfiai jegyzéket/.

Király Zoltán, mint igazgató vezeti a Növényvédelmi Kutató Intézetet, elnöke az MTA Növényvédelmi Bizottságának, amely egyben a MÉM-MTA közös bizottsága is. Szerkesztője az Acta Phytopathologica-nak; hosszu ideje müködik a TMB egyik szakbizottságában. Tagja volt az Akadémia virus-kérdésekkel és a növénygenetika kérdéseivel foglalkozó alkalmi bizottságainak. A növénypathológia oktatásában rendszeresen részt vesz két egyetemen is: az Agrártudományi Egyetemen Gödöllőn és a szegedi JATE-en, ahol cimzetes egyetemi tanárként müködik.

Munka Érdemrend Ezüst Fokozata /1980/ kitüntetés tulajdonosa.

Budapest, 1981.október 22.

Máthé Imre
az MTA rendes tagja

Szent-Iványi Tamás
az MTA rendes tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Kornai János

Születési helye, éve: Budapest, 1928.

Szűkebb szakterülete: Közgazdasági elmélet, a szocialista gazdaság problémái, matematikai közgazdaságtan.

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: MTA Közgazdaságtudományi Intézet, tudományos osztályvezető

Akadémiai rendes tagságra történő ajánlás

Név: Kornai János

Születési hely, év: Budapest, 1928.január 21.

Szükebb szakterülete: Közgazdasági elmélet, a szocialista gazdaság problémái, matematikai közgazdaságtan.

A levelező taggá történő megválasztásának éve: 1976

Jelenlegi munkahelye és beosztása: MTA Közgazdaságtudományi Intézet, tudományos osztályvezető

Kornai János az MTA levelező tagjául történő megválasztása óta tovább folytatta munkásságát a szocializmus gazdaságelméletének megalapozására. Ebben az időszakban jelent meg igen nagy feltünést keltett könyve "A hiány" /Budapest, Közgazdasági- és Jogi Könyvkiadó, 198o./. E munkának páratlan sikere volt a kutatók, valamint a közgazdasági és általában a társadalmi problémák iránt érdeklődő közönség körében. Valóban, korábbi könyvének az "Anti-Equilibrium"-nak folytatásaként a szocialista társadalom gazdasági jelenségeit átfogó elméleti koncepcióba foglalva ugy elemzi, hogy eredményei matematikai-közgazdasági modellekben is kifejezve igazolhatók. "A hiány" nem csupán a közgazdaságtudomány, hanem a társadalomtudományok más ágai számára is uj kiindulási pontot, ösztönzést jelent. Munkásságának hatása máris érezhető a politikatudományban, a szociológiában és a közigazgatástudományban.

Tudományos munkássága mellett, amelynek csak legkiemelkedőbb példája "A hiány", de távolról sem meriti ki azt, jelentős ok-

tatási és tudományszervezési tevékenységet is folytat belföldön és külföldön egyaránt. Csak megemlitjük, hogy a hazai közgazdaságtudományi jellegü bizottságokban folytatott munkássága, az MTA Rendszerkutatási Komplex Bizottságának társelnöksége, stb. mellett 1978-ban az Econometric Society elnökévé választották.

Munkásságát 1976 óta a Párizsi Egyetem és a Posnani Egyetem honoris causa doktori cimmel, a British Academy, a Royal Swedish Academy, a World Academy of Art and Science tágsággal ismerte el.

Kornai János tehát levelező tagként való megválasztása óta bel- és külföldön egyaránt elismert kiemelkedő tudományos eredményeket ért el, kitünt közéleti tevékenységével - a már emlitett tagságokon tulmenően igen sok előadást is tartott - igy mindenképpen alkalmas rendes tagként való megválasztásra, amelyet javasolunk.

Erdős Péter
/az MTA r.tagja/

Rényi Alfréd
/az MTA lev. tagja/

Szalai Sándor
/Szalai Sándor/
az MTA r.tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Kornai János

Születési helye, éve: Budapest, 1928.

Szűkebb szakterülete: Közgazdasági elmélet, a szocialista gazdaság problémái, matematikai közgazdaságtan.

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: MTA Közgazdaságtudományi Intézet, tudományos osztályvezető

Akadémiai rendes tagságra történő ajánlás

Név: Kornai János

Születési hely, év: Budapest, 1928.január 21.

Szükebb szakterülete: Közgazdasági elmélet, a szocialista gazdaság problémái, matematikai közgazdaságtan.

A levelező taggá történő megválasztásának éve: 1976

Jelenlegi munkahelye és beosztása: MTA Közgazdaságtudományi Intézet, tudományos osztályvezető

Kornai János az MTA levelező tagjául történő megválasztása óta tovább folytatta munkásságát a szocializmus gazdaságelméletének megalapozására. Ebben az időszakban jelent meg igen nagy feltünést keltett könyve "A hiány" /Budapest, Közgazdasági- és Jogi Könyvkiadó, 198o./. E munkának páratlan sikere volt a kutatók, valamint a közgazdasági és általában a társadalmi problémák iránt érdeklődő közönség körében. Valóban, korábbi könyvének az "Anti-Equilibrium"-nak folytatásaként a szocialista társadalom gazdasági jelenségeit átfogó elméleti koncepcióba foglalva ugy elemzi, hogy eredményei matematikai-közgazdasági modellekben is kifejezve igazolhatók. "A hiány" nem csupán a közgazdaságtudomány, hanem a társadalomtudományok más ágai számára is uj kiindulási pontot, ösztönzést jelent. Munkásságának hatása máris érezhető a politikatudományban, a szociológiában és a közigazgatástudományban.

Tudományos munkássága mellett, amelynek csak legkiemelkedőbb példája "A hiány", de távolról sem meriti ki azt, jelentős ok-

tatási és tudományszervezési tevékenységet is folytat belföldön és külföldön egyaránt. Csak megemlitjük, hogy a hazai közgazdaságtudományi jellegü bizottságokban folytatott munkássága, az MTA Rendszerkutatási Komplex Bizottságának társelnöksége, stb. mellett 1978-ban az Econometric Society elnökévé választották.

Munkásságát 1976 óta a Párizsi Egyetem és a Posnani Egyetem honoris causa doktori cimmel, a British Academy, a Royal Swedish Academy, a World Academy of Art and Science tágsággal ismerte el.

Kornai János tehát levelező tagként való megválasztása óta bel- és külföldön egyaránt elismert kiemelkedő tudományos eredményeket ért el, kitünt közéleti tevékenységével - a már emlitett tagságokon tulmenően igen sok előadást is tartott - igy mindenképpen alkalmas rendes tagként való megválasztásra, amelyet javasolunk.

Erdős Péter
/az MTA r.tagja/

Rajcs Gábor
/az MTA lev. tagja/

Szalai Sándor
/Szalai Sándor/
az MTA r.tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: K o v á c s Ferenc

Születési helye, éve: Somogyszentpál, 1921.

Szükebb szakterülete: állathigiénia

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Állatorvostudományi Egyetem
Állathigiéniai Tnsz.

tanszékvezető egyetemi tanár

J a v a s l a t

Kovács Ferenc dr. az MTA lev. tagjának az MTA rendes tagjává történő megválasztására

Kovács Ferenc 1921-ben született Somogyszentpálon. "Summa cum laude" minősitésü állatorvosdoktori oklevelet 1952-ben szerzett és azóta folyamatosan az Állatorvostudományi Egyetemen dolgozik. 1962-ben tanszékvezető egyet. docensi, 1964-ben pedig tanszékvezető egyetemi tanári kinevezést kapott.

Husz éven át, megszakitás nélkül az Állatorvostudományi Egyetem, illetve jogelődjének a vezetésében vett részt. 1961-1962-ben a Főiskola igazgatóhelyettese, 1963-1972 között az Egyetem rektorhelyettese, 1972-1978 között az Egyetem rektora, majd 1978-1981 között ismét rektorhelyettese. Nagy érdemeket szerzett az Egyetem fejlesztésében, az állatorvosképzés korszerüsitésében, az Egyetem nemzetközi kapcsolatainak a bővitésében és gyakorlati kapcsolatainak a korszerüsitésében.

Az oktatásban kiemelkedő érdeme, hogy megszervezte és az Egyetem egyik legpotensebb oktató- és kutató bázisává fejlesztette az Állathigiéniai Tanszéket, kialakitotta az állathigiénia tananyagát és ezzel jelentősen hozzájárult a korszerü nagyüzemi állathigiéniai szemlélet kialakitásához az állatorvosok és állattenyésztők képzésében. Második kiadásban is megjelent, nivódijjal elismert állathigiéniai tankönyvét a MÉM Szakoktatási Főosztálya valamennyi agrárfelsőoktatási intézményben tankönyvként engedélyezte.

Tudományos érdeklődési köre a különböző állatfajok környezetigényének megismerésére, a környezethatások és a gazdaságos termelés kapcsolatára, valamint a betegségek megelőzésére terjed ki. Közép-Európában először az ő tanszékén létrehozott klimalaboratóriumban és klimatizált istállókban folyó, az MTA által támogatott kutatások eredményei nemzetközileg is elismertek, alapjául szolgáltak és szolgálnak a nagyüzemi állattartás technológiáinak fejlesztéséhez, valamint a tömegesen fellépő, nagy gazdasági kárt okozó betegségek megelőzéséhez. A különböző állatfajokon végzett energiaforgalmi vizsgálatok eredményeit a KGST országok Mezőgazdasági Állandó Bizottsága is biológiai normativaként használja.

Legjelentősebb tudományos eredményei összefoglalóan:

- az állatfelnevelés fogalmának, a méhen belüli élet meghatározó időszakának bekapcsolásával történt uj megvilágitása;
- összefüggések feltárása az anyakocák vemhesség idején való takarmányozása, az ujszülött malacok biológiai értéke, a malacnevelés eredményessége és a hizlalás gazdaságossága között;
- az egészséges állat fogalmának uj megvilágitása, e felfogásban a szervezet és a feltételesen kórokozó baktériumok közötti kapcsolat feltárása;
- fiatal állatokon az alkalmazkodás élettani mechanizmusának, valamint a stressz-állapot és az aktiv védekező mechanizmus közötti összefüggések feltárása /a Járványtani Tanszékkel közösen/;
- a környezetdiagnosztikai gyakorlatba való bevezetésével az állatfelnevelés során előforduló tömeges, komplex kóroktanu betegségek közelebbi megismerése és az ellenük való védekezés;

- tudomány-szakára specializálódott szakemberek nevelése, állathigiéniai iskola teremtése.

Kutatási eredményeiről doktori értekezésének /1971/ megvédése óta 2 tankönyvet, 1 kézikönyvet, 3 könyvrészletet, 71 tudományos és 18 népszerüsitő és ismeretterjesztő közleményt jelentetett meg /részleteket 1. a mellékletben/. Publikációin kivül külföldi társintézmények meghivása alapján számos egyetemen és tekintélyes nemzetközi állategészségügyi és állattenyésztési fórumokon tartott előadásokat.

Igen széles körü közéleti munkát fejt ki hazai és nemzetközi vonatkozásokban egyaránt: elnöke a Magyar Állatorvosok Lapja Szerkesztő Bizottságának, a Magyar Agrártudományi Egyesület Fegyelmi Bizottságának, a MAE Állatorvosok Társasága Állathigiéniai Szakosztályának; tagja a Tudományos Minősitő Bizottságnak, az MTA/MÉM Állatorvostudományi Bizottságának, az MTA Agrártudományi Közlemények Szerkesztő Bizottságának, az Acta Veterinaria Szerkesztő Bizottságának, a Szakszervezetek Országos Tanácsának és az MSZMP VII.ker. PB Agitációs-, Müvelődésügyi és Oktatási Bizottságának.

Tiszteleti doktora a Hannoveri Állatorvostudományi Főiskolának, tiszteleti tagja a Nemzetközi Állathigiéniai Társaságnak és az NSZK Állatorvosok Társaságának. Három évig elnöke volt, jelenleg alelnöke a Nemzetközi Állathigiéniai Társaságnak, tagja a KGST Tartástechnológiai és Higiéniai Munkabizottságának.

Időrendi sorrendben a következő állami kitüntetésekben, ill. társadalmi elismerésekben részesült: a Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója /1959/, a Munka Érdemrend Ezüst Fokozata /1964/, a Kiváló Feltaláló Arany Fokozata /1970/, a Hutyra Ferenc Emlékérem /1978/, a Pavel Adami Emlékérem /1972/, a Szakszervezeti Munkáért Kitüntető Jelvény Ezüst Fokozata /1973/, Eötvös Lóránd Dij /1974/, a Munka Érdemrend Arany Fokozata /1978/, Marek József Emlékérem /1979/, Tessedik Sámuel Emlékérem /1981/.

Az MTA 1976-ban választotta levelező tagjává.

A fentiek alapján javasoljuk Kovács Ferenc tagtársunknak az MTA rendes tagjává történő megválasztását.

Budapest, 1981.október 22.

Horn Artur dr.
az MTA rendes tagja

Szent-Iványi Tamás dr.
az MTA rendes tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: K o v á c s Ferenc

Születési helye, éve: Somogyszentpál, 1921.

Szükebb szakterülete: állathigiénia

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Állatorvostudományi Egyetem
Állathigiéniai Tnsz.

tanszékvezető egyetemi tanár

J a v a s l a t

Kovács Ferenc dr. az MTA lev. tagjának az MTA rendes tagjává történő megválasztására

Kovács Ferenc 1921-ben született Somogyszentpálon. "Summa cum laude" minősitésü állatorvosdoktori oklevelet 1952-ben szerzett és azóta folyamatosan az Állatorvostudományi Egyetemen dolgozik. 1962-ben tanszékvezető egyet. docensi, 1964-ben pedig tanszékvezető egyetemi tanári kinevezést kapott.

Husz éven át, megszakitás nélkül az Állatorvostudományi Egyetem, illetve jogelődjének a vezetésében vett részt. 1961-1962-ben a Főiskola igazgatóhelyettese, 1963-1972 között az Egyetem rektorhelyettese, 1972-1978 között az Egyetem rektora, majd 1978-1981 között ismét rektorhelyettese. Nagy érdemeket szerzett az Egyetem fejlesztésében, az állatorvosképzés korszerüsitésében, az Egyetem nemzetközi kapcsolatainak a bővitésében és gyakorlati kapcsolatainak a korszerüsitésében.

Az oktatásban kiemelkedő érdeme, hogy megszervezte és az Egyetem egyik legpotensebb oktató- és kutató bázisává fejlesztette az Állathigiéniai Tanszéket, kialakitotta az álla thigiénia tananyagát és ezzel jelentősen hozzájárult a korszerü nagyüzemi állathigiéniai szemlélet kialakitásához az állatorvosok és állattenyésztők képzésében. Második kiadásban is megjelent, nivódijjal elismert állathigiéniai tankönyvét a MÉM Szakoktatási Főosztálya valamennyi agrárfelsőoktatási intézményben tankönyvként engedélyezte.

Tudományos érdeklődési köre a különböző állatfajok környezetigényének megismerésére, a környezethatások és a gazdaságos termelés kapcsolatára, valamint a betegségek megelőzésére terjed ki. Közép-Európában először az ő tanszékén létrehozott klimalaboratóriumban és klimatizált istállókban folyó, az MTA által támogatott kutatások eredményei nemzetközileg is elismertek, alapjául szolgáltak és szolgálnak a nagyüzemi állattartás technológiáinak fejlesztéséhez, valamint a tömegesen fellépő, nagy gazdasági kárt okozó betegségek megelőzéséhez. A különböző állatfajokon végzett energiaforgalmi vizsgálatok eredményeit a KGST országok Mezőgazdasági Állandó Bizottsága is biológiai normativaként használja.

Legjelentősebb tudományos eredményei összefoglalóan:

- az állatfelnevelés fogalmának, a méhen belüli élet meghatározó időszakának bekapcsolásával történt uj megvilágitása;
- összefüggések feltárása az anyakocák vemhesség idején való takarmányozása, az ujszülött malacok biológiai értéke, a malacnevelés eredményessége és a hizlalás gazdaságossága között;
- az egészséges állat fogalmának uj megvilágitása, e felfogásban a szervezet és a feltételesen kórokozó baktériumok közötti kapcsolat feltárása;
- fiatal állatokon az alkalmazkodás élettani mechanizmusának, valamint a stressz-állapot és az aktiv védekező mechanizmus közötti összefüggések feltárása /a Járványtani Tanszékkel közösen/;
- a környezetdiagnosztikai gyakorlatba való bevezetésével az állatfelnevelés során előforduló tömeges, komplex kóroktanu betegségek közelebbi megismerése és az ellenük való védekezés;

- tudomány-szakára specializálódott szakemberek nevelése, állathigiéniai iskola teremtése.

Kutatási eredményeiről doktori értekezésének /1971/ megvédése óta 2 tankönyvet, 1 kézikönyvet, 3 könyvrészletet, 71 tudományos és 18 népszerüsitő és ismeretterjesztő közleményt jelentetett meg /részleteket 1. a mellékletben/. Publikációin kivül külföldi társintézmények meghivása alapján számos egyetemen és tekintélyes nemzetközi állategészségügyi és állattenyésztési fórumokon tartott előadásokat.

Igen széles körü közéleti munkát fejt ki hazai és nemzetközi vonatkozásokban egyaránt: elnöke a Magyar Állatorvosok Lapja Szerkesztő Bizottságának, a Magyar Agrártudományi Egyesület Fegyelmi Bizottságának, a MAE Állatorvosok Társasága Állathigiéniai Szakosztályának; tagja a Tudományos Minősitő Bizottságnak, az MTA/MÉM Állatorvostudományi Bizottságának, az MTA Agrártudományi Közlemények Szerkesztő Bizottságának, az Acta Veterinaria Szerkesztő Bizottságának, a Szakszervezetek Országos Tanácsának és az MSZMP VII.ker. PB Agitációs-, Müvelődésügyi és Oktatási Bizottságának.

Tiszteleti doktora a Hannoveri Állatorvostudományi Főiskolának, tiszteleti tagja a Nemzetközi Állathigiéniai Társaságnak és az NSZK Állatorvosok Társaságának. Három évig elnöke volt, jelenleg alelnöke a Nemzetközi Állathigiéniai Társaságnak, tagja a KGST Tartástechnológiai és Higiéniai Munkabizottságának.

Időrendi sorrendben a következő állami kitüntetésekben, ill. társadalmi elismerésekben részesült: a Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója /1959/, a Munka Érdemrend Ezüst Fokozata /1964/, a Kiváló Feltaláló Arany Fokozata /1970/, a Hutyra Ferenc Emlékérem /1978/, a Pavel Adami Emlékérem /1972/, a Szakszervezeti Munkáért Kitüntető Jelvény Ezüst Fokozata /1973/, Eötvös Lóránd Dij /1974/, a Munka Érdemrend Arany Fokozata /1978/, Marek József Emlékérem /1979/, Tessedik Sámuel Emlékérem /1981/.

Az MTA 1976-ban választotta levelező tagjává.

A fentiek alapján javasoljuk Kovács Ferenc tagtársunknak az MTA rendes tagjává történő megválasztását.

Budapest, 1981.október 22.

Horn Artur dr.
az MTA rendes tagja

Szent-Iványi Tamás dr.
az MTA rendes tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Kulcsár Kálmán

Születési helye, éve: Erdőtelek, 1928.

Szűkebb szakterülete: jogszociológia, politikai és szervezet-szociológia

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: MTA Szociológiai Kutató Intézet igazgató

J a v a s l a t

Kulcsár Kálmán akadémiai levelező tagnak az Akadémia rendes tagjává való megválasztására

Kulcsár Kálmán a mai magyar szociológia un. középső / az ötvenes években pályára lépett/ nemzedékének egyik, mind tehetsége és felkészültsége, mind pedig kutató- és oktatómunkája tekintetében kiemelkedő tagja.

Kulcsár Kálmán 1928-ban született és 1950-ben fejezte be az állam és jogtudományi tanulmányait a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen szerzett doktorátussal. Jogászi pályafutását az igazságügyi szervezet kötelékében kezdte meg. Rövid megszakitással /aspirantura/ ügyészi, IM. főelőadói, majd legfelsőbb birósági birói beosztásban dolgozott. 1957-ben került akadémiai kutató státusba először az ELTE Állam- és Jogelméleti Tanszékén, majd az MTA Állam- és Jogtudományi Intézetében. 1969 óta az MTA Szociológiai Kutató Intézetének igazgatója. Az általa vezetett intézet, igazgatói munkájának tizenhárom éve alatt nem csupán megszilárdult, szakmailag és politikailag egyaránt, hanem nemzetközileg elismert, hatékony kutatóhellyé fejlődött, amely jelentős részt vállal a hazai társadalmi folyamatok és jelenségek feltárásában, országos méretü kutatási irányokat koordinál, és közreműködik a párt- és állami vezetés döntéseit előkészitő kutatómunkában, végül komoly szerepe van a magyar tudományos közéletben.

Az állam- és jogtudományok kandidátusa cimet 1956-ban, az állam- és jogtudományok doktora cimet 1968-ban szerezte meg, az MTA pedig 1973-ban választotta levelező tagjává. Egyetemi oktatómunkáját a Pécsi Tudományegyetemen kezdte 1963-ban, mint egyetemi docens, majd egyetemi tanárként az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán folytatta, ahol jelenleg is tanit, az Állam- és Jogelméleti Tanszék szociológiai csoportját vezeti.

Jóllehet korábban szociológiatörténeti és elméleti problémákkal is foglalkozott, s ilyen irányu munkásságával is elősegitette a marxista szociológia magyarországi megerősödésének folyamatát, fő kutatási területe a politikai, valamint a szervezet- és jogszociológia. Munkásságát a jogi és szociológiai ismeretanyag és módszerek igényes kezelése, valamint erős történeti szemlélet és elméleti érdeklődés jellemzi. Feldolgozta a jogszociológia történeti és elméleti alapkérdéseit, /ld. pl. "A jogszociológia alapjai" c. 1976-ban megjelent és azóta Moszkvában oroszul is kiadott, s jelenleg angol fordités alatt lévő könyvét/, majd a jog társadalmi funkciójával, a társadalmi tervezésben és a társadalmi problémák megoldásában betöltött szerepével foglalkozva kutatásait a jog hatékonyságának társadalmi összefüggései tanulmányozásában bontotta ki. Szervezetszociológiai munkálkodása pedig a szervezetek társadalmi jelenségeinek szocio-

lógiai megközelitésének alapjaitól a szervezet és a társadalmi környezete együttes kutatásáig jutott el, kidolgozva ez összefüggés jónéhány elvi problémáját, sikeresen alkalmazva a rendszerszemléletet a szervezet problémáinak mélyebb megértésére.Ezzel az elméleti megalapozó munkásságával jelentősen közrehatott a politikai és a termelő szervezetek társadalmi jelenségeit feltáró kutatások kibontakozásához. Ezen a területen munkatársai is nemzetközi figyelmet ébresztő eredményeket értek el.

Kulcsár Kálmán kutatómunkája mindkét területen, de különösen a jogszociológia területén nemzetközi elismerést váltott ki. Tanulmányai francia, angol, német, szovjet, bulgár stb. folyóiratokban, kötetekben jelentek meg, rendszeresen szerepel nemzetközi konferenciákon, kongresszusokon /jelenleg is tagja a X. Szociológiai Világkongresszust előkészitő programbizottságnak, s szervező-elnöke a kongresszus egyik szimpoziumjának/, több izben hivták meg külföldi egyetemek és kutatóintézetek előadások tartására, szemináriumok vezetésére. Szakértőként müködik közre az ENSZ és az UNESCO jogszociológiai, igazgatásszociológiai és tudománypolitikai témákat érintő értekezletein, e témákban több tanulmányt dolgozott ki e nemzetközi szervezetek számára. Jelenleg egyik irányitója "A jog szerepe a viták megoldásában" c. nemzetközi összehasonlító kutatómunkának. Több, mint másfél évtizede dolgozik az ISA Jogszociológiai Kutató Bizottságában, az Európai Jogszociológiai Intézet igazgatótanácsának tagja, tanácsadóként közremüködik a Nemzetközi Alkalmazott Rendszerelemzési Intézet /IIASA,Laxemburg/ kutatómunkájában, tagja az International Journal of Sociology of Law szerkesztőbizottságának és póttagja a Nemzetközi Szociológiai Társaság tanácsának.

Tudományos közéleti tevékenysége szerteágazó. Azon tul, hogy 1979 óta az MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztályának elnöke, 1973 és 1979 között a Tudományos Minősitő Bizottság titkára volt, és hosszu ideig betöltötte az MTA Szociológiai Bizottsága elnöki tisztét, jelenleg pedig több akadémiai bizottság tagja. Jelentős tudományszervező és tudománypolitikai munkásságot fejt ki, mint a Társadalomtudományi Koordinációs Bizottsága, a Magyar Szovjet Társadalomtudományi Bizottság tagjaként, valamint az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság Társadalomtudományi Albizottságának elnökeként, végül az OT Hosszutávu Tervezési Bizottságában a társadalmi gyakorlattal is közvetlen kapcsolatban van.

Az MTA levelező tagjává történt megválasztása óta Kulcsár Kálmán igen terjedelmes és értékes hazai és nemzetközi szakirodalmi munkásságot fejtett ki. Mellékeljük ujabb -- 1974-től 1981-ig terjedő -- tudományos publikációinak válogatott jegyzékét.

Mindezek alapján a magunk részéről javasoljuk Kulcsár Kálmán akadémiai levelező tagnak a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává való megválasztását.

Budapest, 1981. julius 1.

/ Dr. Bognár József /
az MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztályának tagja

dr. Szalai Sándor
az MTA IX. Gazdaság- és Jogtudományi Osztályának rendes tagja

/Dr. Kovács István/
az MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztályának tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Kulcsár Kálmán

Születési helye, éve: Erdőtelek, 1928.

Szűkebb szakterülete: jogszociológia, politikai és szervezet-szociológia

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: MTA Szociológiai Kutató Intézet igazgató

J a v a s l a t

Kulcsár Kálmán akadémiai levelező tagnak az Akadémia rendes tagjává való megválasztására

Kulcsár Kálmán a mai magyar szociológia un. középső / az ötvenes években pályára lépett/ nemzedékének egyik, mind tehetsége és felkészültsége, mind pedig kutató- és oktatómunkája tekintetében kiemelkedő tagja.

Kulcsár Kálmán 1928-ban született és 1950-ben fejezte be az állam és jogtudományi tanulmányait a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen szerzett doktorátussal. Jogászi pályafutását az igazságügyi szervezet kötelékében kezdte meg. Rövid megszakitással /aspirantura/ ügyészi, IM. főelőadói, majd legfelsőbb birósági birói beosztásban dolgozott. 1957-ben került akadémiai kutató státusba először az ELTE Állam- és Jogelméleti Tanszékén, majd az MTA Állam- és Jogtudományi Intézetében. 1969 óta az MTA Szociológiai Kutató Intézetének igazgatója. Az általa vezetett intézet, igazgatói munkájának tizenhárom éve alatt nem csupán megszilárdult, szakmailag és politikailag egyaránt, hanem nemzetközileg elismert, hatékony kutatóhellyé fejlődött, amely jelentős részt vállal a hazai társadalmi folyamatok és jelenségek feltárásában, országos méretü kutatási irányokat koordinál, és közreműködik a párt- és állami vezetés döntéseit előkészitő kutatómunkában, végül komoly szerepe van a magyar tudományos közéletben.

Az állam- és jogtudományok kandidátusa cimet 1956-ban, az állam- és jogtudományok doktora cimet 1968-ban szerezte meg, az MTA pedig 1973-ban választotta levelező tagjává. Egyetemi oktatómunkáját a Pécsi Tudományegyetemen kezdte 1963-ban, mint egyetemi docens, majd egyetemi tanárként az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán folytatta, ahol jelenleg is tanit, az Állam- és Jogelméleti Tanszék szociológiai csoportját vezeti.

Jóllehet korábban szociológiatörténeti és elméleti problémákkal is foglalkozott, s ilyen irányu munkásságával is elősegitette a marxista szociológia magyarországi megerősödésének folyamatát, fő kutatási területe a politikai, valamint a szervezet- és jogszociológia. Munkásságát a jogi és szociológiai ismeretanyag és módszerek igényes kezelése, valamint erős történeti szemlélet és elméleti érdeklődés jellemzi. Feldolgozta a jogszociológia történeti és elméleti alapkérdéseit, /ld. pl. "A jogszociológia alapjai" c. 1976-ban megjelent és azóta Moszkvában oroszul is kiadott, s jelenleg angol fordités alatt lévő könyvét/, majd a jog társadalmi funkciójával, a társadalmi tervezésben és a társadalmi problémák megoldásában betöltött szerepével foglalkozva kutatásait a jog hatékonyságának társadalmi összefüggései tanulmányozásában bontotta ki. Szervezetszociológiai munkálkodása pedig a szervezetek társadalmi jelenségeinek szocio-

lógiai megközelitésének alapjaitól a szervezet és a társadalmi környezete együttes kutatásáig jutott el, kidolgozva ez összefüggés jónéhány elvi problémáját, sikeresen alkalmazva a rendszerszemléletet a szervezet problémáinak mélyebb megértésére.Ezzel az elméleti megalapozó munkásságával jelentősen közrehatott a politikai és a termelő szervezetek társadalmi jelenségeit feltáró kutatások kibontakozásához. Ezen a területen munkatársai is nemzetközi figyelmet ébresztő eredményeket értek el.

Kulcsár Kálmán kutatómunkája mindkét területen, de különösen a jogszociológia területén nemzetközi elismerést váltott ki. Tanulmányai francia, angol, német, szovjet, bulgár stb. folyóiratokban, kötetekben jelentek meg, rendszeresen szerepel nemzetközi konferenciákon, kongresszusokon /jelenleg is tagja a X. Szociológiai Világkongresszust előkészitő programbizottságnak, s szervező-elnöke a kongresszus egyik szimpoziumjának/, több izben hivták meg külföldi egyetemek és kutatóintézetek előadások tartására, szemináriumok vezetésére. Szakértőként müködik közre az ENSZ és az UNESCO jogszociológiai, igazgatásszociológiai és tudománypolitikai témákat érintő értekezletein, e témákban több tanulmányt dolgozott ki e nemzetközi szervezetek számára. Jelenleg egyik irányitója "A jog szerepe a viták megoldásában" c. nemzetközi összehasonlitó kutatómunkának. Több, mint másfél évtizede dolgozik az ISA Jogszociológiai Kutató Bizottságában, az Európai Jogszociológiai Intézet igazgatótanácsának tagja, tanácsadóként közremüködik a Nemzetközi Alkalmazott Rendszerelemzési Intézet /IIASA,Laxemburg/ kutatómunkájában, tagja az International Journal of Sociology of Law szerkesztőbizottságának és póttagja a Nemzetközi Szociológiai Társaság tanácsának.

Tudományos közéleti tevékenysége szerteágazó. Azon tul, hogy 1979 óta az MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztályának elnöke, 1973 és 1979 között a Tudományos Minősitő Bizottság titkára volt, és hosszu ideig betöltötte az MTA Szociológiai Bizottsága elnöki tisztét, jelenleg pedig több akadémiai bizottság tagja. Jelentős tudományszervező és tudománypolitikai munkásságot fejt ki, mint a Társadalomtudományi Koordinációs Bizottsága, a Magyar Szovjet Társadalomtudományi Bizottság tagjaként, valamint az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság Társadalomtudományi Albizottságának elnökeként, végül az OT Hosszutávu Tervezési Bizottságában a társadalmi gyakorlattal is közvetlen kapcsolatban van.

Az MTA levelező tagjává történt megválasztása óta Kulcsár Kálmán igen terjedelmes és értékes hazai és nemzetközi szakirodalmi munkásságot fejtett ki. Mellékeljük ujabb -- 1974-től 1981-ig terjedő -- tudományos publikációinak válogatott jegyzékét.

Mindezek alapján a magunk részéről javasoljuk Kulcsár Kálmán akadémiai levelező tagnak a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává való megválasztását.

Budapest, 1981. julius 1.

/ Dr. Bognár József /
az MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztályának tagja

dr. Szalai Sándor
az MTA IX. Gazdaság- és Jogtudományi Osztályának rendes tagja

/Dr. Kovács István/
az MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztályának tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Leindler László

Születési helye, éve: Kecskemét, 1935.

Szűkebb szakterülete: matematika /analizis/

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: József Attila Tudomány-Egyetem Bolyai Intézet, tanszékvezető egyetemi tanár

Javaslat akadémiai rendes taggá történő választásra

A javasolt személy neve: Leindler László
Születési helye és éve: Kecskemét, 1935.
Akadémiai levelező tagság kelte: 1973.
Jelenlegi munkahelye és beosztása: József Attila Tudományegyetem, a Halmazelméleti és Matematikai Logikai Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára

Leindler László a kifejtések elméletének és az approximációelméletnek nemzetközileg elismert, igen termékeny és invenciózus kutatója, e szakterületek egyik hazai vezető egyénisége, aki jelentős tevékenységet fejt ki a tudományos közéletben is.

Akadémiai levelező taggá történt megválasztása óta, folytatva korábban megkezdett vizsgálatait, elsősorban három kérdéskörben ért el számos, jelentős érdeklődést kiváltó eredményt. Bekapcsolódva Alexits György erős approximációval kapcsolatos vizsgálataiba, Alexits György ilyen irányu eredményeit nagymértékben továbbfejlesztette; elsősorban Leindler László tevékenységének következtében az un. erős approximáció kérdésköre egy önálló elmélettté vált. Mély meggondolásokon alapuló kiterjesztését adta meg P.L. Uljanov un. beágyazási tételeinek. Jelentős eredményeket ért el a függvényegyenlőtlenségek elméletében is. Többek között megadta G.H. Hardy egy klasszikus egyenlőtlenségének általánositását, és számos érdekes egyenlőtlenséget nyert, melyek az un. Hölder-egyenlőtlenségnek bizonyos értelemben való megforditásának tekinthetők.

Leindler László tudományos munkásságának jelentős külföldi és hazai visszhangja van. Számos hazai és külföldi - elsősorban szovjet - matematikus csatlakozott kutatásaihoz; több dolgozatot közölt szovjet matematikusokkal társszerzőségben. D.E. Mensov 80. születésnapja alkalmából a Moszkvai Egyetem Közleményeiben megjelent méltatás Leindler Lászlót, mint Mensov eredményeinek egyik továbbfejlesztőjét emliti. Eredményei több monográfiába is bekerültek. Több nemzetközi matematikai konferencia szervező bizottságának munkájában vett részt. Többször tett eleget külföldi vendégprofesszori meghivásnak Szovjetunióban és hosszabb ideig ismételten a Giessen-i Egyetemen. Több hazai matematikai szakfolyó-

irat szerkesztő bizottságának tagja. Kiemelendő iskolateremtő tevékenysége, számos magyar és külföldi matematikus vallhatja magát Leindler László tanitványának.

Leindler László igen jelentős egyetemi oktató munkát végez az analizis és a matematika alapjai tárgykörökben; oktató tevékenységét a magas szinvonal megkövetelése jellemzi.

Számos vezető funkciót látott el, ill. lát el. Közéleti tevékenysége igen széleskörü és magas szinvonalu.

1976. óta a Magyar Tudományos Akadémia Matematikai és Fizikai Osztályának osztályelnökhelyettese, a Szegedi Akadémiai Bizottságnak, valamint a Szegedi Akadémiai Bizottság Matematikai és Fizikai Szakbizottságának tagja. Tagja a Müvelődési Minisztérium Matematikai Szakbizottságának is. 1971-től 1974-ig a József Attila Tudományegyetem Természettudományi Karának dékánja, majd 1974-től 1977-ig az Egyetem tudományos rektorhelyettese volt. Jelenleg a József Attila Tudományegyetem Matematikai Szakbizottságának elnöke, a Bolyai Intézet igazgatója és az Egyetemi Tanács választott tagja. 1978 óta az Egyetem Halmazelméleti és Matematikai Logikai Tanszékének vezetője. 1960 óta az MSZMP tagja; számos kari és egyetemi pártfunkciót látott el, volt alapszervi titkár, majd végrehajtó bizottsági tag. Jelenleg az egyetemi pártbizottság tagja. Tagja továbbá az egyetemi szakszervezeti bizottságnak.

S z e g e d, 1981. szeptember 7.

(Kátai Imre)
az MTA levelező tagja

(Tandori Károly)
az MTA rendes tagja

Szőkefalvi-Nagy Béla
az MTA rendes tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Leindler László

Születési helye, éve: Kecskemét, 1935.

Szűkebb szakterülete: matematika /analizis/

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: József Attila Tudomány-Egyetem Bolyai Intézet, tanszékvezető egyetemi tanár

Javaslat akadémiai rendes taggá történő választásra

A javasolt személy neve: Leindler László
Születési helye és éve: Kecskemét, 1935.
Akadémiai levelező tagság kelte: 1973.
Jelenlegi munkahelye és beosztása: József Attila Tudományegyetem, a Halmazelméleti és Matematikai Logikai Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára

Leindler László a kifejtések elméletének és az approximációelméletnek nemzetközileg elismert, igen termékeny és invenciózus kutatója, e szakterületek egyik hazai vezető egyénisége, aki jelentős tevékenységet fejt ki a tudományos közéletben is.

Akadémiai levelező taggá történt megválasztása óta, folytatva korábban megkezdett vizsgálatait, elsősorban három kérdéskörben ért el számos, jelentős érdeklődést kiváltó eredményt. Bekapcsolódva Alexits György erős approximációval kapcsolatos vizsgálataiba, Alexits György ilyen irányu eredményeit nagymértékben továbbfejlesztette; elsősorban Leindler László tevékenységének következtében az un. erős approximáció kérdésköre egy önálló elmélettté vált. Mély meggondolásokon alapuló kiterjesztését adta meg P.L. Uljanov un. beágyazási tételeinek. Jelentős eredményeket ért el a függvényegyenlőtlenségek elméletében is. Többek között megadta G.H. Hardy egy klasszikus egyenlőtlenségének általánositását, és számos érdekes egyenlőtlenséget nyert, melyek az un. Hölder-egyenlőtlenségnek bizonyos értelemben való megforditásának tekinthetők.

Leindler László tudományos munkásságának jelentős külföldi és hazai visszhangja van. Számos hazai és külföldi - elsősorban szovjet - matematikus csatlakozott kutatásaihoz; több dolgozatot közölt szovjet matematikusokkal társszerzőségben. D.E. Mensov 80. születésnapja alkalmából a Moszkvai Egyetem Közleményeiben megjelent méltatás Leindler Lászlót, mint Mensov eredményeinek egyik továbbfejlesztőjét emliti. Eredményei több monográfiába is bekerültek. Több nemzetközi matematikai konferencia szervező bizottságának munkájában vett részt. Többször tett eleget külföldi vendégprofesszori meghivásnak Szovjetunióban és hosszabb ideig ismételten a Giessen-i Egyetemen. Több hazai matematikai szakfolyó-

irat szerkesztő bizottságának tagja. Kiemelendő iskolateremtő tevékenysége, számos magyar és külföldi matematikus vallhatja magát Leindler László tanitványának.

Leindler László igen jelentős egyetemi oktató munkát végez az analizis és a matematika alapjai tárgykörökben; oktató tevékenységét a magas szinvonal megkövetelése jellemzi.

Számos vezető funkciót látott el, ill. lát el. Közéleti tevékenysége igen széleskörü és magas szinvonalu.

1976. óta a Magyar Tudományos Akadémia Matematikai és Fizikai Osztályának osztályelnökhelyettese, a Szegedi Akadémiai Bizottságnak, valamint a Szegedi Akadémiai Bizottság Matematikai és Fizikai Szakbizottságának tagja. Tagja a Müvelődési Minisztérium Matematikai Szakbizottságának is. 1971-től 1974-ig a József Attila Tudományegyetem Természettudományi Karának dékánja, majd 1974-től 1977-ig az Egyetem tudományos rektorhelyettese volt. Jelenleg a József Attila Tudományegyetem Matematikai Szakbizottságának elnöke, a Bolyai Intézet igazgatója és az Egyetemi Tanács választott tagja. 1978 óta az Egyetem Halmazelméleti és Matematikai Logikai Tanszékének vezetője. 1960 óta az MSZMP tagja; számos kari és egyetemi pártfunkciót látott el, volt alapszervi titkár, majd végrehajtó bizottsági tag. Jelenleg az egyetemi pártbizottság tagja. Tagja továbbá az egyetemi szakszervezeti bizottságnak.

S z e g e d, 1981. szeptember 7.

(Kátai Imre)
az MTA levelező tagja

(Tandori Károly)
az MTA rendes tagja

Szőkefalvi-Nagy Béla
az MTA rendes tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: LEMPERT KÁROLY

Születési helye, éve: Budapest, 1924. IX. 7.

Szükebb szakterülete: szerves kémia, heterociklusos vegyületek kémiája

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1970.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: MTA Alkaloidkémiai Tanszéki Kutatócsoport, egyetemi tanár, kutatócsoport-vezető

Javaslat

Lempert Károlynak, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjának rendes taggá választására

Lempert Károly 1970-ben lett az Akadémia levelező tagja. Az azóta eltelt időszakban a csatolt publikációjegyzékben felsorolt 91 eredeti tudományos közleménye jelent meg. Tudományos érdeklődésének homlokterében a nitrogén-heterociklusos vegyületek, ezen belül

- a heteroaromás ammónio-amidátok,
- közepes gyürütagszámú, gyógyszerkémiai szempontból is érdeklődésre számot tartó kondenzált nitrogén-heterociklusok,
- kondenzált béta-laktámgyürüs antibiotikumok és antibiotikum-analogonok, valamint
- nitrogén-heterociklusok oldatfázisú preparativ szerves fotokémiai kutatása áll.

Ezeken a területeken a szoros értelemben vett kémiai alapkutatásokon kivül több gyógyszergyárunk megbizásából rendszeresen folytat célkutatásokat is munkatársaival.

Az utóbbi időben halogénezett szerves vegyületek és nukleofilek anomális reakcióinak vizsgálatával is behatóan foglalkozni kezdett. Munkatársaival módszert dolgozott ki az anomális termékekhez vezető két lehetséges reakciómechanizmus megkülönböztetésére.

Irásos publikációin kivül Lempert Károly 1971 óta 57 előadásban, köztük felkérésre több plenáris előadásban számolt be kutatásainak eredményeiről hazai és külföldi konferenciákon, hazai és európai valamint Egyesült Államok-beli egyetemeken. Előadásai közül kiemelendő az 1981. augusztusában Grazban, a Nemzetközi Heterociklusos Kémiai Társaság 8. Heterociklusos Kémiai Kongresszusán tartott plenáris előadása a heteroaromás ammónio-amidátok kémiájában elért eredményeiről.

1962-1978 között Lempert Károly volt a vezetője a BME Szerves Kémiai Tanszékének és az ezen a tanszéken müködő akadémiai kutatócsoportnak (a MTA Alkaloidkémiai Tanszéki Kutatócsoportja), és közvetlenül ő irányitotta a kutatóhely nitrogén-heterociklusos kémiai kutatórészlegében folyó munkát is. A tanszékvezetői teendők alól saját kérésére mentették fel, de továbbra is ő maradt az akadémiai kutatócsoport vezetője és ő irányitja a nitrogén-heterociklusos kémiai kutatórészleg munkáját is.

1970 óta egy tanitványa védte meg tudományok doktora értekezését, öt munkatársa szerzett kandidátusi fokozatot és kettő egyetemi doktori cimet.

A BME Vegyészmérnöki Karának nappali tagozatán Lempert Károly adta elő több mint tiz tanéven keresztül a Szerves Kémia c. alapkollégiumot. Jelenleg speciálkollégium jellegü tárgyakat (sztereokémia, elemorganikus vegyületek, a tautoméria és kettős reakciókészség kérdései, ill. kis tagszámú gyürüs heterociklusos vegyületek kémiája) ad elő magasabb évfolyamú hallgatóknak.

Másfél évtizedes oktatói tapasztalatainak eredménye Szerves Kémia c. könyve, melynek négy és félezres példányszámú első kiadása mintegy másfél év alatt teljesen elfogyott.

Lempert Károly tagja az Acta Chimica és a Reviews of Chemical Intermediates c. nemzetközi folyóirat szerkesztőbizottságának. Tevékenyen résztvett a IUPAC szerves kémiai nómenklatúra magyar változatának előkészitésében. Pályafutása során számos udományos közéleti funkciót töltött be. Jelenleg elnöke a MTA Heterociklusos Kémiai Munkabizottságának, tagja a MTA Szerves Kémiai Bizottságának és a KKKI Szerves Kémiai Szakmai Tudományos Tanácsának, a BAVK MTA tárcaszintü Koordináló tanácsának, elnöke a BME Vegyészmérnöki Kara Tudományos Tanácsának, tagja a Magyar Kémikusok Egyesülete választmányának és az Egyesület Szerves- és Gyógyszerkémiai Szakosztálya vezetőségének. A Kémiai Tudományok Osztályának megbizásából nemzeti képviselő a IUPAC fotokémiai bizottságában. 1981-ben a Federation of European Chemical Societies (FECS) tanácsának (Advisory Board) tagjává választották. Tagja továbbá két nemzetközi tudományos társaságnak, az International Society of Heterocyclic Chemistry-nek és a European Photochemistry Association-nek; e társaságok tudományos rendezvényein előadóként is többször résztvett.

Elmélyült és nagy visszhangot keltő tudományos munkássága, valamint aktiv tudományos közéleti tevékenysége alapján javasoljuk, hogy Lempert Károlyt az Akadémia válassza rendes tagjai sorába.

Budapest, 1981. szeptember 18.

Bognár Rezső
/ Bognár Rezső /
az MTA rendes tagja

Gerecs Árpád
/ Gerecs Árpád /
az MTA rendes tagja

Földi Zoltán
(Földi Zoltán)
az MTA rendes tagja

Holló János

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: SZÁNTAY CSABA

Születési helye, éve: Salgótarján, 1928. I. 4.

Szükebb szakterülete: szerves kémia, alkaloidkémia

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1970.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: BME Szerves Kémiai Tsz., tanszékvezető egyetemi tanár

J a v a s l a t

Szántay Csabának, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjának rendes taggá választására

Szántay Csaba 1970 óta a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja.

Tudományos tevékenysége az azóta eltelt időszakban elsősorban a természetes szerves anyagok szintézisére terjedt ki. Munkásságának egyik sulypontja az indol- és kinolizinvázas alkaloidok sztereoszelektiv totálszintézise. Munkatársaival megoldotta a sztereoizomer johimbin-alkaloidok és a reszerpin tipusu alkaloidok szintézisét. Az izokinolin-vázas és indolvázas vegyületek általa alkalmazott megközelitését a külföldi szakirodalom több helyütt "Szántay-approach" néven emliti.

Kiemelkedő jelentőségü a vinka-alkaloidok nemcsak sztereoszelektiv, de egyuttal enantioszelektiv szintézisének kidolgozása.

Széleskörü munkásságot fejtett ki a prosztaglandinok szintézisének területén is. Az utóbbi években figyelme a rovarokból izolált feromonok szerkezetfelderitésére és szintézisére, valamint a rovar juvenil-hormonok szintézisére is irányult.

Munkásságát a nemzetközi szakirodalom nagyra értékeli.

Jelentős nemzetközi megbecsülésének tudható be a sok, nemzetközi konferencián tartandó plenáris előadásra kapott felkérés.

A természetes szerves anyagok szintézise a gyógyszer- és növényvédőszeripar szempontjából kiemelkedő fontosságu terület. Szántay Csabának az alapkutatásban végzett kiemelkedő munkájához mindig is szorosan kapcsolódott a realitások iránt igen fogékony tudós ipari-müszaki tevékenysége; számos müszaki megoldás kidolgozásában is részt vállalt, nagyszámu magyar és külföldi szabadalom részese.

Erre az időszakra esik a DEVINCAN (vinkamin) és a CAVINTON iparilag is megvalósitott szintézisének kidolgozása. E két készitményt a Kőbányai Gyógyszerárugyár gyártja és belőlük 1978 óta mintegy évi 200 millió forint forgalmat bonyolit le.

Az ipari prosztaglandin-szintézis - melynek kidolgozásában Szántay Csaba kezdeményező és résztvevő volt - ugyancsak forgalmazásra került készitményhez vezetett a Chinoin Gyógyszer- és Vegyészeti Termékek Gyárban, ENZAPROST F néven.

Az iparilag megvalósult alkaloidok szintézisének kidolgozásáért két munkatársával együtt 1975-ben az Állami Dij II. fokozatával tüntették ki.

Szántay Csaba a tudományos közéletben is igen jelentős és sokrétü tevékenységet fejtett ki az elmult évek során. Igy pl. 1970-76 között a Kémiai Tudományok Osztályának elnökhelyetteseként végzett igen aktiv és eredményes munkát. 1976 óta a MTA Szerves Kémiai Bizottságának elnöke, ugyancsak elnöke az Alkaloidkémiai Munkabizottságnak.

1975-ben vezetésével alakult meg a MTA Központi Kémiai Kutató Intézetben a "Természetes szerves anyagok szintézise" nevet viselő osztály.

1978 juliusában a BME Szerves Kémiai Tanszékének vezetésére kapott megbizást.

Az előterjesztésben vázoltakból kitünik, hogy Szántay Csaba igen jelentős szakmai munkássága, az alapkutatás és a gyógyszeripari kutatás közötti eredményes kapcsolat kialakitásában vállalt uttörő szerepe, eredményeinek meglévő és várható népgazdasági haszna, vezetői erényei és tudományos közéleti munkássága egyaránt indokolja, hogy Őt a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjai sorába válassza.

Budapest, 1981. szeptember

/ Bognár Rezső /	/ Gerecs Árpád /	(Földi Zoltán)
az MTA rendes tagja	az MTA rendes tagja	az MTA rendes tagja

Holló János
az MTA rendes tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: LEMPERT KÁROLY

Születési helye, éve: Budapest, 1924. IX. 7.

Szükebb szakterülete: szerves kémia, heterociklusos vegyületek kémiája

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1970.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: MTA Alkaloidkémiai Tanszéki Kutatócsoport, egyetemi tanár, kutatócsoport-vezető

Javaslat

Lempert Károlynak, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjának rendes taggá választására

Lempert Károly 1970-ben lett az Akadémia levelező tagja. Az azóta eltelt időszakban a csatolt publikációjegyzékben felsorolt 91 eredeti tudományos közleménye jelent meg. Tudományos érdeklődésének homlokterében a nitrogén-heterociklusos vegyületek, ezen belül

- a heteroaromás ammónio-amidátok,
- közepes gyürütagszámú, gyógyszerkémiai szempontból is érdeklődésre számot tartó kondenzált nitrogén-heterociklusok,
- kondenzált béta-laktámgyürüs antibiotikumok és antibiotikum-analogonok, valamint
- nitrogén-heterociklusok oldatfázisú preparativ szerves fotokémiai kutatása áll.

Ezeken a területeken a szoros értelemben vett kémiai alapkutatásokon kivül több gyógyszergyárunk megbizásából rendszeresen folytat célkutatásokat is munkatársaival.

Az utóbbi időben halogénezett szerves vegyületek és nukleofilek anomális reakcióinak vizsgálatával is behatóan foglalkozni kezdett. Munkatársaival módszert dolgozott ki az anomális termékekhez vezető két lehetséges reakciómechanizmus megkülönböztetésére.

Irásos publikációin kivül Lempert Károly 1971 óta 57 előadásban, köztük felkérésre több plenáris előadásban számolt be kutatásainak eredményeiről hazai és külföldi konferenciákon, hazai és európai valamint Egyesült Államok-beli egyetemeken. Előadásai közül kiemelendő az 1981. augusztusában Grazban, a Nemzetközi Heterociklusos Kémiai Társaság 8. Heterociklusos Kémiai Kongresszusán tartott plenáris előadása a heteroaromás ammónio-amidátok kémiájában elért eredményeiről.

1962-1978 között Lempert Károly volt a vezetője a BME Szerves Kémiai Tanszékének és az ezen a tanszéken müködő akadémiai kutatócsoportnak (a MTA Alkaloidkémiai Tanszéki Kutatócsoportja), és közvetlenül ő irányitotta a kutatóhely nitrogén-heterociklusos kémiai kutatórészlegében folyó munkát is. A tanszékvezetői teendők alól saját kérésére mentették fel, de továbbra is ő maradt az akadémiai kutatócsoport vezetője és ő irányitja a nitrogén-heterociklusos kémiai kutatórészleg munkáját is.

1970 óta egy tanitványa védte meg tudományok doktora értekezését, öt munkatársa szerzett kandidátusi fokozatot és kettő egyetemi doktori cimet.

A BME Vegyészmérnöki Karának nappali tagozatán Lempert Károly adta elő több mint tiz tanéven keresztül a Szerves Kémia c. alapkollégiumot. Jelenleg speciálkollégium jellegü tárgyakat (sztereokémia, elemorganikus vegyületek, a tautoméria és kettős reakciókészség kérdései, ill. kis tagszámú gyürüs heterociklusos vegyületek kémiája) ad elő magasabb évfolyamú hallgatóknak.

Másfél évtizedes oktatói tapasztalatainak eredménye Szerves Kémia c. könyve, melynek négy és félezres példányszámú első kiadása mintegy másfél év alatt teljesen elfogyott.

Lempert Károly tagja az Acta Chimica és a Reviews of Chemical Intermediates c. nemzetközi folyóirat szerkesztőbizottságának. Tevékenyen résztvett a IUPAC szerves kémiai nómenklatúra magyar változatának előkészitésében. Pályafutása során számos udományos közéleti funkciót töltött be. Jelenleg elnöke a MTA Heterociklusos Kémiai Munkabizottságának, tagja a MTA Szerves Kémiai Bizottságának és a KKKI Szerves Kémiai Szakmai Tudományos Tanácsának, a BAVK MTA tárcaszintü Koordináló tanácsának, elnöke a BME Vegyészmérnöki Kara Tudományos Tanácsának, tagja a Magyar Kémikusok Egyesülete választmányának és az Egyesület Szerves- és Gyógyszerkémiai Szakosztálya vezetőségének. A Kémiai Tudományok Osztályának megbizásából nemzeti képviselő a IUPAC fotokémiai bizottságában. 1981-ben a Federation of European Chemical Societies (FECS) tanácsának (Advisory Board) tagjává választották. Tagja továbbá két nemzetközi tudományos társaságnak, az International Society of Heterocyclic Chemistry-nek és a European Photochemistry Association-nek; e társaságok tudományos rendezvényein előadóként is többször résztvett.

Elmélyült és nagy visszhangot keltő tudományos munkássága, valamint aktiv tudományos közéleti tevékenysége alapján javasoljuk, hogy Lempert Károlyt az Akadémia válassza rendes tagjai sorába.

Budapest, 1981. szeptember 18.

Bognár Rezső
/ Bognár Rezső /
az MTA rendes tagja

Gerecs Árpád
/ Gerecs Árpád /
az MTA rendes tagja

Földi Zoltán
(Földi Zoltán)
/ az MTA rendes tagja

MTA rendes tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: LUKÁCS JÓZSEF

Születési helye, éve: Budapest, 1922

Szükebb szakterülete: filozófia, valláselmélet

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976

Jelenlegi munkahelye, beosztása:

MTA Filozófiai Intézet, igazgató

AKADÉMIAI RENDES TAGSÁGRA TÖRTÉNŐ AJÁNLÁS

LUKÁCS JÓZSEF levelező taggá választása /1976/ óta tovább folytatta és tárgyát tekintve ki is terjesztette tudományos tevékenységét. Igen kedvezően fogadott ujabb tanulmány gyüjteményén túl - több kötetre tervezett vallástipológiai müvének folytatásaként, az első kötet ujabb hazai és külföldi kiadásainak előkészitése mellett, - megkezdte az ó-izraeli vallás tipusának filozófiai-történeti kidolgozását. Jelentős munkát végzett Max Weber vallás-szociológiai müveinek kritikai feldolgozása terén. Kiemelkedő teljesitményeket ért el Marx ateizmus- és vallás-felfogásának autentikus rekonstrukciójában. Figyelmet keltő és a társadalmi tudat hazai kutatását befolyásoló tanulmányokban foglalkozott a szekularizációs folyamat elvi, filozófiai problémáival, a vallási és nem vallási közösségek történelmi viszonyának kérdéseivel, különös részletességgel pedig a müvészet szekularizációjának problematikájával. Folytatta kutatásait a katolicizmus szociális doktrinájának vizsgálata terén. - A vallástörténet körén túl eredményes kutatómunkát folytatott a társadalomtudományok metodológiai kérdéseinek interdiszciplináris kidolgozásában, a polgári filozófia szerkezeti változásainak elemzésében, a szocialista tudat fejlődésének vizsgálatában, /ő irányitotta az idevágó középtávú tudományos terv keretében folyó kutatásokat/, újabban pedig a kulturaelmélet kérdéskörében. Nemcsak aktiv résztvevője a marxista és a hivők hazai dialógusának, de vezető szerepet játszik a párbeszéd elméleti problematikájának kidolgozásában is. Egyike a külföldön is a legtöbbet publikáló magyar filozófusoknak. Müveiben párosul a világnézeti elkötelezettség a tudományos igényességgel, s a gyakorlat igényei iránti érzékenységgel.
Igen széleskörü társadalmi, tudományszervezői, oktatói és ismeretterjesztői munkát is folytat. A többi közt ő vezette az 1978-as düsseldorfi filozófiai világkongresszuson eredményesen szerepelt magyar küldöttséget, soros elnöke a szocialista országok filozófusai nyári várnai iskolája tudományos tanácsának, ő képviseli a filozófiai tudományokat a Társadalomtudományi Koordinációs Bizottságban, irányitja a TIT-ben folyó filozófiai ismeretterjesztést. Több mint húsz éve magas szinvonalon szerkeszti a Világosság cimü világnézeti folyóiratot.

Berend T. Iván
akadémiai rendes tag

Mátrai László
akadémiai rendes tag

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: LUKÁCS JÓZSEF

Születési helye, éve: Budapest, 1922

Szűkebb szakterülete: filozófia, valláselmélet

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976

Jelenlegi munkahelye, beosztása:

MTA Filozófiai Intézet, igazgató

AKADÉMIAI RENDES TAGSÁGRA TÖRTÉNŐ AJÁNLÁS

LUKÁCS JÓZSEF levelező taggá választása /1976/ óta tovább folytatta és tárgyát tekintve ki is terjesztette tudományos tevékenységét. Igen kedvezően fogadott ujabb tanulmány gyüjteményén túl - több kötetre tervezett vallástipológiai müvének folytatásaként, az első kötet ujabb hazai és külföldi kiadásainak előkészitése mellett, - megkezdte az ó-izraeli vallás tipusának filozófiai-történeti kidolgozását. Jelentős munkát végzett Max Weber vallás-szociológiai müveinek kritikai feldolgozása terén. Kiemelkedő teljesitményeket ért el Marx ateizmus- és vallás-felfogásának autentikus rekonstrukciójában. Figyelmet keltő és a társadalmi tudat hazai kutatását befolyásoló tanulmányokban foglalkozott a szekularizációs folyamat elvi, filozófiai problémáival, a vallási és nem vallási közösségek történelmi viszonyának kérdéseivel, különös részletességgel pedig a müvészet szekularizációjának problematikájával. Folytatta kutatásait a katolicizmus szociális doktrinájának vizsgálata terén. - A vallástörténet körén túl eredményes kutatómunkát folytatott a társadalomtudományok metodológiai kérdéseinek interdiszciplináris kidolgozásában, a polgári filozófia szerkezeti változásainak elemzésében, a szocialista tudat fejlődésének vizsgálatában, /ő irányitotta az idevágó középtávú tudományos terv keretében folyó kutatásokat/, újabban pedig a kulturaelmélet kérdéskörében. Nemcsak aktiv résztvevője a marxista és a hivők hazai dialógusának, de vezető szerepet játszik a párbeszéd elméleti problematikájának kidolgozásában is. Egyike a külföldön is a legtöbbet publikáló magyar filozófusoknak. Müveiben párosul a világnézeti elkötelezettség a tudományos igényességgel, s a gyakorlat igényei iránti érzékenységgel.
Igen széleskörü társadalmi, tudományszervezői, oktatói és ismeretterjesztői munkát is folytat. A többi közt ő vezette az 1978-as düsseldorfi filozófiai világkongresszuson eredményesen szerepelt magyar küldöttséget, soros elnöke a szocialista országok filozófusai nyári várnai iskolája tudományos tanácsának, ő képviseli a filozófiai tudományokat a Társadalomtudományi Koordinációs Bizottságban, irányitja a TIT-ben folyó filozófiai ismeretterjesztést. Több mint húsz éve magas szinvonalon szerkeszti a Világosság cimü világnézeti folyóiratot.

Berend T. Iván
akadémiai rendes tag

Mátrai László
akadémiai rendes tag

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: M é s z á r o s János

Születési helye, éve: Nádudvar, 1927.

Szükebb szakterülete: háziállatok fertőző betegségei

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: MTA Állatorvostudományi Kutatóintézet igazgatója, egyetemi tanár

J a v a s l a t

Mészáros János dr. az MTA lev.tagjának az MTA rendes tagjává történő megválasztására

Mészáros János 1927-ben született Nádudvaron. Állatorvosdoktori oklevelet 1951-ben szerzett. Előbb az Országos Állategészségügyi Intézetbe, majd a mai Állatorvostudományi Egyetem járványtani tanszékére került. 1959-1967 között az MTA Állategészségügyi Kutató Intézetének igazgatója volt 1963-tól 1976-ig előbb mint tanszékvezető egyetemi docens, majd mint egyetemi tanár vezette a járványtani tanszéket. Közben 1969 és 1975 között az Egyetem tudományos rektorhelyettese volt. 1975 óta ujra az MTA Állatorvostudományi Kutató Intézetének az igazgatója.

Szakmai és kutató munkája a háziállatok fertőző betegségeinek igen széles körét ölelte fel. Ezt tükrözik a "Fertőző betegségek elleni védekezés nagyüzemi állományokban" cimen benyujtott összefoglaló tézisei, amelyek megvédésével 1973-ban szerezte meg az állatorvostudományok doktora fokozatot. Ebből kitünik, hogy kutató munkájában foglalkozott több, a nagyüzemekben jelentős gazdasági kárt okozó fertőző betegség aktuális kérdéseivel, igy a száj- és körömfájással, a sertések emésztő- és légzőszervi betegségeivel, a sertéspestis elleni védekezéssel, a baromfi légzőszervi betegségeivel, valamint a szarvasmarha-gümőkór és a brucellosis elleni védekezés időszerü kérdéseivel. E munkája során kezdeményezte ill. hozzájárult a MEM által kiadott több fertőző betegséggel kapcsolatos "Irányelv" kiadásához. Kiemelkedő a sertéspestis ellen használt un. kinai lapinizált virustörzsből előállitott vakcina kidolgozása és alkalmazása a gyakorlatban, amely nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az ország a 60-as évek végére mentesült a sertéspestises fertőzéstől. Eredeti és jelentős gyakorlati haszonnal járó kutatásokat folytatott, többek között, a baromfiállományok mycoplasmosistól való mentesitése érdekében.

A tudományok doktora fokozat elnyerése /1973/ után is folytatta a nagyüzemi állatállományok járványvédelmével kapcsolatos széles körü kutató munkáját. Közleményei jelentek meg egyes specifikus fertőző betegségek hazai előfordulásáról és az ellenük való védekezésről /SMEDI, SVD, baromfi haemophilus-náthája, borjak és malacok légző- és emésztőszervi betegségei stb./.

Az MTA levelező tagjává történt megválasztása /1976/ óta az általa vezetett MTA Állatorvostudományi Kutató Intézet munkatársaival együtt, továbbra is a házi emlősök és különféle baromfifajokban előforduló fertőző betegségek foglalkoztatták. Kiemelhetők ezek közül az influenza ökológiájával és a Coxiella burneti okozta Q-lázzal kapcsolatos munkák, amelyek mind elméleti ökológiai és közegészségügyi szempontból is jelentősek, továbbá olyan nagy gazdasági kárt okozó betegségek oktanának felderitése és ellenük hatékony prophylaxis kidolgozása, mint a kislibák Derzsy-féle betegsége és a tyukok ujabban világszerte elterjedt virusos tojásrakási zavara /EDS/. /Részleteket l. a mellékelt irodalom jegyzékben./

Kutatási eredményeiről doktori értekezése megvédése óta 2 könyvrészlete, 53 magyar és idegen nyelvü szakközleménye és 23 tudománypolitikai és ismeretterjesztő közleménye jelent meg. Meghivásra számos előadást tartott külföldi egyetemeken, kutatófórumokon és kongresszusokon.

Mészáros János társadalmi-közéleti tevékenysége kora ifjuságában kezdődött az állatorvos népi kollégium alapitó és vezetőségi tagjaként és azóta folyamatosan széles területet ölelt fel. A legutóbbi lo esztendőre visszatekintve, kiemeljük, hogy elnöke az MTA/MÉM Állatorvostudományi Bizottságának, 1975 óta alelnöke a Magyar Mikrobiológiai Társaságnak, 1959 óta elnöke az Állatorvosok Társasága Baromfiegészségügyi Szakosztályának, vezetőségi tagja a MAE Állatorvosok Társaságának, főszerkesztője az Acta Veterinaria-nak, korábban elnöke volt, jelenleg tagja a Magyar Állatorvosok Lapja Szerkesztő Bizottságának, alelnöke majd tagja volt a közelmultban megszüntetett MÉM Országos Állategészségügyi Tanácsnak, tagja az Országos Közegészségügyi Intézet szakmai kollégiumának és elnöke a World Poultry Science Association hazai munkabizottságának.

Állami, valamint társadalmi-tudományos kitüntetései illetve elismerései közül a legfontosabbak: a Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója, a Felsőoktatás Kiváló Dolgozója, a Kiváló Ujitó Arany Fokozata /197o/, a Hutyra Ferenc Emlékérem, a Manninger Rezső Emlékérem /1981/, a Szocialista Munkáért Érdemérem /1961/, a Munka Érdemrend Ezüst Fokozata /1964/, a Munka Érdemrend Arany Fokozata /1979/.

Az MTA 1976-ban választotta levelező tagjává.

A fentiek alapján javasoljuk Mészáros János tagtársunknak az MTA rendes tagjává történtő megválasztását.

Budapest, 1981.október 22.

Horn Artur dr.
az MTA rendes tagja

Szent-Iványi Tamás dr.
az MTA rendes tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: M é s z á r o s János

Születési helye, éve: Nádudvar, 1927.

Szükebb szakterülete: háziállatok fertőző betegségei

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: MTA Állatorvostudományi Kutatóintézet igazgatója, egyetemi tanár

J a v a s l a t

Mészáros János dr. az MTA lev.tagjának az MTA rendes tagjává történő megválasztására

Mészáros János 1927-ben született Nádudvaron. Állatorvosdoktori oklevelet 1951-ben szerzett. Előbb az Országos Állategészségügyi Intézetbe, majd a mai Állatorvostudományi Egyetem járványtani tanszékére került. 1959-1967 között az MTA Állategészségügyi Kutató Intézetének igazgatója volt 1963-tól 1976-ig előbb mint tanszékvezető egyetemi docens, majd mint egyetemi tanár vezette a járványtani tanszéket. Közben 1969 és 1975 között az Egyetem tudományos rektorhelyettese volt. 1975 óta ujra az MTA Állatorvostudományi Kutató Intézetének az igazgatója.

Szakmai és kutató munkája a háziállatok fertőző betegségeinek igen széles körét ölelte fel. Ezt tükrözik a "Fertőző betegségek elleni védekezés nagyüzemi állományokban" cimen benyujtott összefoglaló tézisei, amelyek megvédésével 1973-ban szerezte meg az állatorvostudományok doktora fokozatot. Ebből kitünik, hogy kutató munkájában foglalkozott több, a nagyüzemekben jelentős gazdasági kárt okozó fertőző betegség aktuális kérdéseivel, igy a száj- és körömfájással, a sertések emésztő- és légzőszervi betegségeivel, a sertéspestis elleni védekezéssel, a baromfi légzőszervi betegségeivel, valamint a szarvasmarha-gümőkór és a brucellosis elleni védekezés időszerü kérdéseivel. E munkája során kezdeményezte ill. hozzájárult a MÉM által kiadott több fertőző betegséggel kapcsolatos "Irányelv" kiadásához. Kiemelkedő a sertéspestis ellen használt un. kinai lapinizált virustörzsből előállitott vakcina kidolgozása és alkalmazása a gyakorlatban, amely nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az ország a 60-as évek végére mentesült a sertéspestises fertőzéstől. Eredeti és jelentős gyakorlati haszonnal járó kutatásokat folytatott, többek között, a baromfiállományok mycoplasmosistól való mentesitése érdekében.

A tudományok doktora fokozat elnyerése /1973/ után is folytatta a nagyüzemi állatállományok járványvédelmével kapcsolatos széles körü kutató munkáját. Közleményei jelentek meg egyes specifikus fertőző betegségek hazai előfordulásáról és az ellenük való védekezésről /SMEDI, SVD, baromfi haemophilus-náthája, borjak és malacok légző- és emésztőszervi betegségei stb./.

Az MTA levelező tagjává történt megválasztása /1976/ óta az általa vezetett MTA Állatorvostudományi Kutató Intézet munkatársaival együtt, továbbra is a házi emlősök és különféle baromfifajokban előforduló fertőző betegségek foglalkoztatták. Kiemelhetők ezek közül az influenza ökológiájával és a Coxiella burneti okozta Q-lázzal kapcsolatos munkák, amelyek mind elméleti ökológiai és közegészségügyi szempontból is jelentősek, továbbá olyan nagy gazdasági kárt okozó betegségek oktanának felderitése és ellenük hatékony prophylaxis kidolgozása, mint a kislibák Derzsy-féle betegsége és a tyukok ujabban világszerte elterjedt virusos tojásrakási zavara /EDS/. /Részleteket l. a mellékelt irodalom jegyzékben./

Kutatási eredményeiről doktori értekezése megvédése óta 2 könyvrészlete, 53 magyar és idegen nyelvü szakközleménye és 23 tudománypolitikai és ismeretterjesztő közleménye jelent meg. Meghivásra számos előadást tartott külföldi egyetemeken, kutatófórumokon és kongresszusokon.

Mészáros János társadalmi-közéleti tevékenysége kora ifjuságában kezdődött az állatorvos népi kollégium alapitó és vezetőségi tagjaként és azóta folyamatosan széles területet ölelt fel. A legutóbbi 10 esztendőre visszatekintve, kiemeljük, hogy elnöke az MTA/MÉM Állatorvostudományi Bizottságának, 1975 óta alelnöke a Magyar Mikrobiológiai Társaságnak, 1959 óta elnöke az Állatorvosok Társasága Baromfiegészségügyi Szakosztályának, vezetőségi tagja a MAE Állatorvosok Társaságának, főszerkesztője az Acta Veterinaria-nak, korábban elnöke volt, jelenleg tagja a Magyar Állatorvosok Lapja Szerkesztő Bizottságának, alelnöke majd tagja volt a közelmultban megszüntetett MÉM Országos Állategészségügyi Tanácsnak, tagja az Országos Közegészségügyi Intézet szakmai kollégiumának és elnöke a World Poultry Science Association hazai munkabizottságának.

Állami, valamint társadalmi-tudományos kitüntetései illetve elismerései közül a legfontosabbak: a Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója, a Felsőoktatás Kiváló Dolgozója, a Kiváló Ujitó Arany Fokozata /1970/, a Hutyra Ferenc Emlékérem, a Manninger Rezső Emlékérem /1981/, a Szocialista Munkáért Érdemérem /1961/, a Munka Érdemrend Ezüst Fokozata /1964/, a Munka Érdemrend Arany Fokozata /1979/.

Az MTA 1976-ban választotta levelező tagjává.

A fentiek alapján javasoljuk Mészáros János tagtársunknak az MTA rendes tagjává történtő megválasztását.

Budapest, 1981.október 22.

Horn Artur dr.
az MTA rendes tagja

Szent-Iványi Tamás dr.
az MTA rendes tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: MÓCSY ANDRÁS

Születési helye, éve: Budapest, 1929

Szükebb szakterülete: régészet, epigrafika, ókori történet

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973

Jelenlegi munkahelye, beosztása:
Eötvös Loránd Tudományegyetem Régészeti Tanszék
tanszékvezető egyetemi tanár

Mócsy András akadémiai lev. tag /1973 óta/ a hazai Pannónia-kutatás és általában a római császárkori provincia-történet legjelentősebb, és nemzetközileg is legelismertebb képviselője. Kutató és tudományszervező tevékenysége, amely lev. taggá való választásáig is kiemelkedő jelentőségü volt, azóta is egyre gazdagodott. Ezen időszakban jelent meg Pannonia and Upper Moesia c. nagy monográfiája, amely -- mint e két provincia történetének új kutatási módszerek és szempontok alapján való feldolgozása -- igen elismerő nemzetközi visszhangot váltott ki. Ő vezette a tokodi római erőd és temető ásatásait, szerkesztette és részben maga irta az erről szóló monográfiát. Jelentős kezdeményező szerepe van a Römische Inschriften Ungarns sorozat megjelenésében. Húsznál több tanulmánya jelent meg, részben magyarul, nagyobbrészt a legtekintélyesebb nemzetközi folyóiratokban, gyüjtőmüvekben. Folyamatban lévő, nagy tudományos és szervező képességeket igénylő vállalkozása a római császárkor teljes névanyagának elemző összeállitása, amelytől a római császárkor társadalmi mozgásainak mélyebb és adatszerübb ismerete várható.

Tudományos munkásságának specifikuma a régészeti és történeti szempontok együttes érvényesitése, a gazdaság-, társadalom- és hadtörténeti jelenségek komplex

szemlélete és értelmezése. Így sikerült a római Limes-nek eddig csak katonai szempontú elemzésén tullépve gazdasági és politikai hátterét s ezzel valóságos jelentőségét megállapitani /vö.: Der Limes u. die Provinzen, Zur Entstehung u. Eigenart der Nordgrenzen Roms/; egyre újabb részletelemzésekben tárja fel Pannonia rómaiságának kiterjedését és korlátait /vö. Pannonia Romana/, onomasticai tanulmányai pedig a társadalomtörténet új forrásanyagát teszik új megismerések forrásává. Jelentős a tudomány- és oktatás-szervező tevékenysége is. A MTA II. Oszt. elnökhelyettese /két évig gyakorlatilag az osztály vezetését is ellátta/. Elnöke az Ókori Régészeti Albizottságnak, több más bizottságnak tagja; két évig az ELTE rektorhelyettese, 1977 óta a Régészeti Tanszék, 1978 óta a Muzeológiai Tanszékcsoport és az MM Muzeológiai-Müvészettörténeti Szakbiz. vezetője. Számos kiemelkedő jelentőségü nemzetközi szervezetben tölt be felelős funkciót. Lev. tagja az Osztrák Tud. Akadémiának, "Honorary fellow"-ja a Society of Antiquaries-nek, rendes tagja a Deutsches Arch. Institutnak, tagja az Association Internationale d'Épigraphie Grecque et Latine nemzetközi komitéjának, a Limes-kongresszusok állandó bizottságának, az Année Épigraphique szerkesztőségének, stb.

Borzsák T. István
akadémiai rendes tag

Gerevich László
akadémiai rendes tag

Hahn István
akadémiai levelező tag

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Marx György

Születési helye, éve: Budapest, 1927.

Szükebb szakterülete: fizika /részecskefizika, relativitás-elmélet, asztrofizika/

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1970.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Eötvös Loránd Tudomány-Egyetem Atomfizikai Tanszék, tanszékvezető egyetemi tanár

Javaslat

Marx György levelező tag rendes taggá történő megválasztására

Marx György 1927-ben született Budapesten.
1970. óta az MTA levelező tagja.
1970-től az ELTE Atomfizikai Tanszékének vezető egyetemi tanára

Érdeklődése és tudományos alkotó tevékenysége igen széleskörü, szinte a természettudományok egész területét átfogja. Az elemi részek elméletének legizgalmasabb kérdései, valamint a csillagászat aktuális problémái mintegy harminc éve foglalkoztatják, és e területeken nemzetközi mércével mérve is elismerést kiváltó eredményeket ért el. Elég itt utalni a gyenge kölcsönhatások területén oly alapvető megmaradási tételnek a leptontöltés megmaradásoknak a felismerésére.

A levelező taggá történt megválasztása óta, különösen a részecskefizika asztrofizikai vonatkozásaiban, az ürkutatás valamint a fizikatanitás területén fejtett ki nemzetközi sulyu kutató és szervező tevékenységet.

A csillagászatban tiz éve ismert az un. "hiányzó tömeg" problémája. Galaxisokban, de főként galaxis-halmazokban a mozgási energia megbecsülhető a Doppler-effektusból; a gravitációs helyzeti energia pedig a látott égitestek eloszlásából. Azt tapasztalták, hogy a mozgási energia nagyobb, mint a helyzeti energia abszolut értéke. Ez ellentmond a rendszer stabilitásának. A megoldás csak az lehet, hogy valamilyen láthatatlan részek sürüsége adja a hiányzó tömeget. Marx György mutatott rá elsőként 1972-ben, hogy ha a neutrinónak a nyugalmi tömege zérustól különbözik, akkor ez szolgáltatja a hiányzó tömeget. A csillagászati megfigyelésekből a neutrinő nyugalmi energiájára 10-20 eV felsőkorlátot kapott. E témakörbe vágó vizsgálatait tanitványával , ifj. Szalay Sándorral folytatta, és rámutattak arra a lehetőségre, hogy a lehülő univerzumban először a tömeget domináló neutrinók csomósodtak, és ezt követték az atomok. Igy a galaxishalmazok keletkezése is megérthető. Kimutatták, hogy a galaxishalmazok megfigyelt sürüségeloszlása, egymástól való távolsága, egymás körüli keringési ideje egységesen magyarázható avval a feltevéssel, hogy a neutrinók nyugalmi energiája $\sim$15 eV. /1976/. Ezek a neutrinó nyugalmi tömegére vonatkozó vizsgálatai akkor keltettek nagy nemzetközi visszhangot, amikor 1980-ban egy moszkvai kutató csoport laboratóriumi méréssel /^{3}H bomlásból/ 25 $\pm$ 14 eV-ot kapott a neutrinók nyugalmi energiájára. Ugyanebben az

időben Reines a neutrinó-oszcilláció jelenségét észlelte, ami csak $m_o \neq 0$, esetén lehetséges. Ezek a mérések a vizsgálatok egész áradatát inditották el. A megjelenő publikációk Marx asztrofizikai vizsgálataira, mint az első idevonatkozó tudományos eredményre hivatkoznak. /A hivatkozások száma 70./ A SZUTA elnökségi szemináriuma is megtárgyalta 1980 tavaszán a tricium mérést, és azon kiemelték Marx és Szalay eredményét. Erről még az Izvesztyija is beszámolt.

Marx György a neutrinófizika egyik nemzetközileg is elismert vezető kutatója. Ő kezdeményezte még 1972-ben a Nemzetközi Neutrinó Konferenciák sorozatát, és azóta a Nemzetközi Neutrinó Bizottság vezetője. Eddig kilenc konferenciát rendeztek /ebből kettőt hazánkban/, amelyek szervezésében résztvett. A tizedik ismét Magyarországon lesz jövőre.

A másik terület, amelyen kifejtett tevékenysége határainkon kivül is ismert, a fizikatanitás korszerüsitését célzó program megvalósitása. Nagy nemzetközi tapasztalat birtokában dolgozta ki az uj tanterveket és mintegy tiz éve irányitja azt a munkát, amely erre felkésziti a tanárokat. Évente szervezi meg az ilyen témáju konferenciákat, résztvesz a készülő tankönyvek és tanári segédanyagok irásában. Munkáját itthon és külföldön egyaránt elismerik. Ezért kapta meg néhány évvel ezelőtt az Apáczai-dijat, tagja, illetve vezetője az ilyen témakörü nemzetközi szervezeteknek és folyóiratok szerkesztőbizottságának.

Elismeréssel kell szólni arról az ismeretterjesztő tevékenységéről is, amelyet magasszintü ismeretterjesztő könyveivel végez. Több könyve nivódijban részesült.

Marx György kutató és oktató, valamint szervező tevékenységének magas szinvonalát jelzik azok a kitüntetések, amelyeket itthon és külföldön ennek elismeréseként kapott. Csak példaként említünk meg néhányat: SZOT Müvészeti Dij /1970/, Nemzetközi Asztronautikai Akadémia tagja /1978/ Eötvös érem,/1971/,MTESZ dij /1978/; Apáczai Csere dij /1979/ Prágai Károly Egyetem érme /1979/.

Mindezek alapján javasoljuk, hogy az Akadémia következő közgyülése válassza meg Marx Györgyöt rendes taggá.

Budapest, 1981. szeptember 21.

Csikai Gyula, MTA lev.tagja

Szalay Sándor, MTA r.tagja

Nagy Károly, MTA lev.tagja

Kiss Dezső, MTA lev.tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Marx György

Születési helye, éve: Budapest, 1927.

Szükebb szakterülete: fizika /részecskefizika, relativitás-elmélet, asztrofizika/

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1970.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Eötvös Loránd Tudomány-Egyetem Atomfizikai Tanszék, tanszékvezető egyetemi tanár

Javaslat

Marx György levelező tag rendes taggá történő megválasztására

Marx György 1927-ben született Budapesten.
1970. óta az MTA levelező tagja.
1970-től az ELTE Atomfizikai Tanszékének vezető egyetemi tanára

Érdeklődése és tudományos alkotó tevékenysége igen széleskörü, szinte a természettudományok egész területét átfogja. Az elemi részek elméletének legizgalmasabb kérdései, valamint a csillagászat aktuális problémái mintegy harminc éve foglalkoztatják, és e területeken nemzetközi mércével mérve is elismerést kiváltó eredményeket ért el. Elég itt utalni a gyenge kölcsönhatások területén oly alapvető megmaradási tételnek a leptontöltés megmaradásoknak a felismerésére.

A levelező taggá történt megválasztása óta, különösen a részecskefizika asztrofizikai vonatkozásaiban, az ürkutatás valamint a fizikatanitás területén fejtett ki nemzetközi sulyu kutató és szervező tevékenységet.

A csillagászatban tiz éve ismert az un. "hiányzó tömeg" problémája. Galaxisokban, de főként galaxis-halmazokban a mozgási energia megbecsülhető a Doppler-effektusból; a gravitációs helyzeti energia pedig a látott égitestek eloszlásából. Azt tapasztalták, hogy a mozgási energia nagyobb, mint a helyzeti energia abszolut értéke. Ez ellentmond a rendszer stabilitásának. A megoldás csak az lehet, hogy valamilyen láthatatlan részek sürüsége adja a hiányzó tömeget. Marx György mutatott rá elsőként 1972-ben, hogy ha a neutrinónak a nyugalmi tömege zérustól különbözik, akkor ez szolgáltatja a hiányzó tömeget. A csillagászati megfigyelésekből a neutrinó nyugalmi energiájára 10-20 eV felsőkorlátot kapott. E témakörbe vágó vizsgálatait tanitványával , ifj. Szalay Sándorral folytatta, és rámutattak arra a lehetőségre, hogy a lehülő univerzumban először a tömeget domináló neutrinók csomósodtak, és ezt követték az atomok. Igy a galaxishalmazok keletkezése is megérthető. Kimutatták, hogy a galaxishalmazok megfigyelt sürüségeloszlása, egymástól való távolsága, egymás körüli keringési ideje egységesen magyarázható avval a feltevéssel, hogy a neutrinók nyugalmi energiája $\sim$15 eV. /1976/. Ezek a neutrinó nyugalmi tömegére vonatkozó vizsgálatai akkor keltettek nagy nemzetközi visszhangot, amikor 1980-ban egy moszkvai kutató csoport laboratóriumi méréssel /^{3}H bomlásból/ 25 $\pm$ 14 eV-ot kapott a neutrinók nyugalmi energiájára. Ugyanebben az

időben Reines a neutrinó-oszcilláció jelenségét észlelte, ami csak $m_o \neq 0$, esetén lehetséges. Ezek a mérések a vizsgálatok egész áradatát inditották el. A megjelenő publikációk Marx asztrofizikai vizsgálataira, mint az első idevonatkozó tudományos eredményre hivatkoznak. /A hivatkozások száma 70./ A SZUTA elnökségi szemináriuma is megtárgyalta 1980 tavaszán a tricium mérést, és azon kiemelték Marx és Szalay eredményét. Erről még az Izvesztyija is beszámolt.

Marx György a neutrinófizika egyik nemzetközileg is elismert vezető kutatója. Ő kezdeményezte még 1972-ben a Nemzetközi Neutrinó Konferenciák sorozatát, és azóta a Nemzetközi Neutrinó Bizottság vezetője. Eddig kilenc konferenciát rendeztek /ebből kettőt hazánkban/, amelyek szervezésében résztvett. A tizedik ismét Magyarországon lesz jövőre.

A másik terület, amelyen kifejtett tevékenysége határainkon kivül is ismert, a fizikatanitás korszerüsitését célzó program megvalósitása. Nagy nemzetközi tapasztalat birtokában dolgozta ki az uj tanterveket és mintegy tiz éve irányitja azt a munkát, amely erre felkésziti a tanárokat. Évente szervezi meg az ilyen témáju konferenciákat, résztvesz a készülő tankönyvek és tanári segédanyagok irásában. Munkáját itthon és külföldön egyaránt elismerik. Ezért kapta meg néhány évvel ezelőtt az Apáczai-dijat, tagja, illetve vezetője az ilyen témakörü nemzetközi szervezeteknek és folyóiratok szerkesztőbizottságának.

Elismeréssel kell szólni arról az ismeretterjesztő tevékenységéről is, amelyet magasszintü ismeretterjesztő könyveivel végez. Több könyve nivódijban részesült.

Marx György kutató és oktató, valamint szervező tevékenységének magas szinvonalát jelzik azok a kitüntetések, amelyeket itthon és külföldön ennek elismeréseként kapott. Csak példaként emlitünk meg néhányat: SZOT Müvészeti Dij /1970/, Nemzetközi Asztronautikai Akadémia tagja /1978/ Eötvös érem,/1971/,MTESZ dij /1978/; Apáczai Csere dij /1979/ Prágai Károly Egyetem érme /1979/.

Mindezek alapján javasoljuk, hogy az Akadémia következő közgyülése válassza meg Marx Györgyöt rendes taggá.

Budapest, 1981. szeptember 21.

Csikai Gyula, MTA lev.tagja

Szalay Sándor, MTA r.tagja

Nagy Károly, MTA lev.tagja

Kiss Dezső, MTA lev.tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: MÓCSY ANDRÁS

Születési helye, éve: Budapest, 1929

Szükebb szakterülete: régészet, epigrafika, ókori történet

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973

Jelenlegi munkahelye, beosztása:
Eötvös Loránd Tudományegyetem Régészeti Tanszék
tanszékvezető egyetemi tanár

Mócsy András akadémiai lev. tag /1973 óta/ a hazai Pannónia-kutatás és általában a római császárkori provincia-történet legjelentősebb, és nemzetközileg is legelismertebb képviselője. Kutató és tudományszervező tevékenysége, amely lev. taggá való választásáig is kiemelkedő jelentőségü volt, azóta is egyre gazdagodott. Ezen időszakban jelent meg Pannonia and Upper Moesia c. nagy monográfiája, amely -- mint e két provincia történetének új kutatási módszerek és szempontok alapján való feldolgozása -- igen elismerő nemzetközi visszhangot váltott ki. Ő vezette a tokodi római erőd és temető ásatásait, szerkesztette és részben maga irta az erről szóló monográfiát. Jelentős kezdeményező szerepe van a Römische Inschriften Ungarns sorozat megjelenésében. Húsznál több tanulmánya jelent meg, részben magyarul, nagyobbrészt a legtekintélyesebb nemzetközi folyóiratokban, gyüjtőmüvekben. Folyamatban lévő, nagy tudományos és szervező képességeket igénylő vállalkozása a római császárkor teljes névanyagának elemző összeállitása, amelytől a római császárkor társadalmi mozgásainak mélyebb és adatszerübb ismerete várható.

Tudományos munkásságának specifikuma a régészeti és történeti szempontok együttes érvényesitése, a gazdaság-, társadalom- és hadtörténeti jelenségek komplex

szemlélete és értelmezése. Így sikerült a római Limes-nek eddig csak katonai szempontú elemzésén tullépve gazdasági és politikai hátterét s ezzel valóságos jelentőségét megállapitani /vö.: Der Limes u. die Provinzen, Zur Entstehung u. Eigenart der Nordgrenzen Roms/; egyre újabb részletelemzésekben tárja fel Pannonia rómaiságának kiterjedését és korlátait /vö. Pannonia Romana/, onomasticai tanulmányai pedig a társadalomtörténet új forrásanyagát teszik új megismerések forrásává. Jelentős a tudomány- és oktatás-szervező tevékenysége is. A MTA II. Oszt. elnökhelyettese /két évig gyakorlatilag az osztály vezetését is ellátta/. Elnöke az Ókori Régészeti Albizottságnak, több más bizottságnak tagja; két évig az ELTE rektorhelyettese, 1977 óta a Régészeti Tanszék, 1978 óta a Muzeológiai Tanszékcsoport és az MM Muzeológiai-Müvészettörténeti Szakbiz. vezetője. Számos kiemelkedő jelentőségü nemzetközi szervezetben tölt be felelős funkciót. Lev. tagja az Osztrák Tud. Akadémiának, "Honorary fellow"-ja a Society of Antiquaries-nek, rendes tagja a Deutsches Arch. Institutnak, tagja az Association Internationale d'Épigraphie Grecque et Latine nemzetközi komitéjának, a Limes-kongresszusok állandó bizottságának, az Année Épigraphique szerkesztőségének, stb.

Borond T. Iván
akadémiai rendes tag

Gerevich László
akadémiai rendes tag

Hahn István
akadémiai levelező tag

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: MÓCSY ANDRÁS

Születési helye, éve: Budapest, 1929

Szükebb szakterülete: régészet, epigrafika, ókori történet

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973

Jelenlegi munkahelye, beosztása:
Eötvös Loránd Tudományegyetem Régészeti Tanszék
tanszékvezető egyetemi tanár

Mócsy András akadémiai lev. tag /1973 óta/ a hazai Pannónia-kutatás és általában a római császárkori provincia-történet legjelentősebb, és nemzetközileg is legelismertebb képviselője. Kutató és tudományszervező tevékenysége, amely lev. taggá való választásáig is kiemelkedő jelentőségü volt, azóta is egyre gazdagodott. Ezen időszakban jelent meg Pannonia and Upper Moesia c. nagy monográfiája, amely -- mint e két provincia történetének új kutatási módszerek és szempontok alapján való feldolgozása -- igen elismerő nemzetközi visszhangot váltott ki. Ő vezette a tokodi római erőd és temető ásatásait, szerkesztette és részben maga irta az erről szóló monográfiát. Jelentős kezdeményező szerepe van a Römische Inschriften Ungarns sorozat megjelenésében. Húsznál több tanulmánya jelent meg, részben magyarul, nagyobbrészt a legtekintélyesebb nemzetközi folyóiratokban, gyüjtőmüvekben. Folyamatban lévő, nagy tudományos és szervező képességeket igénylő vállalkozása a római császárkor teljes névanyagának elemző összeállitása, amelytől a római császárkor társadalmi mozgásainak mélyebb és adatszerübb ismerete várható.

Tudományos munkásságának specifikuma a régészeti és történeti szempontok együttes érvényesitése, a gazdaság-, társadalom- és hadtörténeti jelenségek komplex

szemlélete és értelmezése. Így sikerült a római Limes-nek eddig csak katonai szempontú elemzésén tullépve gazdasági és politikai hátterét s ezzel valóságos jelentőségét megállapitani /vö.: Der Limes u. die Provinzen, Zur Entstehung u. Eigenart der Nordgrenzen Roms/; egyre újabb részletelemzésekben tárja fel Pannonia rómaiságának kiterjedését és korlátait /vö. Pannonia Romana/, onomasticai tanulmányai pedig a társadalomtörténet új forrásanyagát teszik új megismerések forrásává. Jelentős a tudomány- és oktatás-szervező tevékenysége is. A MTA II. Oszt. elnökhelyettese /két évig gyakorlatilag az osztály vezetését is ellátta/. Elnöke az Ókori Régészeti Albizottságnak, több más bizottságnak tagja; két évig az ELTE rektorhelyettese, 1977 óta a Régészeti Tanszék, 1978 óta a Muzeológiai Tanszékcsoport és az MM Muzeológiai-Müvészettörténeti Szakbiz. vezetője. Számos kiemelkedő jelentőségü nemzetközi szervezetben tölt be felelős funkciót. Lev. tagja az Osztrák Tud. Akadémiának, "Honorary fellow"-ja a Society of Antiquaries-nek, rendes tagja a Deutsches Arch. Institutnak, tagja az Association Internationale d'Épigraphie Grecque et Latine nemzetközi komitéjának, a Limes-kongresszusok állandó bizottságának, az Année Épigraphique szerkesztőségének, stb.

Borzsák T. István
akadémiai rendes tag

Gerevich László
akadémiai rendes tag

Hahn István
akadémiai levelező tag

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Nagy Károly

Születési helye, éve: Ete, 1926.

Szűkebb szakterülete: fizika /elméleti fizika, kvantumelmélet, relativitáselmélet, elemi részek fizikája/

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1965.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Eötvös Loránd Tudomány-Egyetem Elméleti Fizikai Tanszék, tanszékvezető egyetemi tanár

JAVASLAT

Nagy Károly lev. tagnak az MTA tagjává történő választására

Nagy Károly 1926-ban született, 1965-ben lett az MTA levelező tagja

Tudományos egyéniségére a fizikai térelmélet gondolkodásmódja, elsősorban az elektromágneses tér szerepének mély és sokoldalu átérzése jellemző. Ezen az alapon egyaránt eredményesen nyult az elméleti fizika klasszikus -de még nyitott-kérdéseihez és a legaktuálisabb problémákhoz.

A polározható szigetelő és az elektromágneses tér összjátéka során kialakuló komplex energiaviszonyok elemzésével többek közt a fizika olyan nagy egyéniségei foglalkoztak, mint Abraham, Einstein, Laue, Minkowski, Tamm. A témát az energia és tehetetlenség ekvivalenciája alapján nemzetközileg elismert módon a Novobátzky-iskola köztük Nagy Károly tisztázta, a következtetéseket 1975-ben a kisérlet is megerősitette. Nagy Károly idevágó eredményei folyamatosan foglalkoztatják a kutatókat, munkáira külföldön ma is hivatkoznak. Nagy Károly a fénykvantumok izotróp szigetelőben mutatott viselkedésének tisztázása után a 80-as évek elején az anizotróp közegek esetét tárgyalta és tisztázta. Az általa kidolgozott kvantumelektrodinamikai elmélet szerint a fotonok kettősen törő közegben nem rendelkeznek éles impulzussal, igy inkább kvázirészecskének tekintendők. Ehhez az eredményhez szükség volt a törésmutató, a Poynting-vektor polarizációfüggésének -klasszikus elektrodinamika szempontjából is érdekes- analizisére.

Nagy Károly többévtizedes érdeklődési területét képezik az anyag gyenge kölcsönhatásai, elsősorban a fotonra sokban emlékeztető neutrinók. Erről a programról számolt be akadémiai székfoglalójában. Azóta megvizsgálta, hogy a legtisztább radioaktiv átalakulásnak tekinthető müon-bomlásban milyen hatást váltanak ki az elektromágneses tér által előidézett kisérőjelenségek. A korábban ellentmondásos helyzetet tisztáznia sikerült azáltal, hogy a müon-neutrinóra véges nyugalmi tömeget tételezett fel. Később munkatársaival az elektron-proton-ütközéseknél várható gyenge aszimmetriákat is elemezte.

Nagy Károly 1961 óta egyetemi tanár, 1968 óta vezeti az ELTE Elméleti Fizikai Tanszékét és Kutatócsoportját. Tudományos munkája mellett élete fő céljának a tanitást, elsősorban a leendő fizikatanárok nevelését vallja. Lendületes egyetemi előadásaira országszerte szivesen emlékeznek a fizikatanárok, volt tanitványai. Az utóbbi években munkaideje

jelentős részét arra forditja, hogy elméleti fizikai tankönyvsorozatot irjon tanárjelöltek számára. Nem véletlenül, hanem tudományos izlésének megfelelően eddig az Elektrodinamika és Kvantummechanika jelent meg, előbbi már három kiadásban. Levelező taggá választása óta további két tankönyv irásában is részt vállalt. Ezalatt tizenegy irása Akadémiánk különböző folyóirataiban, egy tanulmánya a Physics Lettersben, további tizenegy cikke pedig más magyar folyóiratokban jelent meg.

Nagy Károly vezetése alatt az ELTE Elméleti Fizikai Tanszékén tovább folytak a részecskefizikai vizsgálatok, kiteljesedtek a statisztikus fizikai kutatások. Ezen tulmenően 15 éven keresztül volt az ELTE egyik legfelsőbb vezetője, 6 éven át vezette az MTA Fizikai Bizottságát, 3 évig volt a TMB titkára, 10 éven át volt az MSZMP Budapesti Bizottságának tagja, jelenleg a Müvelődési Minisztérium Fizikai Bizottságának elnöke. Ezek a közéleti feladatok nem csupán formailag, de érdemben is tetemes mértékben igénybevették munkabirását. Sokrétü tevékenységének elismerését az Oktatásügy Kiváló Dolgozója (1963), Munkaérdemrend arany fokozata (1969), a leningrádi egyetem diszdoktori oklevele (1967), a finn Fehér Rózsa Érdemrend parancsnoki fokozata (1969), legutóbb pedig egész professzori müködését méltányoló Apáczai-dij jelentette.

Nagy Károlyt tudományos, nevelői és tudománypolitikai tevékenysége alapján méltónak érezzük arra, hogy Akadémiánk tagjai közé válassza.

Csikai Gyula, MTA lev.tag

Marx György, MTA lev.tag

Szalay Sándor, MTA r.tag

Gáspár Rezső, MTA r.tag

Lovas István, MTA lev.tag

Kiss Dezső, MTA lev.tag

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Nagy Károly

Születési helye, éve: Ete, 1926.

Szűkebb szakterülete: fizika /elméleti fizika, kvantumelmélet, relativitáselmélet, elemi részek fizikája/

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1965.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Eötvös Loránd Tudomány-Egyetem Elméleti Fizikai Tanszék, tanszékvezető egyetemi tanár

JAVASLAT

Nagy Károly lev. tagnak az MTA tagjává történő választására

Nagy Károly 1926-ban született, 1965-ben lett az MTA levelező tagja. Tudományos egyéniségére a fizikai térelmélet gondolkodásmódja, elsősorban az elektromágneses tér szerepének mély és sokoldalu átérzése jellemző. Ezen az alapon egyaránt eredményesen nyult az elméleti fizika klasszikus -de még nyitott-kérdéseihez és a legaktuálisabb problémákhoz.

A polározható szigetelő és az elektromágneses tér összjátéka során kialakuló komplex energiaviszonyok elemzésével többek közt a fizika olyan nagy egyéniségei foglalkoztak, mint Abraham, Einstein, Laue, Minkowski, Tamm. A témát az energia és tehetetlenség ekvivalenciája alapján nemzetközileg elismert módon a Novobátzky-iskola köztük Nagy Károly tisztázta, a következtetéseket 1975-ben a kisérlet is megerősitette. Nagy Károly idevágó eredményei folyamatosan foglalkoztatják a kutatókat, munkáira külföldön ma is hivatkoznak. Nagy Károly a fénykvantumok izotróp szigetelőben mutatott viselkedésének tisztázása után a 80-as évek elején az anizotróp közegek esetét tárgyalta és tisztázta. Az általa kidolgozott kvantumelektrodinamikai elmélet szerint a fotonok kettősen törő közegben nem rendelkeznek éles impulzussal, igy inkább kvázirészecskének tekintendők. Ehhez az eredményhez szükség volt a törésmutató, a Poynting-vektor polarizációfüggésének -klasszikus elektrodinamika szempontjából is érdekes- analizisére.

Nagy Károly többévtizedes érdeklődési területét képezik az anyag gyenge kölcsönhatásai, elsősorban a fotonra sokban emlékeztető neutrinók. Erről a programról számolt be akadémiai székfoglalójában. Azóta megvizsgálta, hogy a legtisztább radioaktiv átalakulásnak tekinthető müon-bomlásban milyen hatást váltanak ki az elektromágneses tér által előidézett kisérőjelenségek. A korábban ellentmondásos helyzetet tisztáznia sikerült azáltal, hogy a müon-neutrinóra véges nyugalmi tömeget tételezett fel. Később munkatársaival az elektron-proton-ütközéseknél várható gyenge aszimmetriákat is elemezte.

Nagy Károly 1961 óta egyetemi tanár, 1968 óta vezeti az ELTE Elméleti Fizikai Tanszékét és Kutatócsoportját. Tudományos munkája mellett élete fő céljának a tanitást, elsősorban a leendő fizikatanárok nevelését vallja. Lendületes egyetemi előadásaira országszerte szivesen emlékeznek a fizikatanárok, volt tanitványai. Az utóbbi években munkaideje

jelentős részét arra forditja, hogy elméleti fizikai tankönyvsorozatot irjon tanárjelöltek számára. Nem véletlenül, hanem tudományos izlésének megfelelően eddig az Elektrodinamika és Kvantummechanika jelent meg, előbbi már három kiadásban. Levelező taggá választása óta további két tankönyv irásában is részt vállalt. Ezalatt tizenegy irása Akadémiánk különböző folyóirataiban, egy tanulmánya a Physics Lettersben, további tizenegy cikke pedig más magyar folyóiratokban jelent meg.

Nagy Károly vezetése alatt az ELTE Elméleti Fizikai Tanszékén tovább folytak a részecskefizikai vizsgálatok, kiteljesedtek a statisztikus fizikai kutatások. Ezen tulmenően 15 éven keresztül volt az ELTE egyik legfelsőbb vezetője, 6 éven át vezette az MTA Fizikai Bizottságát, 3 évig volt a TMB titkára, 10 éven át volt az MSZMP Budapesti Bizottságának tagja, jelenleg a Müvelődési Minisztérium Fizikai Bizottságának elnöke. Ezek a közéleti feladatok nem csupán formailag, de érdemben is tetemes mértékben igénybevették munkabirását. Sokrétü tevékenységének elismerését az Oktatásügy Kiváló Dolgozója (1963), Munkaérdemrend arany fokozata (1969), a leningrádi egyetem diszdoktori oklevele (1967), a finn Fehér Rózsa Érdemrend parancsnoki fokozata (1969), legutóbb pedig egész professzori müködését méltányoló Apáczai-dij jelentette.

Nagy Károlyt tudományos, nevelői és tudománypolitikai tevékenysége alapján méltónak érezzük arra, hogy Akadémiánk tagjai közé válassza.

Csikai Gyula, MTA lev.tag

Marx György, MTA lev.tag

Szalay Sándor, MTA r.tag

Gáspár Rezső, MTA r.tag

Lovas István, MTA lev.tag

Kiss Dezső, MTA lev.tag

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: NAGY PÉTER

Születési helye, éve: Budapest, 1920

Szűkebb szakterülete: magyar és francia irodalomtörténet

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973

Jelenlegi munkahelye, beosztása: ELTE BK Összehasonlító és Világirodalmi Tanszék
tszv. egyetemi tanár

J a v a s l a t

Nagy Péternek a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjának rendes taggá való megválasztására

Indulásától sokirányu irodalomtörténeti érdeklődés jellemzi és e sokirányusággal együtt, munkásságát a publikációk gazdag sora kiséri. 1973-ban lett Akadémiánk levelező tagja. Az azóta eltelt közel egy évtized leforgása alatt tudományos érdeklődése még tovább is bővült. Kiadott munkái - a mellékelt bibliográfia is tanusitja - egyik legsokoldalubb és leggazdagabb termésü irodalomtörténészeink közé sorolják.

Pályakezdésétől foglalkoztatta Nagy létert századunk magyar irodalma. Azon belül is elsősorban a Nyugat nagy nemzedékének prózája. De nem kisebb mértékben tárgya érdeklődésének a XX. századi magyar dráma és szinjátszás. Tudományos munkásságának egyik fővonása, hogy a történeti elemzéseket sohasem választotta el az élő irodalom következetes szemmeltartásától, rendszeres kritikai munkát végezve. De ugyanigy nem hiányzott tevékenységében az elméleti érdeklődés, ilyenirányu vizsgálatokat ugyancsak folytatva. Másik fővonása müveinek, hogy irodalmunkat világirodalmi távlatokban szemléli, a magyar jelenségekhez felvázolja a különböző jellegü eszmei és más világirodalmi összefüggéseket. Ettől elválaszthatatlan törekvésének egy másik fontos rétege; tanulmányok a XX. századi francia, angol és amerikai irodalmak területéről. Ez a sokirányu munkásság monográfiákban és vitacikkekben valósul meg.

1973 óta tizenkét önálló munkát és több mint harminc tanulmányt hozott Nagy Péter nyilvánosságra. Az önálló munkák közül kettő nagy monográfiának / Móricz Zsigmond, Szabó Dezső/ uj kiadása, s ugyancsak kettő / Szabó Dezső, A kötél legendája, Magyar drámairók, 16-18. század / válogatás, szerkesztés, kisérő tanulmánnyal ellátott szövegkiadás. A többi könyve azonban kivétel nélkül gyüjteménye különböző természetü irásainak,.illetőleg egy olyan mü, melyben a XVII. századi francia irodalmat helyezte uj megvilágitásba.Könyveinek és tanulmányainak részletes értékelésére ez esetben aligha vállalkozhatunk. Csupán jelezni tudjuk, hogy két kötete / Utjelző, Olvasó / tanulmányainak ujabb, érdeklődésének gazdagságát is kifejező egybegyüjtése.

A másik kettő pedig / Drámai arcélek, Zsöllyére itélve / a magyar drámatörténet részben feltárt, valójában feltáratlan jelenségeinek elemzése és értékelése, valamint szinházi kritikáinak anyagát foglalja magába.

Nagy Péter munkásságának értékeit jellemezve külön fontosságot kell tulajdonitanunk annak, hogy müveinek egy része idegen nyelven - jórészt franciául - látott napvilágot. Ezek a publikációk egyrészt közvetitik külföld számára a magyar irodalmat, másrészt reprezentálják irodalomtörténetünk szinvonalát. Idegen nyelvü kiadványainak sorába tartozik az a könyve is - Libertinage et Révolution - amely abba a csoportba tartozik, amellyel levelező taggá történt megválasztása óta, addig általa nem tárgyalt területet hóditott meg. A francia irodalomnak e korszakát uj megvilágitásba helyező mü értékét az a körülmény is jelzi, hogy a nevezetes párisi kiadó, a Gallimard vállalkozott megjelentetésére, de még inkább az, hogy a franciaországi tudományos sajtóban elismerő visszhangra talált. Tudományos érdeklődésének bővülését néhány régi magyar irodalommal foglalkozó tanulmánya is jelzi. Közülük is kiemelendő a 16-18. századidrámánkról szóló irása, melyben uj, értékes megfigyelésekkel e területen is g gazdagitotta irodalomtörténetirásunkat. E müvével Nagy Péter egész irodalmunknak legjobb értőjévé és értelmezőjévé vált.

Széleskörü és gazdag irodalomtörténetiroi tevékenysége mellett utalnunk szükséges szervezői munkájára. Nagy Péter jelentékeny érdemei közé tartozik, hogy Összehasonlító és világirodalmi tanszékké szervezte át az ELTE Világirodalmi tanszékét. Magas szinvonalon szerkeszti a Magyar Irodalomtörténeti Társaság folyóiratát, az Irodalomtörténetet. Több cikluson át elnöke volt a Tudományos Minősitő Bizottság Irodalomtörténeti Szakbizottságának. Jelenleg a TMB plénumának tagja. Vezetője, illetőleg vezetőségi tagja számos akadémiai, minisztériuni, s más kulturális szervezetnek. Nagy Péter, aki gyakran tart külföldi forumokon előadásokat, tagja nemzetközi tudományos testületeknek is. Igy választott tagja az Académie Européenne des Sciences,des Arts et des Lettres-nek és e Párizsban székelő testület Conseil International-jának.

Előterjesztésünk nem lenne teljes, ha nem emlitenénk meg, hogy Nagy Péter nemcsak kiemelkedő tudós, hanem kitünő tanár,mint az ELTE Összehasonlító és Világirodalmi tanszékének vezetője.

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: NAGY PÉTER

Születési helye, éve: Budapest, 1920

Szűkebb szakterülete: magyar és francia irodalomtörténet

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973

Jelenlegi munkahelye, beosztása: ELTE BK Összehasonlító és Világirodalmi Tanszék tszv. egyetemi tanár

J a v a s l a t

Nagy Péternek a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjának rendes taggá való megválasztására

Indulásától sokirányu irodalomtörténeti érdeklődés jellemzi és e sokirányusággal együtt, munkásságát a publikációk gazdag sora kiséri. 1973-ban lett Akadémiánk levelező tagja. Az azóta eltelt közel egy évtized leforgása alatt tudományos érdeklődése még tovább is bővült. Kiadott munkái - a mellékelt bibliográfia is tanusitja - egyik legsokoldalubb és leggazdagabb termésü irodalomtörténészeink közé sorolják.

Pályakezdésétől foglalkoztatta Nagy létert századunk magyar irodalma. Azon belül is elsősorban a Nyugat nagy nemzedékének prózája. De nem kisebb mértékben tárgya érdeklődésének a XX. századi magyar dráma és szinjátszás. Tudományos munkásságának egyik fővonása, hogy a történeti elemzéseket sohasem választotta el az élő irodalom következetes szemmeltartásától, rendszeres kritikai munkát végezve. De ugyanigy nem hiányzott tevékenységében az elméleti érdeklődés, ilyenirányu vizsgálatokat ugyancsak folytatva. Másik fővonása müveinek, hogy irodalmunkat világirodalmi távlatokban szemléli, a magyar jelenségekhez felvázolja a különböző jellegü eszmei és más világirodalmi összefüggéseket. Ettől elválaszthatatlan törekvésének egy másik fontos rétege; tanulmányok a XX. századi francia, angol és amerikai irodalmak területéről. Ez a sokirányu munkásság monográfiákban és vitacikkekben valósul meg.

1973 óta tizenkét önálló munkát és több mint harminc tanulmányt hozott Nagy Péter nyilvánosságra. Az önálló munkák közül kettő nagy monográfiának / Móricz Zsigmond, Szabó Dezső/ uj kiadása, s ugyancsak kettő / Szabó Dezső, A kötél legendája, Magyar drámairók, 16-18. század / válogatás, szerkesztés, kisérő tanulmánnyal ellátott szövegkiadás. A többi könyve azonban kivétel nélkül gyüjteménye különböző természetü irásainak,.illetőleg egy olyan mü, melyben a XVII. századi francia irodalmat helyezte uj megvilágitásba.Könyveinek és tanulmányainak részletes értékelésére ez esetben aligha vállalkozhatunk. Csupán jelezni tudjuk, hogy két kötete / Utjelző, Olvasó / tanulmányainak ujabb, érdeklődésének gazdagságát is kifejező egybegyüjtése.

A másik kettő pedig / Drámai arcélek, Zsöllyére itélve / a magyar drámatörténet részben feltárt, valójában feltáratlan jelenségeinek elemzése és értékelése, valamint szinházi kritikáinak anyagát foglalja magába.

Nagy Péter munkásságának értékeit jellemezve külön fontosságot kell tulajdonitanunk annak, hogy müveinek egy része idegen nyelven - jórészt franciául - látott napvilágot. Ezek a publikációk egyrészt közvetitik külföld számára a magyar irodalmat, másrészt reprezentálják irodalomtörténetünk szinvonalát. Idegen nyelvü kiadványainak sorába tartozik az a könyve is - Libertinage et Révolution - amely abba a csoportba tartozik, amellyel levelező taggá történt megválasztása óta, addig általa nem tárgyalt területet hóditott meg. A francia irodalomnak e korszakát uj megvilágitásba helyező mü értékét az a körülmény is jelzi, hogy a nevezetes párisi kiadó, a Gallimard vállalkozott megjelentetésére, de még inkább az, hogy a franciaországi tudományos sajtóban elismerő visszhangra talált. Tudományos érdeklődésének bővülését néhány régi magyar irodalommal foglalkozó tanulmánya is jelzi. Közülük is kiemelendő a 16-18. századidrámánkról szóló irása, melyben uj, értékes megfigyelésekkel e területen is g gazdagitotta irodalomtörténetirásunkat. E müvével Nagy Péter egész irodalmunknak legjobb értőjévé és értelmezőjévé vált.

Széleskörü és gazdag irodalomtörténetiroi tevékenysége mellett utalnunk szükséges szervezői munkájára. Nagy Péter jelentékeny érdemei közé tartozik, hogy Összehasonlító és világirodalmi tanszékké szervezte át az ELTE Világirodalmi tanszékét. Magas szinvonalon szerkeszti a Magyar Irodalomtörténeti Társaság folyóiratát, az Irodalomtörténetet. Több cikluson át elnöke volt a Tudományos Minősitő Bizottság Irodalomtörténeti Szakbizottságának. Jelenleg a TMB plénumának tagja. Vezetője, illetőleg vezetőségi tagja számos akadémiai, minisztériuni, s más kulturális szervezetnek. Nagy Péter, aki gyakran tart külföldi forumokon előadásokat, tagja nemzetközi tudományos testületeknek is. Igy választott tagja az Académie Européenne des Sciences,des Arts et des Lettres-nek és e Párizsban székelő testület Conseil International-jának.

Előterjesztésünk nem lenne teljes, ha nem emlitenénk meg, hogy Nagy Péter nemcsak kiemelkedő tudós, hanem kitünő tanár,mint az ELTE Összehasonlító és Világirodalmi tanszékének vezetője.

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Peschka Vilmos

Születési helye, éve: Budapest, 1929.

Szükebb szakterülete: jogelmélet, jogfilozófia

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: MTA Állam- és Jogtudományi Intézet, tudományos tanácsadó

Ajánlás rendes tagságra

Név: Dr. Peschka Vilmos

Születési hely, év: Budapest, 1929.

Akadémiai levelező tagság kelte: 1976.

Jelenlegi munkahely, beosztás: MTA ÁJI tudományos tanácsadó, ELTE másodállásu egyetemi tanár

A jog társadalom-ontológiai megközelitése az elmult évtizedben a marxista jogfilozófia megujulását eredményezte. Ebben a nemzetközileg is elismert és élénk érdeklődéssel kisért folyamatban kimagasló helyet foglal el ennek az átalakulásnak uttörője és mai napig középponti alakja: Peschka Vilmos, aki Szabó Imre tanitványaként vált iskolateremtővé. Munkássága azért válthatta ki a hazai és nemzetközi szakirodalom - vitákban és forditásokban mérhetően élénk - érdeklődését, mert sikerült a lukácsi ontológia szemléletét és kiindulópontjait egy olyan területen érvényesitenie, amelyre nézve - pl. az irodalomtudománynyal és az esztétikával ellentétben - Lukács Györgynek is legfeljebb zseniális sejtései voltak. A rendszerré fejlesztés - méghozzá rendkivüli erudicióval - Peschka Vilmos tudományos teljesitményének köszönhető. Peschka Vilmos tiszteletreméltóan gazdag irodalmi munkásságában - csak az elmult két évben három kötet - példásan harmonikus egységben jelentkezik elmélyültség és eredetiség, társadalmi érzékenység és

tudományos következetesség. Kutatásai a szükebben vett jogelmélet és a jogalkotási, jogalkalmazási gyakorlat kérdésein tul átfogják az elmélettörténet, a polgári jog, az etika és a filozófiai visszatükrözéselmélet problémáit is. A nemzetközi irodalomban elsőként sikerült föltárnia a jogi norma látszólag jogászi módra elvont szerkezetében a mindennapi élet, a munka strukturáinak reprodukciós mechanizmusát. Kimagasló alapkutatásai közepette jelentős tudományszervező és oktató tevékenységet fejt ki, társadalmi-közéleti munkássága pedig a jogalkotás tudományos megalapozását szolgálja a kodifikáció segitésével. 1976 óta ellátja a TMB Jogi Szakbizottsága elnöki teendőit, elnöke a Nemzetközi Jogfilozófiai Társaság magyar tagozatának és részt vesz a Társaság nemzetközi folyóiratának szerkesztésében. Az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán egyetemi tanárként oktat és hozzájárul a posztgraduális szakemberképzéshez is.

Budapest, 1981. szeptember 21.

/ Kovács István /
akadémikus

/ Eörsi Gyula /
akadémikus

/Kulcsár Kálmán/
akadémikus

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Peschka Vilmos

Születési helye, éve: Budapest, 1929.

Szükebb szakterülete: jogelmélet, jogfilozófia

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: MTA Állam- és Jogtudományi Intézet, tudományos tanácsadó

Ajánlás rendes tagságra

Név: Dr. Peschka Vilmos

Születési hely, év: Budapest, 1929.

Akadémiai levelező tagság kelte: 1976.

Jelenlegi munkahely, beosztás: MTA ÁJI tudományos tanácsadó, ELTE másodállásu egyetemi tanár

A jog társadalom-ontológiai megközelitése az elmult évtizedben a marxista jogfilozófia megujulását eredményezte. Ebben a nemzetközileg is elismert és élénk érdeklődéssel kisért folyamatban kimagasló helyet foglal el ennek az átalakulásnak uttörője és mai napig középponti alakja: Peschka Vilmos, aki Szabó Imre tanitványaként vált iskolateremtővé. Munkássága azért válthatta ki a hazai és nemzetközi szakirodalom - vitákban és forditásokban mérhetően élénk - érdeklődését, mert sikerült a lukácsi ontológia szemléletét és kiindulópontjait egy olyan területen érvényesitenie, amelyre nézve - pl. az irodalomtudománynyal és az esztétikával ellentétben - Lukács Györgynek is legfeljebb zseniális sejtései voltak. A rendszerré fejlesztés - méghozzá rendkivüli erudicióval - Peschka Vilmos tudományos teljesitményének köszönhető. Peschka Vilmos tiszteletreméltóan gazdag irodalmi munkásságában - csak az elmult két évben három kötet - példásan harmonikus egységben jelentkezik elmélyültség és eredetiség, társadalmi érzékenység és

tudományos következetesség. Kutatásai a szükebben vett jogelmélet és a jogalkotási, jogalkalmazási gyakorlat kérdésein tul átfogják az elmélettörténet, a polgári jog, az etika és a filozófiai visszatükrözéselmélet problémáit is. A nemzetközi irodalomban elsőként sikerült föltárnia a jogi norma látszólag jogászi módra elvont szerkezetében a mindennapi élet, a munka strukturáinak reprodukciós mechanizmusát. Kimagasló alapkutatásai közepette jelentős tudományszervező és oktató tevékenységet fejt ki, társadalmi-közéleti munkássága pedig a jogalkotás tudományos megalapozását szolgálja a kodifikáció segitésével. 1976 óta ellátja a TMB Jogi Szakbizottsága elnöki teendőit, elnöke a Nemzetközi Jogfilozófiai Társaság magyar tagozatának és részt vesz a Társaság nemzetközi folyóiratának szerkesztésében. Az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán egyetemi tanárként oktat és hozzájárul a posztgraduális szakemberképzéshez is.

Budapest, 1981. szeptember 21.

/ Kovács István /
akadémikus

/ Eörsi Gyula /
akadémikus

/Kulcsár Kálmán/
akadémikus

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: PETRÁNYI Gyula

Születési helye, éve: Budapest, 1912

Szűkebb szakterülete: Belgyógyászat; klinikai farmakológia; immunológia; nephrologia

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973

Jelenlegi munkahelye, beosztása: SOTE II. Belgyógyászati Klinika igazgatója, egyetemi tanár

AJÁNLÁS AKADÉMIAI RENDES TAGSÁGRA

Név: Petrányi Gyula dr /sz: Budapest,1912/

Szakterülete: belgyógyászat, immunológia, nephrologia, klinikai farmakológia

Az MTA levelező tagja: 1973 óta

Jelenlegi munkahelye és beosztása: tszv. egyetemi tanár,
a Semmelweis OTE II.sz.Belklinikájának igazgatója,
az Országos Belgyógyászati Intézet igazgatója,
az ETT elnöke

Indoklás:

Petrányi Gyula munkássága az orvosképzésben,továbbképzésben, a hazai klinikai immunológia és klinikai farmakológia kifejlesztésében közismert. Tanitványai és munkatársai közül az ő irányitásával 25-en értek el kandidatusi, 3-an pedig doktori tudományos fokozatot. Több lett másod-, ill. cimzetes professzor és 3 jelenleg belgyógyász tanszékvezető egyetemi tanár, klinikai igazgató.

Munkásságát levelező taggá választása /1973/ óta is töretlenül folytatta Debrecenben /ahol kutatásai irányait tanitványai folytatják/, majd áthelyezése óta /1974/ a Semmelweis OTE II.sz.Belklinikáján. Itt Budapeston uj és hamar eredményesen kutató munkacsoportot szervezett.
Már mint levelező tag több mint 60 tudományos munkát közölt hazai és külföldi folyóiratokban, több monográfiát szerkesztett és könyvrészletet irt. Tankönyvei ujabb,korszerüsitett átdolgozásokban jelentek meg.
Akadémiai nivó-dijat kapott az "Autoimmun Betegségek" /Akad. Kiadó,1974/ és Eü.Min. nivó-dijat a "Nephrologia" /Medicina, 1980/ c.könyv.

Részt vett, ill. vesz az MTA tudományos szervező munkájában és elősegitette a kutatási eredmények felhasználását.
Tagja volt a Tudomány és Technika Társadalmi Hatásaival Foglalkozó Elnökségi Bizottságnak, elnöke az MTA-Eü.Min. Immunologiai Kutatásokkal Foglalkozó Közös Bizottságnak, tagja a Tervhivatal Munkaerő és Eletszinvonal Bizottságának.
Több MOTESz Társaság alapitó tagja.

Megalapitásától elnöke a Magyar Nephrologiai Társaságnak.
Az általa régebben kezdeményezett komplex immunoszuppressziv terápia máig is korszerü módszere az autoimmun kórképek és az immun patogenezisü vesebajok gyógyitásának.
Klinikáján kisérleti kutatási célu dialysis részleget alakitott ki uj módszerek /peritoneális dialysis,haemofiltráció, stb/ fejlesztésére és az ezekben elért kutatási eredmények gyakorlati elterjesztésére.

An NDK Nephrologiai Társaság tiszteletbeli tagjává választotta. Ily módon méltó folytatója és elismert képviselője a nagy multú hazai nefrológiai iskolának. Rendszeres szereplője hazai és külföldi kongresszusoknak, symposiumoknak.

Foglalkozott az emberen végzett orvosi kutatások etikájával és igyekezete eredményeképpen alakult meg a Kutatás-Etikai Orvosi Bizottság /KEOB/ az ETT keretében.

Munkásságának fő iránya továbbra is a klinikai immunológia, az immun fiziológia és patológia, a tumor immunológia és az immunofarmakológia /l.irodalomjegyzék/.

Munkásságát a megbizhatóság, reprodukálhatóság és az ötletesség jellemzik. Kutatási témái a pontosabb diagnosztikát és eredményesebb terápiát szolgálják.

Jelenleg főleg a következő kutatási irányokban dolgozik, és ezekből jelennek meg közleményei:

- a glomerulonephritisek pathogenesise; a biopsiás kép összefüggése a klinikai tünetekkel és az immunomodulációs terápia várható eredményességével;
- korai /praeklinikai/ tumor diagnosztika;
- az immun-systema fiziológiás, trophicus funkciója és szerepe a regenerációkban, valamint a kóros hyperplasiák kifejlődésében.

Melléklet: Irodalomjegyzék

Budapest, 1981. julius

Donhoffer Szilárd r. tag

Dr.Lapis Károly
az MTA r.tagja

Dr. Bálint Péter
az MTA r.tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: PETRÁNYI Gyula

Születési helye, éve: Budapest, 1912

Szűkebb szakterülete: Belgyógyászat; klinikai farmakológia; immunológia; nephrologia

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973

Jelenlegi munkahelye, beosztása: SOTE II. Belgyógyászati Klinika igazgatója, egyetemi tanár

AJÁNLÁS AKADÉMIAI RENDES TAGSÁGRA

Név: Petrányi Gyula dr /sz: Budapest,1912/

Szakterülete: belgyógyászat, immunológia, nephrologia, klinikai farmakológia

Az MTA levelező tagja: 1973 óta

Jelenlegi munkahelye és beosztása: tszv. egyetemi tanár,
a Semmelweis OTE II.sz.Belklinikájának igazgatója,
az Országos Belgyógyászati Intézet igazgatója,
az ETT elnöke

Indoklás:

Petrányi Gyula munkássága az orvosképzésben,továbbképzésben, a hazai klinikai immunológia és klinikai farmakológia kifejlesztésében közismert. Tanitványai és munkatársai közül az ő irányitásával 25-en értek el kandidatusi, 3-an pedig doktori tudományos fokozatot. Több lett másod-, ill. cimzetes professzor és 3 jelenleg belgyógyász tanszékvezető egyetemi tanár, klinikai igazgató.

Munkásságát levelező taggá választása /1973/ óta is töretlenül folytatta Debrecenben /ahol kutatásai irányait tanitványai folytatják/, majd áthelyezése óta /1974/ a Semmelweis OTE II.sz.Belklinikáján. Itt Budapesten uj és hamar eredményesen kutató munkacsoportot szervezett.
Már mint levelező tag több mint 60 tudományos munkát közölt hazai és külföldi folyóiratokban, több monográfiát szerkesztett és könyvrészletet irt. Tankönyvei ujabb,korszerüsitett átdolgozásokban jelentek meg.
Akadémiai nivó-dijat kapott az "Autoimmun Betegségek" /Akad. Kiadó,1974/ és Eü.Min. nivó-dijat a "Nephrologia" /Medicina, 1980/ c.könyv.

Részt vett, ill. vesz az MTA tudományos szervező munkájában és elősegitette a kutatási eredmények felhasználását.
Tagja volt a Tudomány és Technika Társadalmi Hatásaival Foglalkozó Elnökségi Bizottságnak, elnöke az MTA-Eü.Min. Immunologiai Kutatásokkal Foglalkozó Közös Bizottságnak, tagja a Tervhivatal Munkaerő és Életszinvonal Bizottságának.
Több MOTESz Társaság alapitó tagja.

Megalapitásától elnöke a Magyar Nephrologiai Társaságnak.
Az általa régebben kezdeményezett komplex immunoszuppressziv terápia máig is korszerü módszere az autoimmun kórképek és az immun patogenezisü vesebajok gyógyitásának.
Klinikáján kisérleti kutatási célu dialysis részleget alakitott ki uj módszerek /peritoneális dialysis,haemofiltráció, stb/ fejlesztésére és az ezekben elért kutatási eredmények gyakorlati elterjesztésére.

An NDK Nephrologiai Társaság tiszteletbeli tagjává választotta. Ily módon méltó folytatója és elismert képviselője a nagy multú hazai nefrológiai iskolának. Rendszeres szereplője hazai és külföldi kongresszusoknak, symposiumoknak.

Foglalkozott az emberen végzett orvosi kutatások etikájával és igyekezete eredményeképpen alakult meg a Kutatás-Etikai Orvosi Bizottság /KEOB/ az ETT keretében.

Munkásságának fő iránya továbbra is a klinikai immunológia, az immun fiziológia és patológia, a tumor immunológia és az immunofarmakológia /l.irodalomjegyzék/.

Munkásságát a megbizhatóság, reprodukálhatóság és az ötletesség jellemzik. Kutatási témái a pontosabb diagnosztikát és eredményesebb terápiát szolgálják.

Jelenleg főleg a következő kutatási irányokban dolgozik, és ezekből jelennek meg közleményei:

- a glomerulonephritisek pathogenesise; a biopsiás kép összefüggése a klinikai tünetekkel és az immunomodulációs terápia várható eredményességével;
- korai /praeklinikai/ tumor diagnosztika;
- az immun-systema fiziológiás, trophicus funkciója és szerepe a regenerációkban, valamint a kóros hyperplasiák kifejlődésében.

Melléklet: Irodalomjegyzék

Budapest, 1981. julius

Donhoffer Szilárd r. tag

Dr.Lápis Károly
az MTA r.tagja

Dr. Bálint Péter
az MTA r.tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: PETRI Gábor

Születési helye, éve: Budapest, 1914

Szűkebb szakterülete: Sebészet; kisérletes sebészet

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Szegedi Orvostudományi Egyetem Kisérleti Sebészeti Intézetének igazgatója, egyetemi tanár; az Egyetem rektora

Akadémiai rendes tagságra történő ajánlás

Név: Dr. P e t r i Gábor

Szül.hely,év: Budapest, 1914.

Jelenlegi munkahely, beosztás: tszkv egyetemi tanár a Szegedi Orvostudományi Egyetem I. sz. Sebészeti Klinikáján és a Kisérleti Sebészeti Intézetének igazgatója, a Szegedi Orvostudományi Egyetem rektora; az MTA Orvosi Osztályának elnöke.

Indoklás:

Szakirodalmi tevékenységét eddigi munkaterületén folytatta. 1976 óta 29 közleménye jelent meg, intézetéből ugyanezen idő óta 232 dolgozat jelent meg. A közlemények zöme a bél kórélettanával és a transzplantatió immunológiájával foglalkozik. A veseátültetésről irt könyvfejezete (monográfiában) díjnyertes hivódij-jutalmat kapott. Kiemelkedőnek tartjuk, hogy a Petri akadémikus által szerzőként is jelzett dolgozatok száma messze kisebb, mint amennyi dolgozatban aktiv irányitóként szerepet játszott. A Szegedi Kisérleti Sebészeti Intézet hazánkban egyedülálló bázisa a sebészeti patológiai kutatásoknak.

1976-ban nyilvánitották regionális központtá a vezetése alatt álló klinika szivsebészeti osztályát,müvese állomását; ezekben az években vált rutin tevékenységgé intézetében a veseátültetés, amelyet a 60-as években ő kezdeményezett.

Szakma-politikai aktivitása rendkivül széleskörü. 1975 óta megszakitás nélkül rektora a Szegedi Egyetemnek, 1980-ig, vagyis az Orvosi Osztály elnökévé történő választásáig elnöke volt a TMB klinikai szakbizottságának. A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának tagja, országgyülési képviselő. 1976 óta a bolgár, a csehszlovák és az NDK sebész társaság tiszteleti tagja, a görög és az osztrák sebésztársaság levelező tagja. A nemzetközi Sebész Társaságban, a Magyar Sebész Társaság állandó delegátusa. Vendég előadó az Innsbrucki Egyetemen; a WHO szakértője.

Budapest, 1981. szeptember 16.

Dr. Bálint Péter
az MTA r.tagja

Dr. Kerpel Fronius Ödön
az MTA r. tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: PETRI Gábor

Születési helye, éve: Budapest, 1914

Szűkebb szakterülete: Sebészet; kisérletes sebészet

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Szegedi Orvostudományi Egyetem Kisérleti Sebészeti Intézetének igazgatója, egyetemi tanár; az Egyetem rektora

Akadémiai rendes tagságra történő ajánlás

Név: Dr. P e t r i Gábor

Szül.hely,év: Budapest, 1914.

Jelenlegi munkahely, beosztás: tszkv egyetemi tanár a Szegedi Orvostudományi Egyetem I. sz. Sebészeti Klinikáján és a Kisérleti Sebészeti Intézetének igazgatója, a Szegedi Orvostudományi Egyetem rektora; az MTA Orvosi Osztályának elnöke.

Indoklás:

Szakirodalmi tevékenységét eddigi munkaterületén folytatta. 1976 óta 29 közleménye jelent meg, intézetéből ugyanezen idő óta 232 dolgozat jelent meg. A közlemények zöme a bél kórélettanával és a transzplantatió immunológiájával foglalkozik. A veseátültetésről irt könyvfejezete (monográfiában) díjat hivódij-jutalmat kapott. Kiemelkedőnek tartjuk, hogy a Petri akadémikus által szerzőként is jelzett dolgozatok száma messze kisebb, mint amennyi dolgozatban aktiv irányitóként szerepet játszott. A Szegedi Kisérleti Sebészeti Intézet hazánkban egyedülálló bázisa a sebészeti patológiai kutatásoknak.

1976-ban nyilvánitották regionális központtá a vezetése alatt álló klinika szivsebészeti osztályát,müvese állomását; ezekben az években vált rutin tevékenységgé intézetében a veseátültetés, amelyet a 60-as években ő kezdeményezett.

Szakma-politikai aktivitása rendkivül széleskörü. 1975 óta megszakitás nélkül rektora a Szegedi Egyetemnek, 1980-ig, vagyis az Orvosi Osztály elnökévé történő választásáig elnöke volt a TMB klinikai szakbizottságának. A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának tagja, országgyülési képviselő. 1976 óta a bolgár, a csehszlovák és az NDK sebész társaság tiszteleti tagja, a görög és az osztrák sebésztársaság levelező tagja. A nemzetközi Sebész Társaságban, a Magyar Sebész Társaság állandó delegátusa. Vendég előadó az Innsbrucki Egyetemen; a WHO szakértője.

Budapest, 1981. szeptember 16.

Dr. Bálint Péter
az MTA r.tagja

Dr. Kerpel Fronius Ödön
az MTA r. tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Prohászka János

Születési helye, éve: Budapest, 1920.

Szükebb szakterülete: anyagtudomány, fémtan

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1970.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: BME Mechanikai Technológia és Anyagszerkezettani Intézet, igazgató

PROHÁSZKA JÁNOS egyetemi tanár, a BME Mechanikai Technológia és Anyagszerkezettani Intézet igazgatója 1920-ban Budapesten született. Szükebb szakterülete az anyagtudomány és a fémtan. Az MTA 1970-ben választotta levelező tagjává.

Széles körü tudományos tevékenysége az alábbi főbb csomópontok köré csoportositható: a fémkristályok orientációjának meghatározása, a kétalkotós ötvözetek egyensulyi diagramjai, hőkezelési eljárások, a kisciklusu fárasztás, ill. tudomány- és iparpolitikai kérdések.

Kristálygeometriai összefüggések felhasználásával megoldotta a fémkristályok orientációjának meghatározását maratási idomok adataiból, először csak hexagonális, majd köbös rácsszerkezetü kristályokra is érvényes módon. Ezt a módszerét külföldön is sokra értékelik, leirása előkelő amerikai kiadványban is megjelent. Az orientáció sztereografikus ábrázolására szolgáló póluspont koordinátáinak meghatározására a Wulf-háló felhasználásával végzett hosszadalmas szerkesztés helyettesitésére sokkal kevésbé munkaigényes módszert dolgozott ki /ir.jegy.: 1-6./.

Kiindulva a kétalkotós ötvözetek szabad energiájának és az összetételnek olvadt és kristályos állapotban érvényes változásából, a Gibbs-féle fázisszabály szem előtt tartásával, levezette az ilyen ötvözetek valamennyi lehetséges egyensulyi diagramját. Végső következtetése szerint a még jelenleg sem ismert, tekintélyes számu kétalkotós ötvözetrendszerek mindegyike a levezetett diagramok valamelyik tipusával megegyezik /ir.jegy.: 7./.

Hőkezelő müveletek gyorsitására a darabon átfolyó áramot alkalmazza. Megállapitotta, hogy a hagyományos kemencékben néhány percet, de esetleg több órát kivánó felhevités néhány ezred mp-re is csökkenthető, ha nincsen szükség a szubsztitucióban oldódó ötvözőelemek diffuziójára. Szalag hőkezelésére üzemben is használható gépet tervezett és épitett. A berendezés a hagyományosnál olcsóbb, nem kell kemence, az energiából kevés megy veszendőbe, az igy hőkezelt termék mechanikai tulajdonságai pedig kiválóak. A gyorshőkezelés elméleti és gyakorlati részleteit számos közleményben ismertette /ir.jegyz.:8-17./. A tanszéken megépitett gépet a Salgótarjáni Kohászati Üzemekben felállitották és lágy, ötvözetlen acélból készült kötözőszalag kezelésére üzemszerüen használták. A berendezés jól müködött, az olvadt ólomkontaktusok azonban a mühely levegőjét szennyezték. Az ólomkontaktusnak ártalmatlannal való helyettesitése folyamatban van. A gyorshőkezelés müveletének a szerző szerinti változata hét országban, a kontaktusok pedig három országban szabadalmi védelem alatt állnak.

A célnak megfelelő, részben enyhén kupos próbatesteken végzett kis ciklusu fárasztó igénybevételkor megfigyelése szerint a töréshez vezető repedés az általánosan elfogadott nézettel ellentétben nem a legnagyobb feszültség vagy alakváltozás, hanem a feszültség legnagyobb grádiense helyén jön létre /ir.jegyz.: 18-19./. Az általánosan vallott nézetnek könyvtárnyi irodalma van, ezért a szerző megfigyelése előreláthatóan nagy feltünést, vitát fog kiváltani, ha a közleménye az amerikai Elsevier-kiadásban megjelenik.

Ipari termelésünk elmaradottságának, gyenge termelékenységének okát elsősorban nem elég fejlett technológiánkban látja. Véleményének különböző fórumokon tartott számos előadásában adott meggyőző, adatokkal bőven alátámasztott kifejezést /ir.jegyz.: 20-24./.

Egyforma összetételü és azonos előtörténetü termékek tulajdonságaiban rendszerint nem jelentéktelen szórás mutatkozik; ennek okát a szilárd testek termodinamikai bizonytalanságában sejti /ir.jegyz.: 25-26./.

Aktivan részt vesz a tudományos közéletben is. Választott tagja az MTA Elnökségének, a VI. Osztály Gépészeti és Kohászati Tudományok Szakcsoportjának vezetője, elnöke, vagy tagja több akadémiai bizottságnak, az Állami és Kossuth-dij bizottságnak. Részt vesz az OMFB és a TMB bizottságainak munkájában is.

Budapest, 1981. szeptember 24.

Bognár
/Bognár Géza/
az MTA rendes tagja

/Lévai András/
az MTA rendes tagja

/Verő József/
az MTA rendes tagja

Borbély Samu.
/Borbély Samu/
az MTA rendes tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Prohászka János

Születési helye, éve: Budapest, 1920.

Szükebb szakterülete: anyagtudomány, fémtan

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1970.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: BME Mechanikai Technológia és Anyagszerkezettani Intézet, igazgató

PROHÁSZKA JÁNOS egyetemi tanár, a BME Mechanikai Technológia és Anyagszerkezettani Intézet igazgatója 1920-ban Budapesten született. Szükebb szakterülete az anyagtudomány és a fémtan. Az MTA 1970-ben választotta levelező tagjává.

Széles körü tudományos tevékenysége az alábbi főbb csomópontok köré csoportositható: a fémkristályok orientációjának meghatározása, a kétalkotós ötvözetek egyensulyi diagramjai, hőkezelési eljárások, a kisciklusu fárasztás, ill. tudomány- és iparpolitikai kérdések.

Kristálygeometriai összefüggések felhasználásával megoldotta a fémkristályok orientációjának meghatározását maratási idomok adataiból, először csak hexagonális, majd köbös rácsszerkezetü kristályokra is érvényes módon. Ezt a módszerét külföldön is sokra értékelik, leirása előkelő amerikai kiadványban is megjelent. Az orientáció sztereografikus ábrázolására szolgáló póluspont koordinátáinak meghatározására a Wulf-háló felhasználásával végzett hosszadalmas szerkesztés helyettesitésére sokkal kevésbé munkaigényes módszert dolgozott ki /ir.jegy.: 1-6./.

Kiindulva a kétalkotós ötvözetek szabad energiájának és az összetételnek olvadt és kristályos állapotban érvényes változásából, a Gibbs-féle fázisszabály szem előtt tartásával, levezette az ilyén ötvözetek valamennyi lehetséges egyensulyi diagramját. Végső következtetése szerint a még jelenleg sem ismert, tekintélyes számu kétalkotós ötvözetrendszerek mindegyike a levezetett diagramok valamelyik tipusával megegyezik /ir.jegy.: 7./.

Hőkezelő müveletek gyorsitására a darabon átfolyó áramot alkalmazza. Megállapitotta, hogy a hagyományos kemencékben néhány percet, de esetleg több órát kivánó felhevités néhány ezred mp-re is csökkenthető, ha nincsen szükség a szubsztitucióban oldódó ötvözőelemek diffuziójára. Szalag hőkezelésére üzemben is használható gépet tervezett és épitett. A berendezés a hagyományosnál olcsóbb, nem kell kemence, az energiából kevés megy veszendőbe, az igy hőkezelt termék mechanikai tulajdonságai pedig kiválóak. A gyorshőkezelés elméleti és gyakorlati részleteit számos közleményben ismertette /ir.jegyz.:8-17./. A tanszéken megépitett gépet a Salgótarjáni Kohászati Üzemekben felállitották és lágy, ötvözetlen acélból készült kötözőszalag kezelésére üzemszerüen használták. A berendezés jól müködött, az olvadt ólomkontaktusok azonban a mühely levegőjét szennyezték. Az ólomkontaktusnak ártalmatlannal való helyettesitése folyamatban van. A gyorshőkezelés müveletének a szerző szerinti változata hét országban, a kontaktusok pedig három országban szabadalmi védelem alatt állnak.

A célnak megfelelő, részben enyhén kupos próbatesteken végzett kis ciklusu fárasztó igénybevételkor megfigyelése szerint a töréshez vezető repedés az általánosan elfogadott nézettel ellentétben nem a legnagyobb feszültség vagy alakváltozás, hanem a feszültség legnagyobb grádiense helyén jön létre /ir.jegyz.: 18-19./. Az általánosan vallott nézetnek könyvtárnyi irodalma van, ezért a szerző megfigyelése előreláthatóan nagy feltünést, vitát fog kiváltani, ha a közleménye az amerikai Elsevier-kiadásban megjelenik.

Ipari termelésünk elmaradottságának, gyenge termelékenységének okát elsősorban nem elég fejlett technológiánkban látja. Véleményének különböző fórumokon tartott számos előadásában adott meggyőző, adatokkal bőven alátámasztott kifejezést /ir.jegyz.: 20-24./.

Egyforma összetételü és azonos előtörténetü termékek tulajdonságaiban rendszerint nem jelentéktelen szórás mutatkozik; ennek okát a szilárd testek termodinamikai bizonytalanságában sejti /ir.jegyz.: 25-26./.

Aktivan részt vesz a tudományos közéletben is. Választott tagja az MTA Elnökségének, a VI. Osztály Gépészeti és Kohászati Tudományok Szakcsoportjának vezetője, elnöke, vagy tagja több akadémiai bizottságnak, az Állami és Kossuth-dij bizottságnak. Részt vesz az OMFB és a TMB bizottságainak munkájában is.

Budapest, 1981. szeptember 24.

Bognár
/Bognár Géza/
az MTA rendes tagja

Lévai
/Lévai András/
az MTA rendes tagja

Verő
/Verő József/
az MTA rendes tagja

Borbély Samu
/Borbély Samu/
az MTA rendes tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: RÁNKI GYÖRGY

Születési helye, éve: Budapest, 1930

Szükebb szakterülete: legújabb magyar történet, gazdaságtörténet

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976

Jelenlegi munkahelye, beosztása:
MTA Történettudományi Intézet
ügyvezető igazgató, egyetemi tanár

AKADÉMIAI RENDES TAGSÁGRA TÖRTÉNŐ AJÁNLÁS

Név: Ránki György

Születési hely, év: Budapest, 1930.

Akadémiai levelező tagság kelte: 1976

Jelenlegi munkahely, beosztás: MTA Történettudományi Intézete ügyv. ig.; Indiana University /Bloomington, USA/ egyet.tanár

Indokolás :

A levelező taggá választása óta eltelt fél évtizedben további nagyivü, széleskörü hazai és külföldi elismerést kiváltó tudományos tevékenységet fejtett ki. A gazdaságtörténetirás világviszonylatban is kiemelkedő teljesitménye /Berend T. Ivánnal együtt irt/ Közép-Kelet-Európa gazdasági fejlődése a XIX-XX. században c. nagymonográfiája, amelynek az elmult években jelent meg második bővitett, valamint két amerikai, japáni és olasz kiadása. A mü kiterjedt forrásbázis alapján, marxista elemzéssel, korszerü összehasonlitó módszerrel uj megvilágitásba helyezi a megkésett ipari forradalom és az ezt követő tőkés fejlődés számos közép-kelet-európai jellemvonását, e történelmi táj egyes alrégióinak specifikumait, valamint társadalmi strukturája makacsul merev és ujonnan belépő elemeinek sajátos kölcsönhatását és szimbiózisát a XX. század közepéig. - Kutatási körének további szélesedését tanusitja /Berend T. Ivánnal ugyancsak közösen irt/ Gazdasági elmaradottság. Kiutak és kudarcok a XIX. századi Európában c. müve, amely a nyugat-európai tőkés "centrummal" már nemcsak a kelet-európai "perifériát" veti egybe, hanem az észak- és dél-európai országok /helyi szerzők által felvázolt/ fejlődésmenetének figyelembevételével átfogó képet ad Európa különböző régiói gazdaságfejlődésének sajátosságairól és kölcsönkapcsolatairól a kapitalista világgazdaság XIX. századi nekilendülésének általános keretei között. - A gazdaságtörténetirás fontos elméleti és módszertani kérdéseit tárgyalja Közgazdaság és történelem. A gazdaságtörténet válaszutjai c. értekezése. - Másik kutatási területét, a legujabbkori politika- /diplomácia-/történetirást 1944. március 19. c. könyvének második, mintegy kétszeres terjedelemre bővitett kiadásával gazdagitotta, amely sok uj

mozzanatot tartalmaz Magyarország német megszállásának körülményeire és időszakára vonatkozóan, különböző európai és amerikai levéltárakban felkutatott forrásanyag alapján. - Két kutatási területét szervesen egybekapcsolta Gazdaság és külpolitika. A nagyhatalmak harca a délkelet-európai gazdasági hegemonóniáért /1919-1939/ c. legujabb monográfiájában, bemutatva azt a nagyhatalmi versengést, amely az Osztrák-Magyar Monarchia széthullása után egymással is szembenálló dunatáji kisországokat végülis a hitleri Németország Lebensraumjává degradálta.

Mint a Történettudományi Intézet ügyvezető igazgatója, a Történelmi Szemle főszerkesztője, a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem professzora, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat történelmi választmányának elnöke, a Tudományos Minősitő Bizottság tagja, igen kiterjedt és magas szinvonalu tudományszervező, oktató, ismeretterjesztő és tudományos közéleti tevékenységet fejtett és fejt ki. - Nagyszámu előadást, vendégprofesszori kurzust tartott nemzetközi kongresszusokon, külföldi egyetemeken és tudományos intézetekben, többek között Párizsban, Londonban ás az Egyesült Államokban. Kiemelkedő nemzetközi szakmai tekintélyét mutatja, hogy 1980-ban a Bukarestben tartott XV. Nemzetközi Történészkongresszuson a Nemzetközi Történettudományi Bizottság Büró-tagjává választották. Az utóbbi két évben mint a bloomingtoni egyetemen /Indiana, USA/ felállitott hungarológiai tanszék első vezetője ezen a területen is komoly reputációt szerzett.

Budapest, 1981. szeptember 25.

Berend T. Iván
akadémiai rendes tag
a javaslattevő neve

Mérei Gyula
akadémiai rendes tag
a javaslattevő neve

Pach Zsigmond Pál
akadémiai rendes tag

Zsigmond László
akadémiai rendes tag
a javaslattevő neve

Melléklet:

Levelező taggá választása óta megjelent tudományos munkáinak jegyzéke.

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: RÁNKI GYÖRGY

Születési helye, éve: Budapest, 1930

Szükebb szakterülete: legújabb magyar történet, gazdaságtörténet

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976

Jelenlegi munkahelye, beosztása:
MTA Történettudományi Intézet
ügyvezető igazgató, egyetemi tanár

AKADÉMIAI RENDES TAGSÁGRA TÖRTÉNŐ AJÁNLÁS

Név: Ránki György

Születési hely, év: Budapest, 1930.

Akadémiai levelező tagság kelte: 1976

Jelenlegi munkahely, beosztás: MTA Történettudományi Intézete ügyv. ig.; Indiana University /Bloomington, USA/ egyet.tanár

Indokolás :

A levelező taggá választása óta eltelt fél évtizedben további nagyivü, széleskörü hazai és külföldi elismerést kiváltó tudományos tevékenységet fejtett ki. A gazdaságtörténetirás világviszonylatban is kiemelkedő teljesitménye /Berend T. Ivánnal együtt irt/ Közép-Kelet-Európa gazdasági fejlődése a XIX-XX. században c. nagymonográfiája, amelynek az elmult években jelent meg második bővitett, valamint két amerikai, japáni és olasz kiadása. A mü kiterjedt forrásbázis alapján, marxista elemzéssel, korszerü összehasonlító módszerrel uj megvilágitásba helyezi a megkésett ipari forradalom és az ezt követő tőkés fejlődés számos közép-kelet-európai jellemvonását, e történelmi táj egyes alrégióinak specifikumait, valamint társadalmi strukturája makacsul merev és ujonnan belépő elemeinek sajátos kölcsönhatását és szimbiózisát a XX. század közepéig. - Kutatási körének további szélesedését tanusitja /Berend T. Ivánnal ugyancsak közösen irt/ Gazdasági elmaradottság. Kiutak és kudarcok a XIX. századi Európában c. müve, amely a nyugat-európai tőkés "centrummal" már nemcsak a kelet-európai "perifériát" veti egybe, hanem az észak- és dél-európai országok /helyi szerzők által felvázolt/ fejlődésmenetének figyelembevételével átfogó képet ad Európa különböző régiói gazdaságfejlődésének sajátosságairól és kölcsönkapcsolatairól a kapitalista világgazdaság XIX. századi nekilendülésének általános keretei között. - A gazdaságtörténetirás fontos elméleti és módszertani kérdéseit tárgyalja Közgazdaság és történelem. A gazdaságtörténet válaszutjai c. értekezése. - Másik kutatási területét, a legujabbkori politika- /diplomácia-/történetirást 1944. március 19. c. könyvének második, mintegy kétszeres terjedelemre bővitett kiadásával gazdagitotta, amely sok uj

mozzanatot tartalmaz Magyarország német megszállásának körülményeire és időszakára vonatkozóan, különböző európai és amerikai levéltárakban felkutatott forrásanyag alapján. - Két kutatási területét szervesen egybekapcsolta Gazdaság és külpolitika. A nagyhatalmak harca a délkelet-európai gazdasági hegemonóniáért /1919-1939/ c. legujabb monográfiájában, bemutatva azt a nagyhatalmi versengést, amely az Osztrák-Magyar Monarchia széthullása után egymással is szembenálló dunatáji kisországokat végülis a hitleri Németország Lebensraumjává degradálta.

Mint a Történettudományi Intézet ügyvezető igazgatója, a Történelmi Szemle főszerkesztője, a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem professzora, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat történelmi választmányának elnöke, a Tudományos Minősitő Bizottság tagja, igen kiterjedt és magas szinvonalu tudományszervező, oktató, ismeretterjesztő és tudományos közéleti tevékenységet fejtett és fejt ki. - Nagyszámu előadást, vendégprofesszori kurzust tartott nemzetközi kongresszusokon, külföldi egyetemeken és tudományos intézetekben, többek között Párizsban, Londonban ás az Egyesült Államokban. Kiemelkedő nemzetközi szakmai tekintélyét mutatja, hogy 1980-ban a Bukarestben tartott XV. Nemzetközi Történészkongresszuson a Nemzetközi Történettudományi Bizottság Büró-tagjává választották. Az utóbbi két évben mint a bloomingtoni egyetemen /Indiana, USA/ felállitott hungarológiai tanszék első vezetője ezen a területen is komoly reputációt szerzett.

Budapest, 1981. szeptember 25.

Berend T. Iván
akadémiai rendes tag
a javaslattevő neve

Mérei Gyula
akadémiai rendes tag
a javaslattevő neve

Pach Zsigmond Pál
akadémiai rendes tag

Zsigmond László
akadémiai rendes tag
a javaslattevő neve

Melléklet:

Levelező taggá választása óta megjelent tudományos munkáinak jegyzéke.

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Rapcsák András

Születési helye, éve: Hódmezővásárhely, 1914.

Szükebb szakterülete: matematika /modern differenciál-geometria/

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1967.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Kossuth Lajos Tudomány-Egyetem Geometriai Tanszék, egyetemi tanár

Javaslat AKADÉMIAI RENDES taggá történő választásra

A megválasztásra javasolt személy neve: dr. Rapcsák András
Születési helye és éve: Hódmezővásárhely, 1914.
Akadémiai levelező tagságának kelte: 1967
Jelenlegi munkahelye és beosztása: KLTE, Matematikai Tanszékcsoport, egyetemi tanár

Rapcsák András a magyar matematikai közélet egyik vezető egyénisége, sokoldalu matematikus, aki szükebb szakterületén rendkivül szép eredményeivel méltán vivott ki magának a nemzetközi tudományos életben is tekintélyt; hazánkban pedig e terület tudományos irányitója, több fiatal matematikus joggal tartja őt mesterének.

Rapcsák András a szegedi egyetemen végzett, itt kapta az első lendületet a több mint harminc éves tudományos pályafutásához. Ha ez a pályafutás nem is volt teljesen egyenletes, ennek elsősorban az az oka, hogy Rapcsák professzornak rendkivüli körülmények közt kellett alkotnia, ugyanis sulyos betegsége már egyetemista korában tanulmányainak három éves megszakitására kényszeritette. Az ő emberi, akarati nagyságát mutatja, hogy nemcsak a tudományos kutató munkát nem adta fel, hanem a társadalmi, egyetemi és tudományos közéletben is kiemelkedően helyt állt. Szervezett főiskolai tanszéket, volt tanszékvezető, tanszékcsoportvezető, dékánhelyettes, dékán, hat évig rektorhelyettes és hét évig látta el a nagyon megtisztelő, de rendkivüli energiát igénylő rektori tisztet is. Számtalan tudományos bizottságnak volt, illetve jelenleg is tagja. Részt vett a tudományos közélet szinte minden jelentősebb eseményén. Ilyen igénybevétel mellett érte el egyre mélyebb és értékesebb tudományos eredményeit, amelyek a Finsler-terek elméletét feldolgozó alapvető monográfiában is azonnal helyet kaptak. Rapcsák Andrást 60. születésnapján köszöntő cikk is kiemeli a 13-16 dolgozatok jelentőségét, és e dolgozatokban elért szép eredményekről azt irja, hogy ezekben: "Egyetlen hatalmas kérdéskomplexum többoldalu megközelitéséről, illetve megoldásáról van szó. A központi szerepet a pályák játszák, s a tételek uj és uj oldalról világitják meg tulajdonságaikat."

Rapcsák Andrásnak rendkivüli képessége van arra, hogy megszerettesse a matematikát tanitványaival; segitse, elinditsa,

bátoritsa őket tudományos munkájuk végzése során. Önzetlen segitőkészsége, iránytszabó tanácsai alapján többen értek el jelentős tudományos eredményeket. Ilyen értelemben tudományos munkásságát nem lehet csak leirt saját dolgozatai számával mérni, mert hatása, gondolatai több fiatal matematikusunk dolgozatában is megjelennek. Bár a rendkivüli igénybevétel egészségi állapotát az utóbbi időben oly mértékben rontotta, hogy az már a tudományos munkát is gátolta, de mégsem hagyta azt abba, a tudományos irányitó munkán kivül, több részeredménye van abban az irányban, hogy meg tudja adni a Finsler-terek olyan osztályozását, amelynél az egyes osztályokat az egymásra geodetikusan leképezhető terek alkotják.

Tudományos munkájának nemzetközi elismerését jelzi többek közt az a tény is, hogy levelező taggá választása óta a kijevi Sevcsenko Egyetem tiszteletbeli doktorrá avatta /1968/. Ugyancsak levelező taggá választása óta két állami kitüntetés: Magyar Népköztársasági Sportérdemérem arany fok, /1969/ és Munka Érdemrend arany fok./1974/ is kifejezi, hogy munkáját hivatalosan is nagyra értékelik. 1974 óta Debrecen város diszpolgára, valamint 1977-ben a Pro Universitate kitüntetést is megkapta.

Összegezve, véleményünk szerint, Rapcsák András eddigi értékes tudományos munkája és közéleti aktivitása, helytállása alapján méltó arra, hogy a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává válassza.

Budapest, 1981. szeptember 15.

Leindler László
az MTA levelező tagja

Prékopa András
az MTA levelező tagja

Tandori Károly
az MTA rendes tagja

Szőkefalvi-Nagy Béla
az MTA rendes tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Rapcsák András

Születési helye, éve: Hódmezővásárhely, 1914.

Szűkebb szakterülete: matematika /modern differenciál-geometria/

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1967.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Kossuth Lajos Tudomány-Egyetem Geometriai Tanszék, egyetemi tanár

Javaslat AKADÉMIAI RENDES taggá történő választásra

A megválasztásra javasolt személy neve: dr.Rapcsák András
Születési helye és éve: Hódmezővásárhely, 1914.
Akadémiai levelező tagságának kelte: 1967
Jelenlegi munkahelye és beosztása: KLTE, Matematikai Tanszékcsoport, egyetemi tanár

Rapcsák András a magyar matematikai közélet egyik vezető egyénisége, sokoldalu matematikus, aki szükebb szakterületén rendkivül szép eredményeivel méltán vivott ki magának a nemzetközi tudományos életben is tekintélyt; hazánkban pedig e terület tudományos irányitója, több fiatal matematikus joggal tartja őt mesterének.

Rapcsák András a szegedi egyetemen végzett, itt kapta az első lendületet a több mint harminc éves tudományos pályafutásához. Ha ez a pályafutás nem is volt teljesen egyenletes, ennek elsősorban az az oka, hogy Rapcsák professzornak rendkivüli körülmények közt kellett alkotnia, ugyanis sulyos betegsége már egyetemista korában tanulmányainak három éves megszakitására kényszeritette. Az ő emberi, akarati nagyságát mutatja, hogy nemcsak a tudományos kutató munkát nem adta fel, hanem a társadalmi, egyetemi és tudományos közéletben is kiemelkedően helyt állt. Szervezett főiskolai tanszéket, volt tanszékvezető, tanszékcsoportvezető, dékánhelyettes, dékán, hat évig rektorhelyettes és hét évig látta el a nagyon megtisztelő, de rendkivüli energiát igénylő rektori tisztet is. Számtalan tudományos bizottságnak volt, illetve jelenleg is tagja. Részt vett a tudományos közélet szinte minden jelentősebb eseményén. Ilyen igénybevétel mellett érte el egyre mélyebb és értékesebb tudományos eredményeit, amelyek a Finsler-terek elméletét feldolgozó alapvető monográfiában is azonnal helyet kaptak. Rapcsák Andrást 60. születésnapján köszöntő cikk is kiemeli a 13-16 dolgozatok jelentőségét, és e dolgozatokban elért szép eredményekről azt irja, hogy ezekben: "Egyetlen hatalmas kérdéskomplexum többoldalu megközelitéséről, illetve megoldásáról van szó. A központi szerepet a pályák játszák, s a tételek uj és uj oldalról világitják meg tulajdonságaikat."

Rapcsák Andrásnak rendkivüli képessége van arra, hogy megszerettesse a matematikát tanitványaival; segitse, elinditsa,

bátoritsa őket tudományos munkájuk végzése során. Önzetlen segitőkészsége, iránytszabó tanácsai alapján többen értek el jelentős tudományos eredményeket. Ilyen értelemben tudományos munkásságát nem lehet csak leirt saját dolgozatai számával mérni, mert hatása, gondolatai több fiatal matematikusunk dolgozatában is megjelennek. Bár a rendkivüli igénybevétel egészségi állapotát az utóbbi időben oly mértékben rontotta, hogy az már a tudományos munkát is gátolta, de mégsem hagyta azt abba, a tudományos irányitó munkán kivül, több részeredménye van abban az irányban, hogy meg tudja adni a Finsler-terek olyan osztályozását, amelynél az egyes osztályokat az egymásra geodetikusan leképezhető terek alkotják.

Tudományos munkájának nemzetközi elismerését jelzi többek közt az a tény is, hogy levelező taggá választása óta a kijevi Sevcsenko Egyetem tiszteletbeli doktorrá avatta /1968/. Ugyancsak levelező taggá választása óta két állami kitüntetés: Magyar Népköztársasági Sportérdemérem arany fok, /1969/ és Munka Érdemrend arany fok./1974/ is kifejezi, hogy munkáját hivatalosan is nagyra értékelik. 1974 óta Debrecen város diszpolgára, valamint 1977-ben a Pro Universitate kitüntetést is megkapta.

Összegezve, véleményünk szerint, Rapcsák András eddigi értékes tudományos munkája és közéleti aktivitása, helytállása alapján méltó arra, hogy a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává válassza.

Budapest, 1981. szeptember 15.

Deindler László
az MTA levelező tagja

Prékopa András
az MTA levelező tagja

Tandori Károly
az MTA rendes tagja

Szőkefalvi-Nagy Béla
az MTA rendes tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Sipos Aladár

Születési helye, éve: Kisköre, 1927.

Szűkebb szakterülete: politikai gazdaságtan

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: MTA Közgazdaságtudományi Intézet, igazgató

A J Á N L Á S

Sipos Aladár levelező tagot j a v a s o l j u k az MTA rendes tagjává megválasztani.

Életrajzi adatai: Kisköre, 1927. VIII.5.; MKKE közg.diploma 1951; egyetemi doktori 1958; közgazdaságtudományok kandidátusa 1961; a közgazdaságtudományok doktora 1972; levelező tagsága 1976.

Munkahelyei: 1951-től MTA.Közgazdaságtudományi Intézetében, majd a Müvelődésügyi Minisztérium Felsőoktatási Főosztályán dolgozott. 1957-től a MKKE.Pol.gazd.tanszék adjunktusa, egyidejüleg 1958-62 közt MSzMP Bp-i PB-ának Kulturális és Köznevelési Osztályának munkatársa. 1960-1970.között az ELTE Jogtud.karának Pol.gazdtanszékét vezette, 1965-1981.áprilisáig az MSzMP Pol.Főiskolán tanszékvezető, illetve rektorhelyettes. Jelenleg a MTA.Közgazdaságtudományi Intézetének igazgatója, s előző munkahelyén félállással egy.tanárként is müködik.

Tudományos tevékenységét első munkahelyén kezdte, majd - oktatói tevékenységével együtt - az egyetemi politikai gazdaságtan tanszékeken folytatta. Széleskörü szakmai-szervezői és mozgalmi tapasztalatait is figyelembe véve, mindenekelőtt tudományos kutatási eredményei alapján választotta 1976-ban közgyülésünk a MTA.lev.tagjává. Alkotói munkásságának, illetve publikációinak tárgykörét először az 1929-33-as világgazdasági válság magyarországi kihatásai, a két világháboru közti iparfejlődés, majd a mai kapitalizmus - ezen belül az agrárviszonyok - ujabb jelenségei, aztán a magyar népgazdaság aktuális problémái, többek közt az ipar és a mezőgazdaság kapcsolata képezte.

Levelező taggá választása utáni tevékenységével azon témakörökben folytatta vizsgálódásait, melyekben már azelőtt is elismerést érdemelt ki mind hazai, mind a külföldi szakmai közvéleményben. A tőkés agrárfejlődés legujabb jelenségei

témakörében jelentette meg az Akadémiai Kiadó 1977-ben "A technikai haladás hatása a fejlett tőkésországok agrárviszonyaira" c. monográfiáját. Müvében alapos vizsgálatnak vetette alá a koncentráció, a tőkés állam szabályozó szerepe és a járadék-viszonyok igen bonyolult s gyakran élénken vitatott, ám rendkivül fontos problémáját. Elméleti szempontból főleg az utóbbi kérdéskörben levont következtetései váltottak ki nemzetközileg is visszhangot. Az utóbbi években kiváltképp a szocialista - mindenekelőtt a magyar - gazdaság fejlődésének egyes felettébb lényeges problémaköreire irányulnak kutatásai. Ezek során hozzájárult a szocialista termelési-tulajdonviszonyok mélyebb vonatkozásai feltárásához, szembeszállva a szocialista országok ökonómiai szakirodalmában elég gyakori leegyszerüsitő, nem ritkán dogmatikus nézetekkel. Elméleti és gazdaságpolitikai tekintetben egyaránt kiemelkednek az agráripari integráció témakörében lefolytatott vizsgálódásai. E kutatások egészében véve az élelmiszergazdaság hatékonyabb szervezeti rendszerének és mechanizmusának kialakitására irányulnak; eredményeinek gyakorlati hasznositására mód nyilhat elsősorban nálunk, de a KGST más tagországaiban is. E problémák kapcsán számos hazai és nemzetközi tudományos tanácskozáson vett részt és tartott külföldi egyetemeken, kutatóhelyeken előadásokat. Az utóbbi három évben több mint husz tanulmányt cikket publikált /részben orosz és angol nyelven/.

A Politikai Főiskola Politikai Gazdaságtani Tanszéke irányitása alatt készitette el A kapitalizmus politikai gazdaságtana c. tankönyv második kiadását, és a Szocializmus politikai gazdaságtana c. tankönyvet. Ezeket elterjedten használják a felsőfokú oktatásban.

Emberi karakteréről. Saját személyét illetően nagyfokú mértéktartás jellemzi. E tulajdonságát sem eddigi pályafutása, sem az a körülmény nem gyengitette, hogy szakmai közvélemény már régóta a közgazdaságtan, ezen belül a agrárgazdasági elmélet kiváló hazai müvelőinek tartja. Nagy odaadással végzi mind

kutatói, mind szervezői-vezetői tevékenységét, s ez utóbbinál szivóssága és kezdeményező készsége különösen megmutatkozik. Nyiltságának, aktivitásának és a másik iránti figyelmességének mindig nagy szerepe volt abban, hogy a vezetése alatt álló munkatársak alkotóan együttmüködő közösségekké fejlődhettek. 1953-tól párttag s e minőségében sokféle mozgalmi feladatot, funkciót látott el.

Tisztségei: Közel két évtizeden át volt tagja a mai kapitalizmus kutatásait koordináló akadémiai bizottságnak /ennek keretében az agrárkutatások hazai felelőse/. Elnöke az MTA-MÉM Agrárgazdasági és Szövetkezeti bizottságának, továbbá a TMB Politikatudományok szakbizottságának. Tagja az MSzMP KB Közgazdasági, valamint Szövetkezetpolitikai Munkaközösségeinek; az MTA Közgazdasági bizottságának, a Közgazdasági Szemle és a Gazdálkodás szerkesztőbizottságának; a Magyar- Szovjet Társadalomtudományi Együttmüködési bizottságnak; a Szocialista Világrendszer Közgazdasági Problémáinak Nemzetközi Intézete tudományos tanácsának.

Kitüntetései: két kormánykitüntetése van /Szocialista Munkáért Érdemérem, Munka Érdemrend arany fokozata/; két alkalommal kapta meg a Felsőoktatás Kiváló Dolgozója kitüntetést.

Budapest, 1981. szeptember hó 17.

Osztrovszki György
akadémikus

Szabó Kálmán
akadémikus

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Sipos Aladár

Születési helye, éve: Kisköre, 1927.

Szükebb szakterülete: politikai gazdaságtan

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: MTA Közgazdaságtudományi Intézet, igazgató

A J Á N L Á S

Sipos Aladár levelező tagot j a v a s o l j u k az MTA rendes tagjává megválasztani.

Életrajzi adatai: Kisköre, 1927. VIII.5.; MKKE közg.diploma 1951; egyetemi doktori 1958; közgazdaságtudományok kandidátusa 1961; a közgazdaságtudományok doktora 1972; levelező tagsága 1976.

Munkahelyei: 1951-től MTA.Közgazdaságtudományi Intézetében, majd a Müvelődésügyi Minisztérium Felsőoktatási Főosztályán dolgozott. 1957-től a MKKE.Pol.gazd.tanszék adjunktusa, egyidejüleg 1958-62 közt MSzMP Bp-i PB-ának Kulturális és Köznevelési Osztályának munkatársa. 1960-1970.között az ELTE Jogtud.karának Pol.gazdtanszékét vezette, 1965-1981.áprilisáig az MSzMP Pol.Főiskolán tanszékvezető, illetve rektorhelyettes. Jelenleg a MTA.Közgazdaságtudományi Intézetének igazgatója, s előző munkahelyén félállással egy.tanárként is müködik.

Tudományos tevékenységét első munkahelyén kezdte, majd - oktatói tevékenységével együtt - az egyetemi politikai gazdaságtan tanszékeken folytatta. Széleskörü szakmai-szervezői és mozgalmi tapasztalatait is figyelembe véve, mindenekelőtt tudományos kutatási eredményei alapján választotta 1976-ban közgyülésünk a MTA.lev.tagjává. Alkotói munkásságának, illetve publikációinak tárgykörét először az 1929-33-as világgazdasági válság magyarországi kihatásai, a két világháboru közti iparfejlődés, majd a mai kapitalizmus - ezen belül az agrárviszonyok - ujabb jelenségei, aztán a magyar népgazdaság aktuális problémái, többek közt az ipar és a mezőgazdaság kapcsolata képezte.

Levelező taggá választása utáni tevékenységével azon témakörökben folytatta vizsgálódásait, melyekben már azelőtt is elismerést érdemelt ki mind hazai, mind a külföldi szakmai közvéleményben. A tőkés agrárfejlődés legujabb jelenségei

témakörében jelentette meg az Akadémiai Kiadó 1977-ben "A technikai haladás hatása a fejlett tőkésországok agrárviszonyaira" c. monográfiáját. Müvében alapos vizsgálatnak vetette alá a koncentráció, a tőkés állam szabályozó szerepe és a járadék-viszonyok igen bonyolult s gyakran élénken vitatott, ám rendkivül fontos problémáját. Elméleti szempontból főleg az utóbbi kérdéskörben levont következtetései váltottak ki nemzetközileg is visszhangot. Az utóbbi években kiváltképp a szocialista - mindenekelőtt a magyar - gazdaság fejlődésének egyes felettébb lényeges problémaköreire irányulnak kutatásai. Ezek során hozzájárult a szocialista termelési-tulajdonviszonyok mélyebb vonatkozásai feltárásához, szembeszállva a szocialista országok ökonómiai szakirodalmában elég gyakori leegyszerüsitő, nem ritkán dogmatikus nézetekkel. Elméleti és gazdaságpolitikai tekintetben egyaránt kiemelkednek az agráripari integráció témakörében lefolytatott vizsgálódásai. E kutatások egészében véve az élelmiszergazdaság hatékonyabb szervezeti rendszerének és mechanizmusának kialakitására irányulnak; eredményeinek gyakorlati hasznositására mód nyilhat elsősorban nálunk, de a KGST más tagországaiban is. E problémák kapcsán számos hazai és nemzetközi tudományos tanácskozáson vett részt és tartott külföldi egyetemeken, kutatóhelyeken előadásokat. Az utóbbi három évben több mint husz tanulmányt cikket publikált /részben orosz és angol nyelven/.

A Politikai Főiskola Politikai Gazdaságtani Tanszéke irányitása alatt készitette el A kapitalizmus politikai gazdaságtana c. tankönyv második kiadását, és a Szocializmus politikai gazdaságtana c. tankönyvet. Ezeket elterjedten használják a felsőfokú oktatásban.

Emberi karakteréről. Saját személyét illetően nagyfokú mértéktartás jellemzi. E tulajdonságát sem eddigi pályafutása, sem az a körülmény nem gyengitette, hogy szakmai közvélemény már régóta a közgazdaságtan, ezen belül a agrárgazdasági elmélet kiváló hazai müvelőinek tartja. Nagy odaadással végzi mind

kutatói, mind szervezői-vezetői tevékenységét, s ez utóbbinál szivóssága és kezdeményező készsége különösen megmutatkozik. Nyiltságának, aktivitásának és a másik iránti figyelmességének mindig nagy szerepe volt abban, hogy a vezetése alatt álló munkatársak alkotóan együttmüködő közösségekké fejlődhettek. 1953-tól párttag s e minőségében sokféle mozgalmi feladatot, funkciót látott el.

Tisztségei: Közel két évtizeden át volt tagja a mai kapitalizmus kutatásait koordináló akadémiai bizottságnak /ennek keretében az agrárkutatások hazai felelőse/. Elnöke az MTA-MÉM Agrárgazdasági és Szövetkezeti bizottságának, továbbá a TMB Politikatudományok szakbizottságának. Tagja az MSzMP KB Közgazdasági, valamint Szövetkezetpolitikai Munkaközösségeinek; az MTA Közgazdasági bizottságának, a Közgazdasági Szemle és a Gazdálkodás szerkesztőbizottságának; a Magyar- Szovjet Társadalomtudományi Együttmüködési bizottságnak; a Szocialista Világrendszer Közgazdasági Problémáinak Nemzetközi Intézete tudományos tanácsának.

Kitüntetései: két kormánykitüntetése van /Szocialista Munkáért Érdemérem, Munka Érdemrend arany fokozata/; két alkalommal kapta meg a Felsőoktatás Kiváló Dolgozója kitüntetést.

Budapest, 1981. szeptember hó 17.

Osztrovszki György
akadémikus

Szabó Kálmán
akadémikus

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: STARK Ervin

Születési helye, éve: Nyirbogdány, 1922

Szűkebb szakterülete: Kórélettan; neuroendokrinológia

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973

Jelenlegi munkahelye, beosztása: MTA Kisérleti Orvostudományi Kutatóintézet igazgatója, egyetemi tanár

Dr. Stark Ervin 1922-ben Nyirbogdányban született. 1973-ban választották az MTA levelező tagjává, 1970 óta az MTA KOKI igazgatója. Levelező taggá történt megválasztása óta folytatva a hypothalamus-hypophysis mellékvese rendszer müködésének vizsgálatát, tanulmányozta a prolaktin és a növekedési hormon elválasztását szabályozó központi idegrendszeri mechanizmusokat is. 1973 óta munkatársaival 61 idegen nyelvü közleménye jelent meg, nagy többségük nemzetközileg elismert folyóiratokban. Magyar nyelven 17 közleményt irt, melyek részben idegen nyelvü közlemények magyar változata. Eredményeit közleményekben, kézikönyvekben rendszeresen idézik. Idézettségi szám 1973-1980 között: 783.

Dr. Stark Ervin és munkatársai az adenohypophysis hormonok elválasztásának központi idegrendszeri szabályozásában résztvevő idegi strukturák azonositására vonatkozó vizsgálataikban bebizonyitották, hogy az ACTH elválasztást szabályozó corticoliberint /corticotropin-releasing faktor, CRF/ termelő idegsejtek a korábbi felfogással szemben nem a medialis basalis hypothalamusban /MBH/ helyezkednek el, hanem valószinüleg a hypothalamus elülső felső területére lokalizálhatók. Elsők között mutatták ki, hogy a CRF-et tartalmazó és az eminencia medianaban végződő idegrostoknak a nucleus paraventricularis, a kiinduló pontja vagy átfutó állomása. A corticoliberinnel és a növekedési hormon /STH/ elválasztását gátló somatostatinnal szemben az STH elválasztást serkentő somatoliberin az MBH-ban, elsősorban a nucl. arcuatusban termelődik.

Egy több évtizede vitatott kérdésben uj megközelitéssel bizonyitották, hogy a neurohypophysis CRF hatásu anyagot tartalmaz, mely jelentős részben a nucl. paraventricularisból származik, és nem azonos a vasopressinnel.

A hypothalamikus hormonok elválasztásában résztvevő transmitterek kutatásában elsőként bizonyitották, hogy a gamma amino vajsav /GABA/ a corticoliberin elválasztást gátló neurotransmitter, továbbá, hogy a hypothalamus GABA-erg rendszerének aktiválása a növekedési hormon termelését gátolja. A dopaminerg, noradrenerg és adrenerg agyi neuron rendszer közötti jelentős kapcsolatokra utaló eredményeik szerint téves számos korábbi

gyógyszeres kezelés utján nyert következtetés, mely a katecholaminerg rendszerek és az endokrin szabályozás kapcsolatára vonatkozik.

Korábban kimutatták, hogy ACTH kezelés hatására a hypophysis-mellékvesekéreg stressre bekövetkező fokozott aktivitása elmarad. Az elmult években tisztázták, hogy a reaktivitás elmaradásának, ill. csökkenésének oka a stalk-median eminencia CRF tartalmának csökkenése mellett az ACTH sejtek corticoliberinnel szembeni érzékenységének csökkenése, melyet az ACTH kezelés által előidézett fokozott corticoid termelés idéz elő. Az ACTH kezelés gátolja a stressz okozta fokozott prolaktin elválasztást is, valószinüleg a tuberoinfundibularis dopaminerg rendszer közvetitésével.

Tovább tanulmányozva a glycocorticoidok negativ feed-back hatásának mechanizmusát, megállapitották, hogy e hormonok visszajelentő hatásában szerepet játszhat a nucl. supraopticusban a glycocorticoidok által indukált glutaminsav dekarboxiláz /GABA szintézis kulcs-enzime/ szintjének emelkedése.

Stark Ervin a 60-as években az elsők között alkalmazta a szövet- és sejt-tenyészetet az endokrin mirigyek müködését szabályozó mechanizmusok tanulmányozására. A módszert használva és tovább fejlesztve patkányok hypophysis lebenyéből nyert sok elemes sejttenyészeteik számos sejtbiológiai jellemző feltárását tették lehetővé. Igy pl. kimutatták, hogy immunreaktiv ACTH, TSH, MSH és prolaktin termelő sejtek egyaránt képesek sejtosztódásra.

Korábbi kisérleteiket folytatva elektronsugár röntgenmikroanalizissel bizonyitották, hogy az aldosteron elválasztás meginditásának ingere valószinüleg nem a sejtek K^+ tartalmának megszaporodása. Más kisérleteikben nátrium hiányos patkányok hypophysisében egy az ACTH-tól független aldosteronotrop anyag jelenlétére utaló bizonyitékokat találtak.

Stark Ervin a neuroendokrinológia hazai és nemzetközi rendezvényeinek rendszeres résztvevője. Szoros kapcsolatai vannak a Szovjetunió, Csehszlovákia, Franciaország, Anglia, USA és más országok neves kutatóival és intézményeivel, ahová többször kapott meghivást előadások és szemináriumok tartására. Számos külföldi társaság tagja, a Francia Endokrinológusok Társasága

1975-ben választotta tagjául.

Külön ki kell emelni Dr. Stark Ervin szerepét az MTA KOKI megteremtésében és fejlesztésében. A KOKI-ban az elmult 10 esztendőben Stark Ervin munkatársaival hazai viszonylatban kiemelkedően széles spektrumu és nemzetközi mértékkel mérve is magas szintü módszertani bázist hozott létre. Ez egyik alapja az általa vezetett intézet egyre szélesedő nemzetközi kapcsolatainak és annak, hogy eredményeit a neuroendokrinológia nemzetközileg elismert folyóiratai közlik.

A tudományos szakember utánpótlás nevelésében Stark Ervin jó eredményeket mutathat fel. Az általa vezetett intézetben a 38 kutatóból 4 a tudományok doktora, 12 a tudományok kandidátusa fokozattal rendelkezik, 2 kutatónak a doktori fokozatra benyujtott disszertációja elbirálás alatt van.

Dr. Stark Ervin magas szinvonalu kutató munkája mellett jelentős tudománypolitikai tevékenységet fejt ki. Az MTA és Eü. Min. Endokrinológiai és anyagcsere kutatásokkal foglalkozó bizottságának elnöke; több MOTESZ társaság vezetőségi tagja, az Acta Medica főszerkesztője; közel 20 éven át - 1980-ig - a TMB Elméleti Orvosi Szakbizottságának tagja, ill. elnöke volt. Széleskörü és sokrétü társadalmi munkát végez.

Az elmondottak alapján tisztelettel javasoljuk Dr. Stark Ervinnek az MTA levelező tagjának rendes taggá való megválasztását.

Budapest, 1981. IX. 8.

Dr. Donhoffer Szilárd
az MTA r. tagja

Dr. Bálint Péter
az MTA r. tagja

Dr. Kerpel-Fronius Ödön
az MTA r. tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: STARK Ervin

Születési helye, éve: Nyirbogdány, 1922

Szűkebb szakterülete: Kórélettan; neuroendokrinológia

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1973

Jelenlegi munkahelye, beosztása: MTA Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet igazgatója, egyetemi tanár

Dr. Stark Ervin 1922-ben Nyirbogdányban született. 1973-ban választották az MTA levelező tagjává, 1970 óta az MTA KOKI igazgatója. Levelező taggá történt megválasztása óta folytatva a hypothalamus-hypophysis mellékvese rendszer müködésének vizsgálatát, tanulmányozta a prolaktin és a növekedési hormon elválasztását szabályozó központi idegrendszeri mechanizmusokat is. 1973 óta munkatársaival 61 idegen nyelvü közleménye jelent meg, nagy többségük nemzetközileg elismert folyóiratokban. Magyar nyelven 17 közleményt irt, melyek részben idegen nyelvü közlemények magyar változata. Eredményeit közleményekben, kézikönyvekben rendszeresen idézik. Idézettségi szám 1973-1980 között: 783.

Dr. Stark Ervin és munkatársai az adenohypophysis hormonok elválasztásának központi idegrendszeri szabályozásában résztvevő idegi strukturák azonositására vonatkozó vizsgálataikban bebizonyitották, hogy az ACTH elválasztást szabályozó corticoliberint /corticotropin-releasing faktor, CRF/ termelő idegsejtek a korábbi felfogással szemben nem a medialis basalis hypothalamusban /MBH/ helyezkednek el, hanem valószinüleg a hypothalamus elülső felső területére lokalizálhatók. Elsők között mutatták ki, hogy a CRF-et tartalmazó és az eminencia medianaban végződő idegrostoknak a nucleus paraventricularis, a kiinduló pontja vagy átfutó állomása. A corticoliberinnel és a növekedési hormon /STH/ elválasztását gátló somatostatinnal szemben az STH elválasztást serkentő somatoliberin az MBH-ban, elsősorban a nucl. arcuatusban termelődik.

Egy több évtizede vitatott kérdésben uj megközelitéssel bizonyitották, hogy a neurohypophysis CRF hatásu anyagot tartalmaz, mely jelentős részben a nucl. paraventricularisból származik, és nem azonos a vasopressinnel.

A hypothalamikus hormonok elválasztásában résztvevő transmitterek kutatásában elsőként bizonyitották, hogy a gamma amino vajsav /GABA/ a corticoliberin elválasztást gátló neurotransmitter, továbbá, hogy a hypothalamus GABA-erg rendszerének aktiválása a növekedési hormon termelését gátolja. A dopaminerg, noradrenerg és adrenerg agyi neuron rendszer közötti jelentős kapcsolatokra utaló eredményeik szerint téves számos korábbi

gyógyszeres kezelés utján nyert következtetés, mely a katecholaminerg rendszerek és az endokrin szabályozás kapcsolatára vonatkozik.

Korábban kimutatták, hogy ACTH kezelés hatására a hypophysis-mellékvesekéreg stressre bekövetkező fokozott aktivitása elmarad. Az elmult években tisztázták, hogy a reaktivitás elmaradásának, ill. csökkenésének oka a stalk-median eminencia CRF tartalmának csökkenése mellett az ACTH sejtek corticoliberinnel szembeni érzékenységének csökkenése, melyet az ACTH kezelés által előidézett fokozott corticoid termelés idéz elő. Az ACTH kezelés gátolja a stressz okozta fokozott prolaktin elválasztást is, valószinüleg a tuberoinfundibularis dopaminerg rendszer közvetitésével.

Tovább tanulmányozva a glycocorticoidok negativ feed-back hatásának mechanizmusát, megállapitották, hogy e hormonok visszajelentő hatásában szerepet játszhat a nucl. supraopticusban a glycocorticoidok által indukált glutaminsav dekarboxiláz /GABA szintézis kulcs-enzime/ szintjének emelkedése.

Stark Ervin a 60-as években az elsők között alkalmazta a szövet- és sejt-tenyészetet az endokrin mirigyek müködését szabályozó mechanizmusok tanulmányozására. A módszert használva és tovább fejlesztve patkányok hypophysis lebenyéből nyert sok elemes sejttenyészeteik számos sejtbiológiai jellemző feltárását tették lehetővé. Igy pl. kimutatták, hogy immunreaktiv ACTH, TSH, MSH és prolaktin termelő sejtek egyaránt képesek sejtosztódásra.

Korábbi kisérleteiket folytatva elektronsugár röntgenmikroanalizissel bizonyitották, hogy az aldosteron elválasztás meginditásának ingere valószinüleg nem a sejtek K^+ tartalmának megszaporodása. Más kisérleteikben nátrium hiányos patkányok hypophysisében egy az ACTH-tól független aldosteronotrop anyag jelenlétére utaló bizonyitékokat találtak.

Stark Ervin a neuroendokrinológia hazai és nemzetközi rendezvényeinek rendszeres résztvevője. Szoros kapcsolatai vannak a Szovjetunió, Csehszlovákia, Franciaország, Anglia, USA és más országok neves kutatóival és intézményeivel, ahová többször kapott meghivást előadások és szemináriumok tartására. Számos külföldi társaság tagja, a Francia Endokrinológusok Társasága

1975-ben választotta tagjául.

Külön ki kell emelni Dr. Stark Ervin szerepét az MTA KOKI megteremtésében és fejlesztésében. A KOKI-ban az elmult 10 esztendőben Stark Ervin munkatársaival hazai viszonylatban kiemelkedően széles spektrumu és nemzetközi mértékkel mérve is magas szintü módszertani bázist hozott létre. Ez egyik alapja az általa vezetett intézet egyre szélesedő nemzetközi kapcsolatainak és annak, hogy eredményeit a neuroendokrinológia nemzetközileg elismert folyóiratai közlik.

A tudományos szakember utánpótlás nevelésében Stark Ervin jó eredményeket mutathat fel. Az általa vezetett intézetben a 38 kutatóból 4 a tudományok doktora, 12 a tudományok kandidátusa fokozattal rendelkezik, 2 kutatónak a doktori fokozatra benyujtott disszertációja elbirálás alatt van.

Dr. Stark Ervin magas szinvonalu kutató munkája mellett jelentős tudománypolitikai tevékenységet fejt ki. Az MTA és Eü. Min. Endokrinológiai és anyagcsere kutatásokkal foglalkozó bizottságának elnöke; több MOTESZ társaság vezetőségi tagja, az Acta Medica főszerkesztője; közel 20 éven át - 1980-ig - a TMB Elméleti Orvosi Szakbizottságának tagja, ill. elnöke volt. Széleskörü és sokrétü társadalmi munkát végez.

Az elmondottak alapján tisztelettel javasoljuk Dr. Stark Ervinnek az MTA levelező tagjának rendes taggá való megválasztását.

Budapest, 1981. IX. 8.

Dr. Donhoffer Szilárd
az MTA r. tagja

Dr. Bálint Péter
az MTA r. tagja

Dr. Kerpel-Fronius Ödön
az MTA r. tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: S z a b ó Gábor

Születési helye, éve: Sárospatak, 1927.

Szükebb szakterülete: genetika, mikrobiális genetika

Akadémiai levelező tagságának kelte:

1973.

Jelenlegi munkahelye, beosztása:

DOTE Biológiai Intézete, Debrecen
egyetemi tanár

Akadémiai rendes tagságra történő ajánlás

Dr.Szabó Gábor egyetemi tanárt a DOTE Biológiai Intézetének igazgatóját az MTA levelező tagjává 1973-ban választotta, a biológia, a mikrobiális genetika terén elért eredményes munkássága alapján.

Kisérleti objektumként az általa vezetett munkacsoportokban az iparilag jelentős Streptomycetes ill. a genetikai tanulmányokra kiválóan alkalmas Neurospora crassa törzsek szolgálnak. 1971--72-ben a Nobel-dijas E.L. Tatum biokémiai genetikai laboratóriumában vele és N.C. Mishra-val a magasabbrendü, un. eukaryota szervezetek DNS-sel történő genetikai transzformációját kezdték el vizsgálni és elsőként igazolták ennek lehetőségét Neurospora crassa--ban. Későbbiek során munkatársaival meghatározta azokat a kisérleti feltételeket, amelyek a genetikai transzformáció sikeres megvalósitását reprodukálhatóvá tették. A sejtekbe kivülről bejuttatott DNS által létrehozott uj tulajdonság utódokba történő átadását vizsgálta asexuális és sexuális szaporodás során. Kimutatta, hogy a genetikai transzformációval létrehozott uj tulajdonság sexuális reprodukcióban gyakran a klasszikus mendeli arányoktól eltérő arányban jelenik meg az utódokban. A jelenség analizise a transzformáló DNS nem kivánatos melléklhatásának lehetőségére hivják fel a figyelmet. Az öröklődési anomália keletkezésének magyarázatára modellt dolgoztak ki. Uj, a nagymolekuláju DNS felvételét stimuláló specifikus faktort találtak és irtak le N. crassa sejtfal nélküli variánsa fermentlevében. Ezen makromolekula tiszta formában való előállitását megkezdték.

A Streptomyces törzsek differenciálódását tanulmányozva munkatársaival egységes formában izolálták az általuk C faktornak nevezett hatóanyagot. Termelődését és hatásmódját tanulmányozva a differenciálódás szabályozásának uj munkahipotézisét dolgozták ki.

A fonalas gombák és a Streptomycesek fejlődésének szabályozása terén elért eredményeik az antibiotikum termelés fokozása, uj antibiotikumok előállitása, antibiotikum termelő gombák genetikai átalakitása szempontjából is jelentősek.

Eredményeikről számos nemzetközi konferencián tartott előadást volt felkért üléselnök. 1985-re az Európai Mikrobiológiai Társaságok

Szövetségének vezetősége felkérte, hogy Debrecenben szervezzenek a Streptomycesek és az antibiotikumképzés témakörében nemzetközi konferenciát. Mint a szervezőbizottság elnöke 1976-ban nemzetközi klinikai genetikai szimpóziumot rendezett, amelynek előadásait az Excerpta Medica külön kötetében jelentette meg. Elnöke volt az 1981-ben Budapesten az European Environmental Mutagen Society által rendezett nemzetközi konferencia szervezőbizottságának.

Sikeres előadó köruton számos egyetemen tartott előadást és szemináriumot, 1977-ben Indiában és 1979-ben az USA-ban. 1973 óta több mint 50 idegen nyelvü és magyar közleményt irt munkatársaival, - összes közleményeinek száma: 139.

Elnöke a Magyar Humángenetikai Társaságnak, tagja a Magyar Farmakológiai Társaság vezetőségének és számos magyar tudományos társaságnak. A Society for General Microbiology /Great Britain/ tagja. A Lengyel Orvosi Társaság 1977-ben tiszteleti tagjává választotta. Az Acta biol. Acad. Sci. Hung. és az Actinomycetes and related organisms /USA/ szerkesztőbizottságának tagja. A Debreceni Akadémiai Bizottság /DAB/ alelnöke. A TMB elméleti orvosi szakbizottságának tagja. Az Orvosi Biológia c. egyetemi tankönyv társszerzője, az első magyar egyetemi orvosi genetika jegyzet szerzője ill. a klinikai genetika jegyzet szerkesztője. A klinikai genetikai oktatás és továbbképzés egyik első kezdeményezője hazánkban. Az orvosképzés, egyetemi képzési reformtörekvések szakembere, szakértői tevékenységét a WHO is igénybe vette. 1973-79 között a DOTE rektora volt. 1980-ban a Hajdu-Bihar megyei pártbizottság tagjává választotta, az MSzMP XII. Kongresszuson küldött, az elnökség tagja. 1976-ban a Munkaérdemrend arany fokozatával tüntették ki.

Mindezek alapján ajánljuk megválasztását a MTA <u>rendes</u> tagjává.

Dr.Ádám György
a MTA r. tagja

Dr.Szabolcsi Gertrud
a MTA r. tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: S z a b ó Gábor

Születési helye, éve: Sárospatak, 1927.

Szükebb szakterülete: genetika, mikrobiális genetika

Akadémiai levelező tagságának kelte:

1973.

Jelenlegi munkahelye, beosztása:

DOTE Biológiai Intézete, Debrecen
egyetemi tanár

Akadémiai rendes tagságra történő ajánlás

Dr.Szabó Gábor egyetemi tanárt a DOTE Biológiai Intézetének igazgatóját az MTA levelező tagjává 1973-ban választotta, a biológia, a mikrobiális genetika terén elért eredményes munkássága alapján.

Kisérleti objektumként az általa vezetett munkacsoportokban az iparilag jelentős Streptomycetes ill. a genetikai tanulmányokra kiválóan alkalmas Neurospora crassa törzsek szolgálnak. 1971--72-ben a Nobel-dijas E.L. Tatum biokémiai genetikai laboratóriumában vele és N.C. Mishra-val a magasabbrendü, un. eukaryota szervezetek DNS-sel történő genetikai transzformációját kezdték el vizsgálni és elsőként igazolták ennek lehetőségét Neurospora crassa--ban. Későbbiek során munkatársaival meghatározta azokat a kisérleti feltételeket, amelyek a genetikai transzformáció sikeres megvalósitását reprodukálhatóvá tették. A sejtekbe kivülről bejuttatott DNS által létrehozott uj tulajdonság utódokba történő átadását vizsgálta asexuális és sexuális szaporodás során. Kimutatta, hogy a genetikai transzformációval létrehozott uj tulajdonság sexuális reprodukcióban gyakran a klasszikus mendeli arányoktól eltérő arányban jelenik meg az utódokban. A jelenség analizise a transzformáló DNS nem kivánatos melléklhatásának lehetőségére hivják fel a figyelmet. Az öröklődési anomália keletkezésének magyarázatára modellt dolgoztak ki. Uj, a nagymolekuláju DNS felvételét stimuláló specifikus faktort találtak és irtak le N. crassa sejtfal nélküli variánsa fermentlevében. Ezen makromolekula tiszta formában való előállitását megkezdték.

A Streptomyces törzsek differenciálódását tanulmányozva munkatársaival egységes formában izolálták az általuk C faktornak nevezett hatóanyagot. Termelődését és hatásmódját tanulmányozva a differenciálódás szabályozásának uj munkahipotézisét dolgozták ki.

A fonalas gombák és a Streptomycesek fejlődésének szabályozása terén elért eredményeik az antibiotikum termelés fokozása, uj antibiotikumok előállitása, antibiotikum termelő gombák genetikai átalakitása szempontjából is jelentősek.

Eredményeikről számos nemzetközi konferencián tartott előadást volt felkért üléselnök. 1985-re az Európai Mikrobiológiai Társaságok

Szövetségének vezetősége felkérte, hogy Debrecenben szervezzenek a Streptomycesek és az antibiotikumképzés témakörében nemzetközi konferenciát. Mint a szervezőbizottság elnöke 1976-ban nemzetközi klinikai genetikai szimpóziumot rendezett, amelynek előadásait az Excerpta Medica külön kötetében jelentette meg. Elnöke volt az 1981-ben Budapesten az European Environmental Mutagen Society által rendezett nemzetközi konferencia szervezőbizottságának.

Sikeres előadó köruton számos egyetemen tartott előadást és szemináriumot, 1977-ben Indiában és 1979-ben az USA-ban. 1973 óta több mint 50 idegen nyelvü és magyar közleményt irt munkatársaival, - összes közleményeinek száma: 139.

Elnöke a Magyar Humángenetikai Társaságnak, tagja a Magyar Farmakológiai Társaság vezetőségének és számos magyar tudományos társaságnak. A Society for General Microbiology /Great Britain/ tagja. A Lengyel Orvosi Társaság 1977-ben tiszteleti tagjává választotta. Az Acta Biol. Acad. Sci. Hung. és az Actinomycetes and related organisms /USA/ szerkesztőbizottságának tagja. A Debreceni Akadémiai Bizottság /DAB/ alelnöke. A TMB elméleti orvosi szakbizottságának tagja. Az Orvosi Biológia c. egyetemi tankönyv társszerzője, az első magyar egyetemi orvosi genetika jegyzet szerzője ill. a klinikai genetika jegyzet szerkesztője. A klinikai genetikai oktatás és továbbképzés egyik első kezdeményezője hazánkban. Az orvosképzés, egyetemi képzési reformtörekvések szakembere, szakértői tevékenységét a WHO is igénybe vette. 1973-79 között a DOTE rektora volt. 1980-ban a Hajdu-Bihar megyei pártbizottság tagjává választotta, az MSzMP XII. Kongresszuson küldött, az elnökség tagja. 1976-ban a Munkaérdemrend arany fokozatával tüntették ki.

Mindezek alapján ajánljuk megválasztását a MTA <u>rendes</u> tagjává.

Dr.Ádám György
a MTA r. tagja

Dr.Szabolcsi Gertrud
a MTA r. tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: SZÁNTAY CSABA

Születési helye, éve: Salgótarján, 1928. I. 4.

Szükebb szakterülete: szerves kémia, alkaloidkémia

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1970.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: BME Szerves Kémiai Tsz., tanszékvezető egyetemi tanár

J a v a s l a t

Szántay Csabának, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjának rendes taggá választására

Szántay Csaba 1970 óta a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja.

Tudományos tevékenysége az azóta eltelt időszakban elsősorban a természetes szerves anyagok szintézisére terjedt ki. Munkásságának egyik sulypontja az indol- és kinolizinvázas alkaloidok sztereoszelektiv totálszintézise. Munkatársaival megoldotta a sztereoizomer johimbin-alkaloidok és a reszerpin tipusu alkaloidok szintézisét. Az izokinolin-vázas és indolvázas vegyületek általa alkalmazott megközelitését a külföldi szakirodalom több helyütt "Szántay-approach" néven emliti.

Kiemelkedő jelentőségü a vinka-alkaloidok nemcsak sztereoszelektiv, de egyuttal enantioszelektiv szintézisének kidolgozása.

Széleskörü munkásságot fejtett ki a prosztaglandinok szintézisének területén is. Az utóbbi években figyelme a rovarokból izolált feromonok szerkezetfelderitésére és szintézisére, valamint a rovar juvenil-hormonok szintézisére is irányult.

Munkásságát a nemzetközi szakirodalom nagyra értékeli.

Jelentős nemzetközi megbecsülésének tudható be a sok, nemzetközi konferencián tartandó plenáris előadásra kapott felkérés.

A természetes szerves anyagok szintézise a gyógyszer- és növényvédőszeripar szempontjából kiemelkedő fontosságu terület. Szántay Csabának az alapkutatásban végzett kiemelkedő munkájához mindig is szorosan kapcsolódott a realitások iránt igen fogékony tudós ipari-müszaki tevékenysége; számos müszaki megoldás kidolgozásában is részt vállalt, nagyszámu magyar és külföldi szabadalom részese.

Erre az időszakra esik a DEVINCAN (vinkamin) és a CAVINTON iparilag is megvalósitott szintézisének kidolgozása. E két készitményt a Kőbányai Gyógyszerárugyár gyártja és belőlük 1978 óta mintegy évi 200 millió forint forgalmat bonyolit le.

Az ipari prosztaglandin-szintézis - melynek kidolgozásában Szántay Csaba kezdeményező és résztvevő volt - ugyancsak forgalmazásra került készitményhez vezetett a Chinoin Gyógyszer- és Vegyészeti Termékek Gyárban, ENZAPROST F néven.

Az iparilag megvalósult alkaloidok szintézisének kidolgozásáért két munkatársával együtt 1975-ben az Állami Dij II. fokozatával tüntették ki.

Szántay Csaba a tudományos közéletben is igen jelentős és sokrétü tevékenységet fejtett ki az elmult évek során. Igy pl. 1970-76 között a Kémiai Tudományok Osztályának elnökhelyettesként végzett igen aktiv és eredményes munkát. 1976 óta a MTA Szerves Kémiai Bizottságának elnöke, ugyancsak elnöke az Alkaloidkémiai Munkabizottságnak.

1975-ben vezetésével alakult meg a MTA Központi Kémiai Kutató Intézetben a "Természetes szerves anyagok szintézise" nevet viselő osztály.

1978 juliusában a BME Szerves Kémiai Tanszékének vezetésére kapott megbizást.

Az előterjesztésben vázoltakból kitünik, hogy Szántay Csaba igen jelentős szakmai munkássága, az alapkutatás és a gyógyszeripari kutatás közötti eredményes kapcsolat kialakitásában vállalt uttörő szerepe, eredményeinek meglévő és várható népgazdasági haszna, vezetői erényei és tudományos közéleti munkássága egyaránt indokolja, hogy Őt a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjai sorába válassza.

Budapest, 1981. szeptember

/ Bognár Rezső /	/ Gerecs Árpád /	(Földi Zoltán)
az MTA rendes tagja	az MTA rendes tagja	az MTA rendes tagja

Holló János
az MTA rendes tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: TÜDŐS FERENC

Születési helye, éve: Szuhakálló, 1931. IV. 1.

Szükebb szakterülete: makromolekuláris kémia

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1970.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: ELTE Kémiai Technológiai Tsz., tanszékvezető egyetemi tanár

Ajánlás rendes tag választására

Alulirottak javasoljuk ajánlani a Közgyülésnek, hogy válassza a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává Tüdős Ferenc levelező tagot.

Tüdős Ferenc szükebb tudományágának, a gyökös polimerizációs és ezzel kapcsolatos kémiai folyamatok kinetikájának ma már nemzetközileg elismert szaktekintélye. Ezen a területen leginkább kiemelkedő eredménye a gyökös polimerizáció nagy visszhangot kiváltó, de ujszerüsége miatt eleinte némi kétkedéssel fogadott forró gyökös elméletének kifejlesztése, amellyel a klasszikus elméletnek megfelelő viselkedéstől mutatkozó számos eltérést sikerült meggyőzően értelmeznie. Legujabban az elméletet sikerrel terjesztette ki a kopolimerizációs folyamatok értelmezésére is, amelyekkel kapcsolatban munkatársaival együtt uj, igen szellemes módszert dolgozott ki az un. kopolimerizációs állandóknak az eddig ismerteknél megbizhatóbb kiszámitására kinetikai mérésekből. E tématerületen elért kutatási eredményeinek nemzetközi visszhangját jelzi, hogy több nemzetközi kongresszuson - közöttük az IUPAC Makromolekuláris Szimpóziumain - plenáris előadás megtartására kapott felkérést.

Tüdős Ferenc 1957-től megszervezője és irányitója volt a Központi Kémiai Kutató Intézetben folyó makromolekuláris kutatásoknak, jelenleg is az Intézet Makromolekuláris Kémiai Osztályának vezetője. A polimerizációkinetikai vizsgálatokhoz kapcsolódva behatóan foglalkozik organikus szabad gyökök kémiájával /szintézis, reakcióképesség, stabilitás, szerkezet stb./ és ESR-vizsgálatával. Vizsgálják a szilárdfázisu polimerizáció, a kationos ill. az anionos polimerizáció és kopolimerizáció, valamint a polikondenzáció főbb törvényszerüségeit is. Az utóbbi másfél évtizedben mind eredményesebben kutatják a gyakorlati felhasználhatóság szempontjából igen fontos ellentétes folyamatot, a polimerek

degradálódását /termikus, termo- és fotooxidativ és mechanokémiai/. Az ezeken a területeken elért kiváló alapkutatási eredmények elismeréseképpen 1978-ban, két munkatársával - Kelen Tiborral és Földes Péternével - közösen Állami Dijban részesült.

Tüdős Ferenc az idők folyamán igen tehetséges és lelkes kutató kollektivát alakitott ki maga körül, akik nagy önállósággal ugyan, de mégis az ő állandó vezetése alatt végzik eredményes munkájukat. Az eredményesség egyik jellemzője, hogy aspiránsai ill. munkatársai közül 12-n szerezték meg a kandidátusi, egy pedig az akadémiai doktori fokozatot, és jelenleg is több további kandidátusi és doktori disszertáció áll befejezés előtt.

Levelező taggá választása /1970/ óta 131 tudományos dolgozata jelent meg /magyar és idegen nyelvü párhuzamos közlést egynek számitve/ hazai és tekintélyes külföldi szakfolyóiratokban, különböző konferenciákon és egyéb rendezvényeken 94 tudományos előadást tartott. Felkérésre eddig 25 plenáris ill. főelőadást tartott, nemzetközi konferenciákon. Közleményeinek élénk a nemzetközi visszhangja /évente 50-70-szer idézik/. Munkásságának két területéről összefoglalóan számolt be a Kémia Ujabb Eredményei sorozatban.

1973 óta az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Kémiai Technológiai Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára, tudományos munkásságát kisebb részben ottani munkatársakkal is folytatja.

Tudományos funkciói: az MTA több bizottságának, ill. munkabizottságának tagja vagy vezetője; tagja az IUPAC Makromolekuláris Diviziójának; felkért tagja az UNESCO Scientific Cooperation Bureau for the European Region-nak; a szocialista akadémiák multilaterális együttmüködése terén a Makromolekuláris Bizottság nemzeti tagozatának elnöke és a "gyökös polimerizáció" munkacsoport vezetője; szerkesztő bizottsági tagja az European Polymer Journal, Journal of Macromolecular Sciences - Chemistry, Polymer Degradation and Stability, Acta Polymerica, Reaction Kinetics and Catalysis Letters, Magyar Kémiai Folyóirat, Kémiai Közlemények folyóiratok-

nak és a Kémia Ujabb Eredményei sorozatnak.

A fentiekből kitünően Tüdős Ferenc tudományos és tudományszervezési müködése igen jelentős, és véleményünk szerint mindenképpen érdemessé teszi arra, hogy a Közgyülés az Akadémia rendes tagjává válassza.

Budapest, 1981. szeptember 16.

/Schay Géza/
az MTA rendes tagja

/Márta Ferenc/
az MTA rendes tagja

Gerecs Árpád
az MTA rendes tagja

Bognár Rezső
az MTA rendes tagja

Holló János
az MTA rendes tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: TÜDŐS FERENC

Születési helye, éve: Szuhakálló, 1931. IV. 1.

Szűkebb szakterülete: makromolekuláris kémia

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1970.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: ELTE Kémiai Technológiai Tsz., tanszékvezető egyetemi tanár

Ajánlás rendes tag választására

Alulirottak javasoljuk ajánlani a Közgyülésnek, hogy válassza a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává Tüdős Ferenc levelező tagot.

Tüdős Ferenc szükebb tudományágának, a gyökös polimerizációs és ezzel kapcsolatos kémiai folyamatok kinetikájának ma már nemzetközileg elismert szaktekintélye. Ezen a területen leginkább kiemelkedő eredménye a gyökös polimerizáció nagy visszhangot kiváltó, de ujszerüsége miatt eleinte némi kétkedéssel fogadott forró gyökös elméletének kifejlesztése, amellyel a klasszikus elméletnek megfelelő viselkedéstől mutatkozó számos eltérést sikerült meggyőzően értelmeznie. Legujabban az elméletet sikerrel terjesztette ki a kopolimerizációs folyamatok értelmezésére is, amelyekkel kapcsolatban munkatársaival együtt uj, igen szellemes módszert dolgozott ki az un. kopolimerizációs állandóknak az eddig ismerteknél megbizhatóbb kiszámitására kinetikai mérésekből. E tématerületen elért kutatási eredményeinek nemzetközi visszhangját jelzi, hogy több nemzetközi kongresszuson - közöttük az IUPAC Makromolekuláris Szimpóziumain - plenáris előadás megtartására kapott felkérést.

Tüdős Ferenc 1957-től megszervezője és irányitója volt a Központi Kémiai Kutató Intézetben folyó makromolekuláris kutatásoknak, jelenleg is az Intézet Makromolekuláris Kémiai Osztályának vezetője. A polimerizációkinetikai vizsgálatokhoz kapcsolódva behatóan foglalkozik organikus szabad gyökök kémiájával /szintézis, reakcióképesség, stabilitás, szerkezet stb./ és ESR-vizsgálatával. Vizsgálják a szilárdfázisu polimerizáció, a kationos ill. az anionos polimerizáció és kopolimerizáció, valamint a polikondenzáció főbb törvényszerüségeit is. Az utóbbi másfél évtizedben mind eredményesebben kutatják a gyakorlati felhasználhatóság szempontjából igen fontos ellentétes folyamatot, a polimerek

degradálódását /termikus, termo- és fotooxidativ és mechanokémiai/. Az ezeken a területeken elért kiváló alapkutatási eredmények elismeréseképpen 1978-ban, két munkatársával - Kelen Tiborral és Földes Péternével - közösen Állami Dijban részesült.

Tüdős Ferenc az idők folyamán igen tehetséges és lelkes kutató kollektivát alakitott ki maga körül, akik nagy önállósággal ugyan, de mégis az ő állandó vezetése alatt végzik eredményes munkájukat. Az eredményesség egyik jellemzője, hogy aspiránsai ill. munkatársai közül 12-n szerezték meg a kandidátusi, egy pedig az akadémiai doktori fokozatot, és jelenleg is több további kandidátusi és doktori disszertáció áll befejezés előtt.

Levelező taggá választása /1970/ óta 131 tudományos dolgozata jelent meg /magyar és idegen nyelvü párhuzamos közlést egynek számitve/ hazai és tekintélyes külföldi szakfolyóiratokban, különböző konferenciákon és egyéb rendezvényeken 94 tudományos előadást tartott. Felkérésre eddig 25 plenáris ill. főelőadást tartott, nemzetközi konferenciákon. Közleményeinek élénk a nemzetközi visszhangja /évente 50-70-szer idézik/. Munkásságának két területéről összefoglalóan számolt be a Kémia Ujabb Eredményei sorozatban.

1973 óta az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Kémiai Technológiai Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára, tudományos munkásságát kisebb részben ottani munkatársakkal is folytatja.

Tudományos funkciói: az MTA több bizottságának, ill. munkabizottságának tagja vagy vezetője; tagja az IUPAC Makromolekuláris Diviziójának; felkért tagja az UNESCO Scientific Cooperation Bureau for the European Region-nak; a szocialista akadémiák multilaterális együttmüködése terén a Makromolekuláris Bizottság nemzeti tagozatának elnöke és a "gyökös polimerizáció" munkacsoport vezetője; szerkesztő bizottsági tagja az European Polymer Journal, Journal of Macromolecular Sciences - Chemistry, Polymer Degradation and Stability, Acta Polymerica, Reaction Kinetics and Catalysis Letters, Magyar Kémiai Folyóirat, Kémiai Közlemények folyóiratok-

nak és a Kémia Ujabb Eredményei sorozatnak.

A fentiekből kitünően Tüdős Ferenc tudományos és tudományszervezési müködése igen jelentős, és véleményünk szerint mindenképpen érdemessé teszi arra, hogy a Közgyülés az Akadémia rendes tagjává válassza.

Budapest, 1981. szeptember 16.

/Schay Géza/
az MTA rendes tagja

/Márta Ferenc/
az MTA rendes tagja

Gerecs Árpád
az MTA rendes tagja

Bognár Rezső
az MTA rendes tagja

Holló János
az MTA rendes tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Vajda György

Születési helye, éve: Budapest, 1927.

Szükebb szakterülete: nagyfeszültségü technika, energetika

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Villamosenergiaipari Kutató Intézet, igazgató

Vajda György a Villamosenergiaipari Kutató Intézet igazgatója 1927-ben született Budapesten. Az MTA levelező tagjává 1976-ban választották meg, szükebb szakterülete: energetika, nagyfeszültségü technika.

Vezetése alatt a VEIKI az ország egyik legeredményesebb kutatóintézetévé fejlődött mind a tudományos szinvonal, mind az ipar problémáinak megoldása és az eredmények realizálása terén. Vajda Györgynek kezdeményező szerepe volt az intézet profiljának kialakitásában és aktivan közremüködött számos uj kutatási irányzat megalapozásában, mint pl. a korszerü számitástechnikai módszerek meghonositása és alkalmazási lehetőségeinek kiszélesitése, az atom energetika meghonositását szolgáló müszaki kutatások elinditása, a nagyfeszültségü berendezési tárgyak megbizhatósági vizsgálatának kialakitása, a szimulációs technika hasznositása az energetika müszaki és gazdasági kérdéseire.

Egyéni kutatási tevékenységét - az utóbbi időben - egyrészt a villamos szigeteléstechnika területén folytatta, nemzetközi visszhangot is kiváltott az összetett szigetelések viselkedésének leirására kidolgozott módszere, valamint az erőtér inhomogenitásának számitására kialakitott eljárás. S 70-es évek közepe óta figyelme olyan problémák kutatására irányul, mint az energiaellátási stratégiák kihatásának kvantifikálása, az alternativák modellezése, az energetika és a népgazdaság kölcsönhatásának vizsgálata. Az energetika társadalmi szerepét tárgyaló Energia és társadalom c.

könyvét a szovjet Nauka Kiadó is megjelentette, a müvet 1980-ban a Kiadói Tanács Nivó Dijjal jutalmazta. Az energiapolitika legfontosabb elemeit és összefüggéseit áttekintő Energetika c. monográfiájának első kötete 1981-ben megjelenik, második kötetének kézirata nyomdakész állapotban van.

Szerzője 8 könyvnek, hazai és külföldi folyóiratokban, valamint kutatási jelentések formájában megjelent tudományos publikációinak száma meghaladja a 80-at, ezen tulmenően mintegy 60 tudománypolitikai, iparpolitikai és egyéb cikk, vagy más jellegü kiadvány irója, egy részüknél szerzői kellektivák tagjaként.

A tudományos és müszaki közéletben aktivan részt vesz, társelnöke az MTA két osztályközi bizottságának, továbbá tagja három bizottságnak, valamint a CIGRÉ és a WEC Magyar Nemzeti Bizottságának. Tagja az OMFB-nek, az MKKT-nek, az Energiapolitikai Tanács-nak, az OAB-nak /elnökhelyettesként/, valamint az energetika különböző területein müködő négy kormánybizottságnak. A MEE társelnöke és az ETE elnökségének tagja. Lemondásáig /1980/ választott tagja volt a CIGRÉ 33-as Munkabizottságnak és az ENSZ Villamosenergia Bizottságának elnöki posztját is betöltötte.

Munkájának elismeréseként Állami Dijban, valamint számos állami és társadalmi kitüntetésben részesült.

Budapest, 1981. szeptember 24.

/Lévai András/
az MTA rendes tagja

/Vámos Tibor/
az MTA rendes tagja

/Geszti P. Ottó/
az MTA rendes tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Vajda György

Születési helye, éve: Budapest, 1927.

Szükebb szakterülete: nagyfeszültségü technika, energetika

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Villamosenergiaipari Kutató Intézet, igazgató

Vajda György a Villamosenergiaipari Kutató Intézet igazgatója 1927-ben született Budapesten. Az MTA levelező tagjává 1976-ban választották meg, szükebb szakterülete: energetika, nagyfeszültségü technika.

Vezetése alatt a VEIKI az ország egyik legeredményesebb kutatóintézetévé fejlődött mind a tudományos szinvonal, mind az ipar problémáinak megoldása és az eredmények realizálása terén. Vajda Györgynek kezdeményező szerepe volt az intézet profiljának kialakitásában és aktivan közremüködött számos uj kutatási irányzat megalapozásában, mint pl. a korszerü számitástechnikai módszerek meghonositása és alkalmazási lehetőségeinek kiszélesitése, az atom energetika meghonositását szolgáló müszaki kutatások elinditása, a nagyfeszültségü berendezési tárgyak megbizhatósági vizsgálatának kialakitása, a szimulációs technika hasznositása az energetika müszaki és gazdasági kérdéseire.

Egyéni kutatási tevékenységét - az utóbbi időben - egyrészt a villamos szigeteléstechnika területén folytatta, nemzetközi visszhangot is kiváltott az összetett szigetelések viselkedésének leirására kidolgozott módszere, valamint az erőtér inhomogenitásának számitására kialakitott eljárás. S 70-es évek közepe óta figyelme olyan problémák kutatására irányul, mint az energiaellátási stratégiák kihatásának kvantifikálása, az alternativák modellezése, az energetika és a népgazdaság kölcsönhatásának vizsgálata. Az energetika társadalmi szerepét tárgyaló Energia és társadalom c.

könyvét a szovjet Nauka Kiadó is megjelentette, a müvet 1980-ban a Kiadói Tanács Nivó Dijjal jutalmazta. Az energiapolitika legfontosabb elemeit és összefüggéseit áttekintő Energetika c. monográfiájának első kötete 1981-ben megjelenik, második kötetének kézirata nyomdakész állapotban van.

Szerzője 8 könyvnek, hazai és külföldi folyóiratokban, valamint kutatási jelentések formájában megjelent tudományos publikációinak száma meghaladja a 80-at, ezen tulmenően mintegy 60 tudománypolitikai, iparpolitikai és egyéb cikk, vagy más jellegü kiadvány irója, egy részüknél szerzői kellektivák tagjaként.

A tudományos és müszaki közéletben aktivan részt vesz, társelnöke az MTA két osztályközi bizottságának, továbbá tagja három bizottságnak, valamint a CIGRÉ és a WEC Magyar Nemzeti Bizottságának. Tagja az OMFB-nek, az MKKT-nek, az Energiapolitikai Tanács-nak, az OAB-nak /elnökhelyettesként/, valamint az energetika különböző területein müködő négy kormánybizottságnak. A MEE társelnöke és az ETE elnökségének tagja. Lemondásáig /1980/ választott tagja volt a CIGRÉ 33-as Munkabizottságnak és az ENSZ Villamosenergia Bizottságának elnöki posztját is betöltötte.

Munkájának elismeréseként Állami Dijban, valamint számos állami és társadalmi kitüntetésben részesült.

Budapest, 1981. szeptember 24.

/Lévai András/
az MTA rendes tagja

/Vámos Tibor/
az MTA rendes tagja

/Geszti P. Ottó/
az MTA rendes tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: Vajda György

Születési helye, éve: Budapest, 1927.

Szükebb szakterülete: nagyfeszültségü technika, energetika

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976.

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Villamosenergiaipari Kutató Intézet, igazgató

Vajda György a Villamosenergiaipari Kutató Intézet igazgatója 1927-ben született Budapesten. Az MTA levelező tagjává 1976-ban választották meg, szükebb szakterülete: energetika, nagyfeszültségü technika.

Vezetése alatt a VEIKI az ország egyik legeredményesebb kutatóintézetévé fejlődött mind a tudományos szinvonal, mind az ipar problémáinak megoldása és az eredmények realizálása terén. Vajda Györgynek kezdeményező szerepe volt az intézet profiljának kialakitásában és aktivan közremüködött számos uj kutatási irányzat megalapozásában, mint pl. a korszerü számitástechnikai módszerek meghonositása és alkalmazási lehetőségeinek kiszélesitése, az atom energetika meghonositását szolgáló müszaki kutatások elinditása, a nagyfeszültségü berendezési tárgyak megbizhatósági vizsgálatának kialakitása, a szimulációs technika hasznositása az energetika müszaki és gazdasági kérdéseire.

Egyéni kutatási tevékenységét - az utóbbi időben - egyrészt a villamos szigeteléstechnika területén folytatta, nemzetközi visszhangot is kiváltott az összetett szigetelések viselkedésének leirására kidolgozott módszere, valamint az erőtér inhomogenitásának számitására kialakitott eljárás. S 70-es évek közepe óta figyelme olyan problémák kutatására irányul, mint az energiaellátási stratégiák kihatásának kvantifikálása, az alternativák modellezése, az energetika és a népgazdaság kölcsönhatásának vizsgálata. Az energetika társadalmi szerepét tárgyaló Energia és társadalom c.

könyvét a szovjet Nauka Kiadó is megjelentette, a müvet 1980-ban a Kiadói Tanács Nivó Dijjal jutalmazta. Az energiapolitika legfontosabb elemeit és összefüggéseit áttekintő Energetika c. monográfiájának első kötete 1981-ben megjelenik, második kötetének kézirata nyomdakész állapotban van.

Szerzője 8 könyvnek, hazai és külföldi folyóiratokban, valamint kutatási jelentések formájában megjelent tudományos publikációinak száma meghaladja a 80-at, ezen tulmenően mintegy 60 tudománypolitikai, iparpolitikai és egyéb cikk, vagy más jellegü kiadvány irója, egy részüknél szerzői kellektivák tagjaként.

A tudományos és müszaki közéletben aktivan részt vesz, társelnöke az MTA két osztályközi bizottságának, továbbá tagja három bizottságnak, valamint a CIGRÉ és a WEC Magyar Nemzeti Bizottságának. Tagja az OMFB-nek, az MKKT-nek, az Energiapolitikai Tanács-nak, az OAB-nak /elnökhelyettesként/, valamint az energetika különböző területein müködő négy kormánybizottságnak. A MEE társelnöke és az ETE elnökségének tagja. Lemondásáig /1980/ választott tagja volt a CIGRÉ 33-as Munkabizottságnak és az ENSZ Villamosenergia Bizottságának elnöki posztját is betöltötte.

Munkájának elismeréseként Állami Dijban, valamint számos állami és társadalmi kitüntetésben részesült.

Budapest, 1981. szeptember 24.

/Lévai András/
az MTA rendes tagja

/Vámos Tibor/
az MTA rendes tagja

/Geszti P. Ottó/
az MTA rendes tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: WEISZFEILER Gyula

Születési helye, éve: Brassó, 19o2

Szükebb szakterülete: Mikrobiológia

Akadémiai levelező tagságának kelte: 196o

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Mikrobiológiai Kutatócsoport ny. igazgató, tudományos tanácsadó

Dr. P e t r i G á b o r akadémikus,
az MTA Orvosi Osztályának elnöke

B U D A P E S T

Hivatkozással az 1981. jul. 27.-én kelt, 80.108/81 sz. körlevélre, az alábbiakban javasoljuk

dr. Weiszfeiler Gyula

c. egyetemi tanár, ny. igazgató, az MTA lev. tagja

megválasztását a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává.

Nevezett 1902-ben született Brassóban. Iskoláit Budapesten végezte. 1920-tól kezdve külföldön élt különböző országokban. Orvosi tanulmányait Genfben fejezte be 1928-ban. 1932-től 1958-ig a Szovjetunióban dolgozott. Hazatérése után az MTA Mikrobiológiai Kutatócsoportjának igazgatója volt 1972-ig, majd nyugdijba vonulása óta tudományos tanácsadóként tevékenykedik ugyanott.

1958-ban tért haza a Szovjetunióból. Itthon először a poliomyelitis elleni Sabin-féle vakcina vizsgálatával foglalkozott. Jelentős része volt abban, hogy 1960-ban Magyarországon is bevezették ennek alkalmazását.

Fő kutatási területe azonban a mikobaktériumok, és elsősorban az M. tuberculosis biológiájának és változékonyságának vizsgálata. Az általa kitenyésztett, W 115 jelzésü, attenuált virulenciáju törzs - immunizáló képessége és ártalmatlansága alapján - majmokon vizsgálva a BCG-vakcinánál is hatékonyabbnak bizonyult. Ezt a vakcinát jelenleg Sula alkalmazza Prágában, rákos betegek immunoterápiájára; a Szovjetunióban ujszülött gyermeket is oltottak vele 1970-ben, - kedvező eredménnyel.

Kidolgozta a különböző mikobaktérium fajok antigénszerkezetének gél-precipitációs módszerrel való vizsgálatát, - azok rokonsági fokának meghatározására. Majmokból több atipusos mikobaktérium törzset tenyésztett ki, köztük két eddig nem ismert fajt: M. simiae, és M. asiaticum. Később Kubában, az Egyesült Államokban és Franciaországban az M. simiae-t betegekből is izolálták.

Tudományos eredményei nemzetközi elismerést nyertek és számos közleményben, kézikönyvben is idézik. Levelező taggá /1960/ választása óta több mint 60 tudományos dolgozata jelent meg és több monográfiának, könyvnek a szerzője, társszerzője, ill. szerkesztője.

1924-ben lépett be a Svájci Kommunista Pártba, jelenleg az MSZMP tagja. Kitünő, aktiv munkája elismeréséül több szovjet és magyar érdemrenddel tüntették ki: Munka Érdemrend /1962/, Munka Érdemrend arany fok. /1972/; Szocialista Hazáért Érdemrend /1967/; Szocialista Magyarországért Érdemrend /1977/. 1964-ben a Kubai Mikrobiológiai és Egészségvédelmi Társaság, 1972-ben pedig a Szovjet Mikrobiológiai Társaság tiszteletbeli tagjává választotta.

Tudományos kutatótevékenységen kivül számos hazai és külföldi tudományos társaság és bizottság munkájában, szervezésében és irányitásában vett részt igen aktivan. A Magyar Mikrobiológiai Társaság főtitkára volt 1959-től 1966-ig, 1966 óta pedig tiszteletbeli vezetőségi tagja; az Egészségügyi Minisztérium Vakcina és Szérumbizottságának elnöke volt 1959-től 1966-ig, jelenleg az MTA Mikrobiológiai, Járványügyi és Oltóanyagbizottságának tagja; az Acta Microbiologica szerkesztőbizottságának tagja; a Mikobaktériumok Taxonómiájával foglalkozó Nemzetközi Munkacsoport tagja.

Fentiek értelmében ugy véljük, hogy Dr. Weiszfeiler Gyula tudományos munkássága és közéleti tevékenysége alapján érdemes arra, hogy az Akadémia rendes tagjai sorába válassza.

Budapest, 1981. szeptember 8.

Dr. Gegesi Kiss Pál
az MTA rendes tagja

Dr. Nász István
az MTA lev.tagja

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Név: WEISZFEILER Gyula

Születési helye, éve: Brassó, 19o2

Szükebb szakterülete: Mikrobiológia

Akadémiai levelező tagságának kelte: 196o

Jelenlegi munkahelye, beosztása: Mikrobiológiai Kutatócsoport ny. igazgató, tudományos tanácsadó

Dr. P e t r i G á b o r akadémikus,
az MTA Orvosi Osztályának elnöke

B U D A P E S T

Hivatkozással az 1981. jul. 27.-én kelt, 80.108/81 sz. körlevélre, az alábbiakban javasoljuk

dr. Weiszfeiler Gyula

c. egyetemi tanár, ny. igazgató, az MTA lev. tagja

megválasztását a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává.

Nevezett 1902-ben született Brassóban. Iskoláit Budapesten végezte. 1920-tól kezdve külföldön élt különböző országokban. Orvosi tanulmányait Genfben fejezte be 1928-ban. 1932-től 1958-ig a Szovjetunióban dolgozott. Hazatérése után az MTA Mikrobiológiai Kutatócsoportjának igazgatója volt 1972-ig, majd nyugdíjba vonulása óta tudományos tanácsadóként tevékenykedik ugyanott.

1958-ban tért haza a Szovjetunióból. Itthon először a poliomyelitis elleni Sabin-féle vakcina vizsgálatával foglalkozott. Jelentős része volt abban, hogy 1960-ban Magyarországon is bevezették ennek alkalmazását.

Fő kutatási területe azonban a mikobaktériumok, és elsősorban az M. tuberculosis biológiájának és változékonyságának vizsgálata. Az általa kitenyésztett, W 115 jelzésü, attenuált virulenciáju törzs - immunizáló képessége és ártalmatlansága alapján - majmokon vizsgálva a BCG-vakcinánál is hatékonyabbnak bizonyult. Ezt a vakcinát jelenleg Sula alkalmazza Prágában, rákos betegek immunoterápiájára; a Szovjetunióban ujszülött gyermeket is oltottak vele 1970-ben, - kedvező eredménnyel.

Kidolgozta a különböző mikobaktérium fajok antigénszerkezetének gél-precipitációs módszerrel való vizsgálatát, - azok rokonsági fokának meghatározására. Majmokból több atipusos mikobaktérium törzset tenyésztett ki, köztük két eddig nem ismert fajt: M. simiae, és M. asiaticum. Később Kubában, az Egyesült Államokban és Franciaországban az M. simiae-t betegekből is izolálták.

Tudományos eredményei nemzetközi elismerést nyertek és számos közleményben, kézikönyvben is idézik. Levelező taggá /1960/ választása óta több mint 60 tudományos dolgozata jelent meg és több monográfiának, könyvnek a szerzője, társszerzője, ill. szerkesztője.

1924-ben lépett be a Svájci Kommunista Pártba, jelenleg az MSZMP tagja. Kitünő, aktiv munkája elismeréséül több szovjet és magyar érdemrenddel tüntették ki: Munka Érdemrend /1962/, Munka Érdemrend arany fok. /1972/; Szocialista Hazáért Érdemrend /1967/; Szocialista Magyarországért Érdemrend /1977/. 1964-ben a Kubai Mikrobiológiai és Egészségvédelmi Társaság, 1972-ben pedig a Szovjet Mikrobiológiai Társaság tiszteletbeli tagjává választotta.

Tudományos kutatótevékenységen kivül számos hazai és külföldi tudományos társaság és bizottság munkájában, szervezésében és irányitásában vett részt igen aktivan. A Magyar Mikrobiológiai Társaság főtitkára volt 1959-től 1966-ig, 1966 óta pedig tiszteletbeli vezetőségi tagja; az Egészségügyi Minisztérium Vakcina és Szérumbizottságának elnöke volt 1959-től 1966-ig, jelenleg az MTA Mikrobiológiai, Járványügyi és Oltóanyagbizottságának tagja; az Acta Microbiologica szerkesztőbizottságának tagja; a Mikobaktériumok Taxonómiájával foglalkozó Nemzetközi Munkacsoport tagja.

Fentiek értelmében ugy véljük, hogy Dr. Weiszfeiler Gyula tudományos munkássága és közéleti tevékenysége alapján érdemes arra, hogy az Akadémia rendes tagjai sorába válassza.

Budapest, 1981. szeptember 8.

Dr. Gegesi Kiss Pál
az MTA rendes tagja

Dr. Nász István
az MTA lev.tagja